

Täysistunto

Torstai 5.10.2023 klo 16.00—19.56

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.56.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.59—19.56).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
opetusministeri Anna-Maja Henriksson
sosiaali- ja terveysministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
sisäministeri Mari Rantanen
liikunta-, urheilu-, ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
elinkeinoministeri Wille Rydman

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

2.1. Suullinen kysymys määräaikaisten opettajien työttömyysturvasta (Piritta Rantanen sd)

Suullinen kysymys SKT 24/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.00 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! Vietämme tänään kansainvälistä opettajien päivää. Suomen osaavat, innostavat ja kannustavat opettajat ovat kansallinen ylpeyden aiheemme. Tällä hetkellä moni kuitenkin ihmettelee hallituksen tahtoa viedä uusilta, innokkailta opettajilta kesän toimeentulo. Kun vastavalmistunut, vielä vakipaikkaa vailla oleva opettaja aloittaa syksyllä uudessa tehtävässään, on keväthuhlien jälkeen edessä täyden ansioturvan sijaan putoaminen peruspäivärahalle, minimiturvalle. Tämä siksi, että hallitus aikoo pidentää työssäoloehdon täyttymisaikaa. Ministeri Satonen, aikamoisen suvirren te olette näille opettajille hallituksessa säveltäneet. Miksi te haluatte viedä näiltä vielä vakinaista työsuhdetta vailla olevilta opettajilta kesäansioturvan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.01 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys on kyllä hyvin monitahoinen. Jos me ajatellaan sitä, että henkilö on tehnyt täyden työvuoden, niin onko oikein, että hän putoaa työttömäksi kesän ajaksi ja sitten jatkaa syksyllä jälleen opettajan töitä, vai kuuluisiko hänelle esimerkiksi jo ensimmäisenä kesänä kesäloma niin kuin muillekin opettajille? [Välihuutoja vasemmalta] Okei, jos näin on, että kunnat toimivat niin, että he pitävät tämän määräaikaisena ja sen jälkeen kesällä ollaan työttömänä, niin on ihan totta, että sen jälkeen, kun tämä työssäoloehto muuttuu, niin ensimmäisenä kesänä he eivät saa tätä ansiosidonnaista, mutta toisena kesänä he kyllä saavat. Koska tämän 12 kuukauden työssäoloehdon saa täyttää 28 kuukauden aikana, niin silloin se kyllä täyttyy jo.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

16.03 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Nuoret opettajat ovat tehneet töitä koko vuoden, niin kuin kollegiansakin. Ministerin vastaus ei varmasti opettajia kovasti lämmitä, ja tämä teidän uusien opettajien kesäleikkaus on tonnin kuussa.

Ympäri Suomen opiskelijat ovat vallanneet kampuksia. He ovat huolissaan tulevaisuudesta, ja heidän joukostaan löytyvät Suomen tulevat opettajat. Ymmärrän täysin heidän huolensa. Ensin leikataan opintotukea, sitten asumistuesta, ja työelämässä odottavat hallituksen muut heikennykset ja leikkaukset, kuten sairaussakko pienten nuhanenien kanssa työskenteleville. Ja sitten on vielä tämä kesälahja, tämä 1 000 euron kuukausittainen leikkaus kesän toimeentulosta. Ministeri Satonen, miksi te haluatte iskeä juuri opettajiin näin

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

kipeästi, ja miten Suomen osaamistasoa nostaa se, että te leikkaatte opettajien ansioturvas-
ta lähes tonnin kuussa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.04 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, miksi tätä työssäoloehdotusta tullaan pidentämään kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen — ja se koskee siis kaikkia toimialoja — johtuu siitä, että tällä hetkellä kuuden kuukauden työssäololla voi saada 300 päivää työttömyysturvaa. Se on aika kova vakuutus, ja sen takia tätä pidennetään 12 kuukauteen.

Mutta minulla on teille myös hyvä uutinen. Teidän aikanne on säädetty sellainen laki, että kesäaikana näiden opettajien, jotka ovat siis sen muutaman kuukauden työttömänä, pitää hakea vielä työpaikkoja ja heitä haastatellaan työvoimahallinnossa moneen kertaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh! — Kyykyttämistä!] Tämä järjestelmä on tarkoitus uudistaa samassa yhteydessä, kun työttömyysturvaa tullaan uudistamaan ensi syksynä. Valmistelu on jo käynnissä, että huomioidaan se, että jos henkilöllä on työpaikka tiedossa, niin ei tällaista turhaa byrokratiaa kesäaikana järjestetä, vaan uskotaan siihen, että ne työt syksyllä jatkuvat. [Timo Heinonen: Tällaisenko vasemmistohallitus aikanaan halusi? — Ben Zyskowitz: Kyllä, kepun tuella!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.05 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on siis maailman opettajien päivä, ja me muistamme kaikki opettajien työn tärkeyttä ja opettajien työssäjaksamista. Ja kyllä, tässä maassa on aina arvostettu opettajia ja sivistystä. Jo Snellman sanoi, että sivistys on pienen maan turva.

Mutta nyt täällä tapahtuu kyllä kummia. Yliopistoilla opiskelijat osoittavat mieltään, koska ovat huolissaan hallituksen leikkausten vaikutuksesta heidän opiskeluaikaiseen toimeentuloonsa. Työssä olevilta te tulette poistamaan aikuiskoulutustuen, mahdollisuudet kehittää itseänsä eteenpäin. [Jukka Kopra: Kyllä itseään voi silti kehittää!] Ja sitten vielä tämä: vastavalmistuneilta, vailla vakituista virkaa olevilta opettajilta te aiotte viedä kesäaikaisen toimeentulotuen minimitoimeentulolle, peruspäivärahalle. Millaisen viestin tämä, ministeri Satonen, lähettää opettajille maailman opettajien päivänä? Ennen opettajia pidettiin kansankynttilöinä, joita arvostettiin. Ministeri Satonen, poltatteko te nyt kansankynttilät loppuun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.06 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tämä asia otetaan esille maailman opettajien päivänä, ja itsekin olen ammatiltani opettaja, niin että arvostan kyllä opettajia hyvin paljon. Mutta täytyy nyt tässäkin asiassa nähdä se, että tässähän nyt häntä heiluttaa koiraa. Eli kun tehdään vain lyhytaikainen työsopimus ja työnantaja ei maksa kesän ajalta palkkaa vaan tullaan työttömyysturvalle, vaikka sama työ jatkuu syksyllä, niin sitten asian ongelma tulee siitä, että työssäoloehdotus ei ehkä täyty. Sehän riippuu tietysti myös siitä, minkälaista työhistoriaa on aikaisemmilta ajoilta, kuten kerroin. Eli tämän työssäoloehdon voi täyttää 28 kuukauden aikana, jos on ollut 12

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

kuukautta eli vajaa puolet töissä. Silloin on oikeus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan. Jos on sitä lyhyempi, niin silloin ei ole. Tämä on yleinen muutos, koska nyt hyvin lyhyellä työssäololla on saanut 300 päivän työttömyysturvan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.07 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään maailman opettajien päivänä Suomi painii kasvavan opettajapulan kanssa. Pula on kovaa vauhtia laajenemassa kaikille koulutusasteille ja kaikkiin opettajaryhmiin. Kukaan ei tiedä, paljonko maassamme on esimerkiksi fysiikanopettajia tai opettajia, jotka pystyvät opettamaan ruotsin kielellä. Ongelman juurisyy on se, että Suomessa ei ole kenelläkään ajantasaista tietoa kelpoisten opettajien määrästä. Opettajarekisteri mahdollistaisi luotettavan tutkimuksen sekä tiedonsaannin ja ennakkoinnin koulutustarpeesta. Rekisterin avulla opettajankoulutuksen aloituspaikkoja voidaan kohdentaa todellisen tarpeen mukaisesti ja näin tuoda helpotusta koko maata kurittavaan opettajapulaan. Selvitys opettajarekisteristä on valmistunut jouluna 2021.

Kysynkin: Aikooko hallitus edistää opettajarekisterin perustamista, kuten tehty selvitys suositteli, ja millä aikataululla? Mitä hallitus aikoo tehdä varmistaakseen, että opettajien koulutusmäärät perustuvat tietoon eivätkä vanhentuneisiin olettamuksiin? [Puhemies koputtaa] Millä muilla toimilla hallitus vastaa kelpoisten opettajien saatavuusongelmaan eri puolilla Suomea?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan puheajasta. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.09 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tänään on opettajien päivä, ja opetusministerinä haluan myös viestittää kaikille opettajille: he tekevät hyvin, hyvin arvokasta työtä joka päivä tämän maan ja meidän nuorten ja lasten eteen.

Mitä tähän opettajarekisteriin tulee, niin tämä selvitys on aikaisemmin tehty, ja nyt mietitään, onko tarvetta, onko mahdollista, onko viisasta perustaa tällainen rekisteri, ja tähän asiaan saadaan varmasti palata vielä.

Kaikki sellainen toiminta, joka vie asioita eteenpäin ja joka varmistaisi sen, että meillä olisi tulevaisuudessa enemmän varhaiskasvatuksen opettajia ja myös perusopetuksen ja lukion ja toisen asteen opettajia, on hyväksi. Sen takia on äärimmäisen tärkeitä, että opettajat myös omassa työssään saavat tuntea, että heistä välitetään ja että myös välitetään työhyvinvoinnista, ja siihen hallitus haluaa myös panostaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

16.10 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä päivänä moni työikäinen ei pärjää koko työuraansa nuorena hankitulla koulutuksella, sillä työelämä ja ihmisten elämäntilanteet ymmärrettävästi vuosikymmenten saatossa voivat muuttua. Osaamista pitääkin päivittää, ja uutta koulutusta täytyy hankkia myös työuran aikana. Aikuiskoulutustuki on ollut merkittävä väylä, jolla osaamista ja koulutusta on voinut täydentää työuran aikana. Nyt hallitus on kuitenkin lakkauttamassa koko aikuiskoulutustuen.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Tämä luo merkittäviä ongelmia monille, jotka syystä tai toisesta vaihtavat alaa tai täydentävät osaamista. Tämä luo merkittäviä ongelmia myös työvoiman saatavuudelle, erityisesti kasvatusalalla ja sote-alalla. Perheellisille aikuisille ei käytännössä usein ole mahdollista opiskella opintotuella, ymmärrettävistä syistä. Lakkautuksen vaihtoehto olisi tuen uudistaminen esimerkiksi niin, että matalasti koulutetuille olisi paremmat tukiehdot tai että määraikaisessa työsuhteessa olevat pääsisivät helpommin tuen piiriin.

Arvoisa puhemies! Miksi te olette lakkauttamassa aikuiskoulutustuen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.11 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikuiskoulutustuki tullaan lakkauttamaan hallitusohjelman mukaisesti elokuun alusta 2024, ja syy on ihan selkeä. Suuri osa tuen saajista on sellaisia, joilla on jo valmiina korkeakoulututkinto, ja huomattavalla osalla niistä, jotka aikuiskoulutustukea ovat käyttäneet, ei työmarkkina-asema tai tulotaso ole parantunut tämän tuen ansiosta. Mutta kysyjä on siinä kyllä oikeassa, että on tiettyjä lähinnä julkisen sektorin aloja — esimerkiksi tällaisia kuin hoiva-avustajasta lähihoitajaksi tai opettajasta erityisopettajaksi — joilla aikuiskoulutustuki on ollut sinänsä tarpeellinen, tai joku tukimuoto, jolla tämä asia voidaan ratkaista, on tarpeellinen. Sitä varten olemme perustaneet työryhmän, joka miettii asiaa nimenomaan tästä näkökulmasta. Siinä on useita ministeriöitä mukana, sitä vetää valtiosihteeri Laura Rissanen, ja kehysriihen mennessä odotamme ehdotuksia, miten tämä asia ratkaistaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

16.12 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään todellakin vietetään kansainvälistä opettajien päivää. Kiitollisuuden ja arvostuksen opettajia kohtaan tulisi olla päivittäistä, ei juhlapuheita. Meidän opettajat näkevät yhteiskunnan kaikki ilmiöt meidän lasten ja nuorten kautta, niin hyvät kuin pahatkin. On siis perusteltua kysyä, miten me todella huolehditään opettajien jaksamisesta ja hyvinvoinnista mutta ennen kaikkea myös tulevaisuuden taitojen ylläpitämisestä. Mitkä ovat teidän keinonne siihen? Esimerkkinä: viime hallituskaudella erittäin myönteisenä asiana pidettiin opettajankoulutusfoorumia, joka nyt valitettavasti on päättymässä tämän vuoden lopulla. Arvoisa ministeri Henriksson, miksi näin on tapahtumassa, osaatteko kertoa? Nimenomaan näillä foorumeilla ja näillä sidosryhmillä on valtavan suuri merkitys opettajien koulutuksen vahvistamisessa ja sen laajuuden ymmärtämisessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.13 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä kysymys, ja tämä on myös asia, jossa minunkin pitää selvittää nyt sitä, miksi tätä ollaan lakkauttamassa, koska minulla ei ole sitä tietoa. Sen myönnän tässä suoraan. [Välihuutoja vasemmalta — Perussuomalaisien ryhmästä: Rehellinen vastaus!] — Joo, kyllä.

OAJ:n kanssa ollaan käyty hyvää keskustelua, ja ylipäänsä olen ollut hyvin aktiivinen siihen suuntaan, että haluan kuulla, mitä opettajat itse ovat mieltä asioista. Ja opettajakentältä on kuulunut myös paljon positiivisia uutisia. Ollaan ilahtuneita siitä, että tämä hallitus

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

panostaa perusopetukseen ja että tällä hallituskaudella tulee 200 miljoonaa euroa lisää, ja halutaan vahvistaa oppilaitten tukea ensi vuonna. Myös tasa-arvorahoitukseen tulee lisää rahaa 50 miljoonaa. Tällä rahoituksella saadaan enemmän aikuisia kouluun, saadaan enemmän opettajia, ja sitä kautta voidaan myös vähentää oppilaitten määrää luokissa. [Puhemies koputtaa] Tällä tavalla luodaan myös työrauhaa, ja mielestäni myös se tulee vaikuttamaan positiivisesti opettajien jaksamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitkään tämänkin hallituksen ja varmasti tämän salin jakamista tavoitteista siitä, että pitää saada koulutustaso nousuun ja tulevaisuuden kasvuun osaamisen perusta, ei toteudu ilman, että meillä on motivoituneita, hyvinvoivia opettajia. Nyt kun kuuntelee hallitusta, jään kysymään, tietäköhän hallitus omien päätöstensä vaikutuksia opettajille.

Tässä ministeri totesi, että opettajatkin ansaitsevat kesäloman. No, siitähän tässä just on kysymys, ja olemme samaa mieltä tästä. Mutta toisaalta niiden sosiaaliturvaleikkausten osalta, joita viette läpi, Kuntaliitto on arvioinut, että ne heikentävät kuntataloutta ja entistä vaikeampi on kuntien mahdollistaa näitä kokoaikaisia sopimuksia. Eli leikkaatte tätä kautta, aikuiskoulutustuen viette pois, ja nyt heräätte, että tämä onkin tärkeä monille opettajille. Ja sitten on tämä opettajien kesäajan toimeentulo, 1 000 euroa kuukaudessa. Ministeri Satonen, oletteko te arvioineet hallituksen leikkausten vaikutuksia opettajiin, ja oletteko valmis tarkistamaan näitä päätöksiä, koska kyllähän tässä tulee nyt kohtuuttomia tilanteita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.16 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu, että tässä on jo aika monta kertaa vastattu tähän yksityiskohtaan, joka siis koskee ainoastaan niitä opettajia, joilla on vajaa yksi vuosi työuraa takana ja joille työnantaja ei maksa sitä kesäpalkkaa. Se on tärkeä asia, että nuoret opettajat pääsevät mukaan, ja siitä olen edustaja Lindtmanin kanssa täysin samaa mieltä, että se, että opettajien ammattia arvostetaan ja siihen panostetaan, on suomalaisen koulutusjärjestelmän keskeinen osa.

Vielä mitä tulee aikuiskoulutustukeen, niin hyvin pitkälle tätä asiaa on mietitty ja arvioitu. Kyseessä on siis se, että me menetämme 8 000 henkilötyövuotta vuodessa tämän nykyisen järjestelmän kautta, [Välihuutoja] ja sen takia meidän täytyy nyt etsiä toinen tapa toteuttaa tästä se osa, joka on välttämätöntä. Se voidaan toteuttaa esimerkiksi niin, että se opiskelu ei edellytä samalla tavalla kokoaikaista poissaoloa työelämästä kuin tähän asti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.17 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on Suomessa maailman parhaat opettajat. Haluan onnitella ja kiittää heitä kaikkia tänään kansainvälisenä opettajan päivänä. Olen itsekkin opettaja taustaltani ja saanut tehdä sitä työtä, ja tiedän, miten tärkeää työtä joka päivä kouluissamme tehdään. [Jenna Simula: Opeta nyt oppositiota vähän!] He tekevät kovaa työtä, ja tässä talossa toivottavasti jokainen arvostaa sitä. Opettajia arvostavat kunnat kyllä palkkaavat opettajansa koko vuodeksi.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Kysyisin teiltä, opetusministeri Henriksson: Kun äsken kerroitte näitä toimia, joita olette koulutuksen saralle tekemässä, niin millä tavalla tämä hallitus näkee tämän opinpolun alun ja sinne tehtävät panostukset? Meillä on käynyt tällä hetkellä niin, että resurssit eivät ole riittäviä siellä varhaiskasvatuksessa, peruskoulun alussa. Oletteko tämän tunnistanee, ja miten tähän ongelmaan olette puuttumassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.18 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Juuri tähän tullaan panostamaan. Jokainen lapsi on arvokas ja jokainen lapsi tarvitsee myös tukea niin varhaiskasvatuksessa kuin myös sitten koulupolulla riippuen siitä, missä tilanteessa lapsi on.

Tämä hallitus aikoo panostaa varsinkin siihen, että jokainen lapsi oppii lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan. Meillä on tänä päivänä tilanne sellainen, että Pisa-tulokset näyttävät, että lukutaidossa ollaan tultu alaspäin. Hallitus haluaa nostaa suomalaisten osaamistasoa, ja sen takia juuri näihin varhaisiin vuosiin tullaan panostamaan lisää tunteja, kaksi—kolme vuosiviikkotuntia lisää siihen, että saadaan enemmän aikaa opetella rauhassa lukemista, kirjoittamista ja laskutaitoa. Tähän hallitus panostaa, ja sen takia kokonaispanostus tällä kaudella tulee olemaan se 200 miljoonaa euroa. [Ben Zyskowitz: Koulutuksen kunianpalautus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

16.19 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutus ja osaaminen on yksi Suomen menestystekijöistä. Indeksijäädytykset ja asumisen tuen leikkaukset osuvat kipeästi juuri opiskelijoihin. Siellä on tänään opiskelijoiden mielenosoitus meneillään, satoja opiskelijoita tuolla Eduskuntatalon portailla pian. Ministeri Satonen, miten aiotte varmistaa, että Suomen osaamistaso säilyy ja opiskelijat voivat hyvin? Siellä on myös opettajaksi opiskelevia. Miten varmistatte, että Suomessa on jatkossakin osaavia opettajia, ja miten varmistatte heidän hyvinvointinsa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.20 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että kun valtiontaloutta tämän hallituskauden aikana kuusi miljardia sopeutetaan, on vaikea välttää sitä, että myös osa leikkauksista osuu opiskelijoihin — jotka nytkin, tänäänkin täällä mieltään osoittavat. Ymmärrän erityisesti nuorten huolen tulevaisuudesta. Olen varmasti itse, kuten meistä moni tässä salissa, sitä kokenut nuorena. Silti haluan kuitenkin vakuuttaa kaikille, että Suomessa jatkossakin pidetään kiinni siitä, että jokaisella on mahdollisuus opiskella, ja sen vuoksi nyt opintotukeen tehdään myös parannuksia, vaikka kyllä myös indeksijäädytys sinne on tulossa.

Arvoisa puhemies! Mielestäni on hyvä myös huomata, että korkeakoulututkinto on Suomessa erittäin hyvä investointi ja varmuus siitä, että tulevaisuudessa työllistyy. Sen vuoksi tämä hallitus panostaa merkittävät määrärahat lisää tutkimukseen, tuotekehitykseen ja myös koulutukseen kaikilla asteilla.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

16.21 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme, että opiskelijoiden toimeentulo voi tässä inflaatiotilanteessa olla todella haastava. Kysyn kuitenkin asuntotilanteeseen liittyen, arvoisa ministeri Satonen: eikö ole niin, että edullisia opiskelija-asuntoja on tarjolla keskeisillä opiskelupaikkakunnilla? Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla edullisia soluasuntoja on runsaasti vapaana myös tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.22 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee siis valtion tukeman asuntotuotannon ja sitä kautta erityisryhmien, tässä tapauksessa opiskelijoiden, asuntojen tilanteeseen, niin on totta, että viime vuosina on soluasuntokannassa ollut väljyyttä. Sitä on osin kyllä paikannut se, että erityisesti kansainvälisten opiskelijoiden keskuudessa pääkaupunkiseudulla soluasunnot ovat menneet kaupaksi ja ovat sitä kautta käytössä. Sinänsä tällä hetkellä ollaan myös investoimassa opiskelija-asuntoyhteisöjen toimesta uusiin opiskelija-asuntoihin. Osin tähän liittyen itse asiassa hallitus budjettiriihessään myös lisäsi 20 miljoonaa euroa pohjaesitykseen investointiavustuksiin erityisryhmille, jolla pystytään aloituksia ensi vuodelle lisäämään verrattuna pohjaan. Totta on myös se, että opiskelijoilla sinänsä asuntotuotanto viimeisinä kymmeninä vuosina on toki vastannut tarpeisiin, ja myös se, että yleisen asumistuen opiskelijoille kuulumisen aikana vapailla vuokramarkkinoilla asuminen on opiskelijoiden keskuudessa merkittävästi lisääntynyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

16.23 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan tänään opettajien päivänä, itsekkin viime kevääseen asti opettajana työskennelleenä, aihe on hyvin ajankohtainen ja itselle tärkeä.

Nyt kun puhutaan nuorista opettajista, niin ensin he ovat opiskelijoita, ja opettajat eivät valmistu korkeapalkkaiseen ammattiin. Heillä voi olla kovat lainat maksettavana opintolainapainotteisuuden noustessa. Sen jälkeen, kun he pääsevät työsuhteeseen, he ovat määräaikaisessa työsuhteessa, joka kestää koko vuoden. He tekevät saman työmäärän kuin virassa oleva opettaja, jopa kovemman, koska vasta aloittelevat työuraansa. Kun tulee kevät ja kesä, niin he ovat työttöminä. Onko teidän viestinne tosiaan näille nuorille opettajille se, että menkää kesäksi töihin ja jatkakaa opettajan työtä syksyllä? — Kiitos. [Vasemmalta: Mäkkäriin vaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.24 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä täytyy nyt ymmärtää tämä iso kuva. Tässähän kyse on siitä, että työssäoloa tullaan pidentämään kaikilla aloilla kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen, ja nyt me puhutaan yhdestä pienestä yksityiskohdasta, joka on toki sinänsä varmaan tärkeä henkilölle, jota se koskee. [Välihuutoja] Mutta kun me ei tiedetä, kuinka monella opettajalla, jota tämä tilanne koskee, on aiempaa työuraa jo takana ja tämä työssäoloa kertynyt, niin todennäköisesti hy-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

vin moni saa siltä ekaltakin kesältä sen ansiosidonnaisen päivärahan. Ja kaiken lisäksi: Eihän tämä nyt ole työttömyysturvajärjestelmän vika, jos työnantaja ei suostu maksamaan palkkaa kesältä. [Välihuutoja] Se varsinainen syyhän tässä on se, että silloin pitää katsoa, ovatko nämä opettajien työehdot kunnossa. Jokainen voi itse kuntapäättäjänä vaikuttaa siihen, millä tavalla omassa kunnassa näitä nuoria opettajia kohdellaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä. [Ben Zyskowicz: Mites Oulussa?]

16.25 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Opettajien työehtojen pitää olla kunnossa. Opettajilla pitää olla oikeus kesälomaan. Mutta sen sijaan, että te korjaisitte tätä asiaa, te entisestään heikennätte opettajien kesäajan toimeentuloa — te heikennätte. Pohditteko te, ministeri Satonen, näitä vaikutuksia yksittäisen opettajan toimeentuloon ja arkeen, kun te lähditte tekemään esityksiä työssäoloehdon pidentämisestä? Siis opettajat, vastavalmistuneet, työssään innokkaana toimivat opettajat, ajautuvat peruspäivärahalle, minimiturvalle, kesäajalta. Se on 1 000 euroa vähemmän kuukaudessa kuin aiemmin. Oletteko te olleet tietoinen näistä seurauksista? Ja kun nyt kuulette nämä seuraukset, voitteko perua tämän opettajien osalta? [Ben Zyskowicz: Miten asia on Oulussa?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.26 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siis te tarkoitatte, että jos meillä on joitakin tiettyjä kuntia, jotka eivät suostu maksamaan palkkaa kesältä näille opettajille, vaan he ovat työttömiä, ja sitten heidät palkataan syksyllä uudelleen, niin sen takia koko uudistus, joka koskee tätä työssäoloehto, jolla on tuhansien työllisyysvaikutus ja valtava julkisen talouden vaikutus, täytyisi perua tämän takia. Eihän se näin voi olla. Tässähän häntä heiluttaa koiraa ihan totaalisesti. Kysehän on siitä, että työssäoloehto on pidennettävä, koska tällainen järjestelmä, jossa kuuden kuukauden työllä voi saada 300 päivän työttömyysturvan, on aivan kohtuuton tilanne.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys lähipalveluiden turvaamisesta hyvinvointialueilla (Markus Lohi kesk)

Suullinen kysymys SKT 25/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.27 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Perustuslain mukaan julkisen vallan pitää turvata jokaiselle suomalaiselle asuinpaikasta riippumatta riittävät ja yhdenvertaiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä edistää väestön terveyttä. Se on meidän yhteinen velvollisuutemme yli hallitus- ja oppositiorajojen.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Hallituksen leikkauksista johtuen useat hyvinvointialueet ovat nyt paniikissa karsimassa ja keskittämässä terveys-, vanhus- ja muita ihmisten lähipalveluja ilman tietoa korvaavista palveluista. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Kysymys on lääkäriin tai hoitajalle pääsystä, neuvoloista, perhekeskuksista, hammashoitoloista, terveysasemista, vuodeosastoista ja hoivakodeista; palveluista, joita me kaikki jossakin elämänvaiheessa tarvitsemme tai tulemme tarvitsemaan.

Arvoisa puhemies! Kysyn sosiaali- ja terveysministeri Juusolta: mitä te ja hallitus aiotte tehdä tälle vakavalle ongelmalle, ja aikooko hallitus, ja jos aikoo niin millä tavoin, toimia lähipalveluiden turvaamiseksi ja työrauhan antamiseksi hyvinvointialueen päättäjille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Välihuutoja — Ben Zyskowitz: Mitä teette ongelmalle, jonka edellinen hallitus loi? Sitä Lohi kysyi!] — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.29 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ongelma on hyvin tiedostettu, ja joka puolella hyvinvointialueet ennustavat hyvinkin alijäämisiä tilinpäätöksiä. Monella hyvinvointialueella on lähdetty katsomaan taloutta. Olen aikaisemminkin sanonut, että nyt tarvitsee olla malttia. Pitää katsoa, mistä voidaan säästää. Ei voida kohdistaa niitä säästöjä semmoisiin toimenpiteisiin, joissa ne vaikeuttavat hoitoonpääsyä.

Suomessa on juuri tullut voimaan 14 päivän hoitotakuu, ja hallituksen pyrkimys ja tahotila on, että se saavutetaan, ja siihen olemme valmiita satsaamaan. Kannustamme hyvinvointialueita käyttämään palveluseteleitä, mikäli he eivät pysty itse tätä tuottamaan. Olemme myöskin myöntäneet tai tulemme myöntämään Kela-korvauksia, eli nostamme Kela-korvauksen osuutta, jotta osa voi hakeutua yksityiselle. Tämän uudistuksen tarkoituksena, kuten edustaja Lohi hyvin tietää, on, että painopiste niissä palveluissa siirtyy aikaisiin perusterveydenhuollon palveluihin. Me painotamme portaittaista palvelujärjestelmää ja matalan kynnyksen palveluita. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.30 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta on esittänyt kolme ratkaisuehdotusta näihin ongelmiin:

Ensinnäkin: Antakaa työrauha hyvinvointialueille vahvistaa lähipalveluita. Eli perukaa ne jättileikkaukset sieltä, jotta on työrauhaa riittävästi.

Toiseksi: Siirtäkää matkakulujen rahoitus Kelalta hyvinvointialueille. Se poistaisi kannusteen sulkea lähipalveluita ja ajattaa ihmisiä Kelan piikkiin.

Ja kolmanneksi: pidentäkää hyvinvointialueiden alijäämänkattamisvelvollisuutta. [Ben Zyskowitz: Ai siitä, minkä te sääditte? Siitäkö te haluatte sitä pidentää? — Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Pahoittelen, että joudun käyttämään nyt hieman karkeaa kieltä, kun siteeraan valtiovarainministeriä. Hän oli lehtitietojen mukaan sanonut omalle ryhmälleen, suora lainaus, että tämä uudistus on ”sysipaska”. [Välihuutoja] Meidän kaikkien yhteinen tavoite on varmasti se, että palvelujärjestelmää, jonka tarkoitus on turvata suomalaisille tärkeät lähipalvelut, ei kenenkään tarvitsisi kutsua näin rumalla sanalla. [Välihuutoja] Ar-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

voisa valtiovarainministeri, oletteko te valmiit nyt tarttumaan keskustan konkreettisiin esityksiin, joilla tämä vakava tilanne saadaan korjattua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.32 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koen tilanteen jopa hieman koomisena. Tämä hallituksen eteensä saama hyvinvointialuemuoto, sen rahoituslaki ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen — jossa tässä salissa yleisesti jaetaan sen hyvät tavoitteet ja periaatteet — on teidän luomuksenne. Teidän luomuksenne. [Välihuutoja]

Omaan salkkuuni kuuluvat erityisesti tähän rahoitukseen liittyvät asiat, tosin valtiovarainministeriön toiselle ministerille, mutta tämä on juuri se, jota esimerkiksi hallitus nyt tässä budjetissaan on joutunut jo tarkastelemaan. Teidän arvionne hyvinvointialueiden tarvitsemasta rahoituksesta on ollut huomattavan alakanttiin.

Tämä hallitus ei tee säästöjä, vaan me nimenomaan toteutamme sitä alkuperäistä periaatetta, jonka kaikki ovat täällä jakaneet, että näiden kustannusten kasvua pitää kyetä hillitsemään. Mikäli me emme tule tässä onnistumaan, se uhkaa meidän koko hyvinvointijärjestelmäämme. [Puhemies koputtaa] Meidän ikääntyvä väestö ja demografiset seikat puhuvat sen puolesta, että meidän on välttämättä onnistuttava. [Puhemies koputtaa] Hienoa kuulla, että se on myös keskustan tavoite.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.33 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistusta, laskutavasta riippuen, tehtiin 20 vuotta tai 15 vuotta tässä maassa, ja onneksi viime vaalikaudella saimme vihdoinkin tämän uudistuksen tehtyä. Matkan varrella on varmasti tullut erilaisia virheitä. Keskustalla on tullut virheitä, kokoomuksella on tullut pakkoliitoskuntakartat, ja kaikilla omat virheensä ovat, ja lainaankin varapääministerin ilmaisua, että syntisten pöydässä kaikki istumme varmasti, kaikki puolueet, mitä Suomessa poliittisia puolueita on. Kuitenkin kaikkien sote-mallien tavoitteena — kaikkien, kaikenväristen puolueiden ja hallitusten sote-mallien tavoitteena — on ollut perustason vahvistaminen, eliikä juuri niitten terveyskeskusten, neuvoloitten, vanhusten asumispalveluitten ja matalan kynnyksen perhepalveluitten parantaminen, ettei huostaanottoihin mennä, ja nyt näyttää siltä, että hyvinvointialueet leikkaavat juuri näistä perustason palveluista.

Valtiovarainministeriön menokartoituksen mukaan, joka oli keväällä ennen vaaleja, arvoisa ministeri Purra, teidän ministeriönne väki sanoi, että sotesta on erittäin vaikea leikata, jos ei tehtäviä vähennetä. [Puhemies koputtaa] Miksi te silti olette leikkaamassa puoli-toista miljardia sotesta, vaikka oma ministeriönne sanoi, [Puhemies koputtaa] että tehtäviä pitää ensin vähentää? [Sebastian Tynkkynen: Tämä on ihan Kummelia!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.34 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelman kirjaukset hyvinvointialueiden ja soten tuottavuustoimista liittyvät siihen, että alueilla voitaisiin tehdä asioita paremmin ja niin, että palvelut olisivat riittävän lähellä. Tämä tarkoittaa myös sähköisten palveluiden käyttämistä. Se onnistuu tänä

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

päivänäkin hyvin paljon yksityisellä sektorilla, mutta se on myös välttämättä otettava hyvään käyttöön julkisella sektorilla.

Toinen seikka on se, että tämä vaatii hallitukselta ja erityisesti sosiaali- ja terveysministeriöltä selkeää ohjausta. Hyvinvointialueita ei saada toimimaan hyvin ilman täältä tulevaa ohjausta. Rahoitusmalli ei itsessään ole kovin kannustava, ja siinä on merkittäviä ongelmia, mutta tarkoitus nimenomaan on, että tuottavuustoimien kautta sekä palvelut että hoitoonpääsy saadaan toimimaan paremmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, olkaa hyvä.

16.35 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua särähti hieman korvaan, että valtiovarainministeri totesi, että pidätte tätä tilannetta koomisena. Minusta tässä ei ole mitään koomista. Tämä on traagista. Tämä on kamalaa. [Oikealta: Tragikoomista!] Me olimme vielä viime kaudella oppositiojohtaja Purran kanssa samaa mieltä siitä, että sotesta ei voi leikata enempää, mutta silloinen oppositiopuolue kokoomus olisi halunnut sotesta tasapainottaa ja tehostaa vielä enemmän, eikä ole mikään ihme, että nyt kun olette valtiovarainministerinä, Purra, niin te leikkaatte vielä enemmän. Minusta on käsittämätöntä, että tässä hallituksessa istuu porukka, jolla tilannetajua ei ole, vaan hyvä, kun hyvinvointialueet nyt selviävät näissä eduskunnan aivan yksimielisesti säättämässä säästöisessä. Te haluatte siihen päälle vielä leikata 1,4 miljardia enemmän. Haluan kysyä teiltä: mihin katosi eduskunnan viime hallituskaudella ollut usko siihen, että lähipalveluista ei kannata leikata? Sama lääkäri ja sama hoitaja tarvitsee saman työtilan, ja näin kulut ovat samat. En ymmärrä kerta kaikkiaan, [Puhemies koputtaa] mihin perustuu tämä suuruuden ekonomia ja miksi tätä hallitus on tukemassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.36 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Varsinainen kysymys meni sinne sosiaali- ja terveysministerin puolelle, mutta yleisesti näistä kustannuksista puhun mielelläni. Mikäli katsotte pian ilmestyvää budjettia ja julkisen talouden suunnitelmaa, näette, miten merkittävästi tämä hallitus lisää hyvinvointialueiden rahoitusta. [Välihuutoja] Rahoitus kasvaa, ja tämä on se tosiseikka, joka teiltä usein jää huomaamatta. Siinä, missä tilassa tällaisen veroasteen maassa meidän julkinen terveydenhuoltomme on, ei todella ole mitään hauskaa. Ei myöskään ole hauskaa siinä edellisen hallituksen luomassa mallissa, joka meidän syliimme on kaatunut, [Välihuutoja] mutta sen sijaan jonkin verran koomista on siinä se, että meille on esitetty välikysymys puolueesta, joka on tämän merkittävä arkkitehti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vielä vastauspuheenvuoron ministeri Juusolle. Olkaa hyvä.

16.37 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua hämmästyttää tämä väite, että hallitus haluaa leikata lähipalveluista. Keskusta on tuonut tätä hyvin usein esille, enkä voi kuin hämmästellä, koska tämä ei pidä paikkaansa. [Annika Saarikko: Pitäpä! — Välihuutoja] Me nimenomaan haluamme vahvistaa niitä lähipalveluita, mutta asioita voidaan tehdä eri tavalla — niitä voidaan tehdä vaikutta-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

vammin ja kustannustehokkaammin. Voimme satsata digipalveluihin, digiklinikoihin, etäpalveluihin, kotiin tuotaviin palveluihin, moniammatillisiin sote-keskuksiin. Kaikki nämä auttavat ihmisiä pääsemään hoitoon aikaisemmin, jolloin heidän ei tarvitse ajautua kalliisiin erikoissairaanhoidon palveluihin. Näihin hallitus haluaa ohjata hyvinvointialueita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Otto, olkaa hyvä.

16.38 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Hoitojonot ovat pitkään kasvaneet, ja tämä on ennen kaikkea koronan aikana syntyneen hoitovelan vika. Hoitojonojen purkamiseksi on hyödynnettävä julkisen sektorin, yksityisten toimijoiden sekä järjestöjen ja säätiöiden osaamista. Tässä ei saa olla turhia ideologisia lukkoja. Kaikkien terveydenhuollon toimijoiden kapasiteettia tulee hyödyntää.

Hallitusohjelmassa on sovittu, että jos hoitotakuu-aika ei ole täyttymässä, niin palvelusetelin tulisi olla aito vaihtoehto. Tärkeintä on se, että potilas saa aina hoitoa mahdollisimman nopeasti. Arvoisa ministeri Juuso, voisitteko kertoa vähän tarkemmin, miten hallitus aikoo mahdollistaa palvelusetelin laajempaa käyttöä?

Kunde ni, ärade minister Juuso, berätta lite mer om hur regeringen kommer att främja användningen av servicesedlar så att vi kan förkorta de vårdköer som har uppstått särskilt inom den icke-brådskande vården under coronan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos, tack. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.39 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tack för frågan. — Palveluseteleiden käyttö on ollut mahdollista koko ajan hyvinvointialueilla. Tämä ei ole mitään uutta, emmekä ole luomassa siihen uutta lainsäädäntöä, mutta me haluamme ministeriöiden ohjauksella kannustaa hyvinvointialueita siihen siellä, missä se on mahdollista. Joka puolella Suomea ei ole yksityistä palvelutuotantoa, ja siellä sitä on turha ottaa käyttöön, mutta niillä paikkakunnilla ja niillä seuduilla, missä on yksityistä palvelutuotantoa ja missä julkinen terveydenhuolto ei pysty pitämään hoitotakuussa, se on järkevää, ja siihen me haluamme ohjata hyvinvointialueita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

16.40 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kukaan ei käsittäkseni koskaan ole väittänytkaan, että sote-uudistus olisi tullut kerralla valmiiksi. Te ette pääse, hyvä hallitus, pakoon sitä, että nyt meillä on ensimmäistä kertaa tilanne, jossa uudet rakenteet ovat olemassa, palveluilla on uudet järjestäjät, ne ovat olleet yhdeksän kuukautta, ja vasta nyt on mahdollisuus todella edes arvioida, miten käyttöön otettu lainsäädäntö toimii.

On aivan totta, että olosuhteet muuttuivat rahoituksen osalta paljon huonommaksi juuri täällä mainitun koronan hoivavelan, palkkakorotusten ja inflaation vuoksi. Se on nyt vain niin, valtiovarainministeri Purra, että tämä tilanne pitää hallituksen esityksillä ratkaista. Se vain on niin, että teidän on tehtävä päätös siitä, annatko te alueille mahdollisuuden kattaa tätä pakkasella olevaa taloutta hiukan pidemmän aikaa kuin kahden vuoden ajan. Minä alan hiukan kyllästyä nyt näihin puheenvuoroihin, että malttia, malttia, kun te samaan ai-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

kaan toisella kädellä ajatte läpi ajattelua siitä, että kahdessa vuodessa on kurottava umpeen pakkasella oleva talous. Se tarkoittaa paniikkisäästöjä ja lähipalveluiden alasajoa. [Puhemies koputtaa] Ja te samalla kun sanotte täällä, että voi voi kun tehtiin malli, jossa oli liian vähän rahaa, kerrotte, että ei muuta kuin otetaan siitä hiukan päältä pois. [Puhemies koputtaa] Arvoisa valtiovarainministeri, kannatatteko te näkemystä siitä, että alueille annetaan aikaa sopeutua tähän uuden alkuun ja alijäämän kattamiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan jälleen edustajia puheajasta. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.41 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen ohjelmassa ei puututtu tähän rakenteeseen, juuri siitä syystä, että tämä suuri uudistus on vasta saatu tehtyä ja alueiden pitää näyttää, mihin ne pystyvät. Me annamme tälle mallille mahdollisuuden. Olen moneen kertaan kuullut edeltäjäni itse korostavan tätä malttia. Tosiaan alueet ovat olleet toiminnassa vasta yhdeksän kuukautta. Ehdottomasti me tarvitsemme sitä malttia. Tämä hallitus haluaa osaltaan tässä inflaatiopaineessa ja näiden uusien ongelmien tullessa ilmi huolehtia tästä tilanteesta.

Sen sijaan kun tämän uudistuksen yksi tarkoitus myös on mahdollistaa se, että meidän julkinen talous ja väestökehitys pystyvät ylläpitämään sosiaali- ja terveydenhuollon ja hyvinvointijärjestelmän, niin mikäli meillä ei olisi alijäämänkattamisvelvoitteeseen säädettyä aikaa, uskotteko te, että tämä tulisi tästä hoitumaan? On aivan selvää, että tarvitaan taivoitteita. [Annika Saarikko: Te ette ymmärrä, mitä alueilla tapahtuu!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys leikkausten vaikutuksesta koulutuksen eriarvoistumiseen (Inka Hopsu vihr)

Suullinen kysymys SKT 26/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.43 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Hyvää opettajan päivää minunkin puolestani. Me useat varmaan muistetaan omia persoonallisia opettajiamme ja olemme osaltaan heidänkin ansiostaan pärjänneet ja täällä.

Mutta kun perheet eivät pärjää, näkyy se suoraan kasvavana kuormana kouluissa. Nuorten väkivalta on lisääntynyt, työhyvinvointi on romahtanut, ja nuorten ahdistuneisuus on kasvanut. Tilanne ylittää usein opettajien sietokyvyn ja on myös oppilaiden näkökulmasta kestämaton. On naiivia ajatella, etteivät hallituksen leikkaukset pienituloisten asumisturvaan tai etsivään nuorisotyöhön ja nuorisotyöhön yleensä näkyisi myös koulutuksen eriarvoistumiskehityksenä ja koulujen alueellisena eriytymisenä. Tämä ei turvaa oppilaiden oikeutta saada ansaitsemaansa laadukasta opetusta eikä paranna jaksamisensa rajoilla työskentelevien opettajien oikeutta turvalliseen työympäristöön ja mahdollisuuksiin onnistua

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

työssään. [Puhemies koputtaa] Kysynkin ministeri Henrikssonilta: miten pidätte huolta opilaiden ja opettajien oikeudesta työrauhaan sekä kaikkien oikeudesta laadukkaaseen opetukseen näiden eriarvoistumista lisäävien leikkausten yhteydessä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.44 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitushan haluaa, että meillä olisi enemmän ihmisiä töissä. 100 000 uutta työllistä on se meidän tavoite. Hallitus myös tietää, että tämän kansakunnan etu ja kaikkien meidän etu ja varsinkin lasten ja nuorten etu on se, että panostetaan opetukseen, ja sen takia siihen panostetaan.

Sen takia ensi vuonna, 2024, tulee 50 miljoonaa lisää niin kutsuttuna tasa-arvorahana. Se tasa-arvoraha on juuri sitä varten, että juuri niihin kouluihin, joissa on erityisen paljon tarpeita siihen, että pystytään oppimiseroja kaventamaan, joissa on oppilaita, jotka tarvitsevat enemmän tukea, ja jotka ovat sellaisilla alueilla, joilla on syntymässä segregatiota, nyt tullaan panostamaan. Sen takia tasa-arvorahoitusta vakiinnutetaan, eli sinne tulee enemmän rahaa.

Samalla hallitus tähtää siihen, että ihmiset työllistyisivät tässä hyvässä maassa. [Puhemies koputtaa] Tässä nimenomaan panostetaan koulutukseen, ja se on myös tänään, opettajan päivänä, hyvä todeta. [Ben Zyskowicz: Hyvä! Koulutuksen kunnianpalautus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

16.46 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvää opettajien päivää tänään! — Monessa suuressa kaupungissa on jo tällä hetkellä valtava työvoimapulaa, koska niihin ei ole varaa muuttaa asumaan, muun muassa Helsinkiin. Monen pienen lapsen vanhempi tietää, kuinka jo tällä hetkellä on vaikea saada ammattilaisia työskentelemään meidän lastemme kanssa päivittäin. Nyt te kuitenkin leikkaatte asumistukea, te vaikeutatte osa-aikatyön vastaanottamista, te teette leikkauksia todella monien ihmisten valmiiksi vaikeaan elämäntilanteeseen. Kouluissa ja korkeakouluissa osoitetaan aivan syystäkin mieltä paraikaa. Siellä ne tulevat opettajat ovat erittäin huolissaan tulevasta, ja moni lähtee näiltä aloilta jo ennen kuin se ura edes ehtii kunnolla alkaa. Hyvä hallitus, miten te aiotte ratkaista varhaiskasvatuksen kriisin, kun näillä omilla toimillanne te lähinnä vaikeutatte tilannetta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.47 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessahan on hyvin laadukas varhaiskasvatus, kiitos opettajien. Niin kuin varmasti edustaja Ohisalo on huomannut, hallitus pitää kiinni subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen. Tämä on todella tärkeätä. Se on tosi tärkeätä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus päästä varhaiskasvatukseen riippumatta sosioekonomisesta taustasta, riippumatta vanhempien tuloista ja riippumatta siitä, onko töitä vai ei. Varhaiskasvatuksen tilanne Suomessa on siinä mielessä haasteellinen, että opettajista on pula, ja tähän haluamme

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

panostaa. Kuntapäättäjinä varmasti myös tiedätte, että kunnatkin tässä ovat aivan keskeisessä roolissa. Sen takia toivon, että kaikissa kunnissa myös yritetään pitää huolta siitä, että houkutellaan varhaiskasvatuksen opettajia puoleensa, [Puhemies koputtaa] ja myös mietitään, mitä voidaan tehdä juuri omassa kunnassa sen eteen, että niihin työpaikkoihin hakeudutaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.48 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meille pienten lasten vanhemmille on tietysti päivänselvää, että jos pyörät eivät pyöri päiväkodeissa ja kouluissa, niin eivät ne pyöri missään muuallakaan yhteiskunnassa. Päiväkodeissa ja kouluissa ammattilaiset tekevät täysin korvaamatonta työtä meidän pikkukansalaistemme parhaaksi, ja rohkenen sanoa, että varsin pienellä korvauksella. Palkka ei ole ainoa tärkeä asia, mutta on se kuitenkin kiistatta tärkeä asia. Nyt hallitus kertoo haluavansa lisätä joustoja työmarkkinoille ja tekee sen melkoisella rytinällä, eripuraa kylvämällä.

Vähän erikoinen yksityiskohta on tämä hallituksen aikomus sitoa valtakunnansovittelijan kädet vientialojen enimmäislinjoihin. Käytännössä siis sopimisen vapautta rajoitetaan tavalla, joka osuu nimenomaan matalapalkka-aloille. Arvoisa puhemies, miksi hallitus haluaa lukita nämä matalapalkkaiset, naisvaltaiset alat palkkakuoppaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.49 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa viedä siihen suuntaan, että me saadaan tänne vientivetoinen palkkamalli, koska Suomi elää viennistä ja se, että meidän vienti pärjää, on ainoa kestävä tapa myös rahoittaa hyvinvointipalvelut, myös se, että on opettajille ja varhaiskasvatuksen opettajille töitä ja terveydenhuollolle ja kaikille rahoitusta pitää tämä hyvinvointiyhteiskunta pystyssä.

Miten me haluamme sen tehdä? Me haluamme tehdä sen juuri samalla tavalla kuin Göran Persson teki Ruotsissa. Sielläkin oli puhetta, että asia ratkaistaan ja viedään eteenpäin asetuksella, mutta se vietiin eteenpäin neuvottelemalla. Me nimenomaan menemme nyt eteenpäin neuvottelemalla. 8. päivä marraskuuta on kutsuttu kaikki ne liitot paikalle, jotka Suomessa työehtosopimuksia tekevät. Sinne tulee Ruotsin valtakunnansovittelija kertomaan heidän systeemistään. He ovat löytäneet sellaisen mallin, jossa viennin päänavaus kestää läpi koko kentän, mutta paikallisesti päättämällä, jos esimerkiksi Pohjois-Ruotsissa on pula sairaanhoitajista, niin niiden palkat nousevat yleistä tasoa enemmän. Tällainen malli on Ruotsissa toiminut 25 vuotta. Otetaan siitä oppia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys ensimmäisen sairauspäivän palkattomuudesta (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 27/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Keskustelu

16.50 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Huomenna Helsingissä on koolla valtava joukko luottamusmiehiä koko maasta, johtuen juurikin hallituksen suunnitelmista heikentää työehtoja ja työntekijöiden asemaa. Kun näitä ministereiden perusteluja tässä on kuunnellut, niin yhä vahvemmin syntyy tunne, ettei ihan tiedetä, mitä oikein on oltu sopimassa ja linjaamassa hallitusneuvottelujen yhteydessä.

Valtiovarainministeri Purra on esimerkiksi sanonut julkisuudessa, että ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus ei automaattisesti kosketa ketään työntekijää. Mutta tämä lakimuutoshan koskettaa automaattisesti kaikkia niitä työntekijöitä, jotka eivät ole työehtosopimusten piirissä tai joiden työehtosopimuksissa tästä ei ole säädetty. Yksi tällainen ryhmä on henkilökohtaiset avustajat, joiden kohdalla on arvioitu, että tämä lakimuutos koskettaa 10 000:ta työntekijää. Ministeri Juuso, onko teidän mielestänne hyvä idea, että pienipalkkaiset henkilökohtaiset avustajat, jotka työskentelevät vaikeavammaisten ihmisten parissa, [Puhemies koputtaa] jatkossa menevät sairaana töihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.52 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Anderssonilta erittäin hyvä kysymys. En ole pohtinut tätä asiaa jokaisen ammattiryhmän kohdalla erikseen. Sairauspäivän karenssi myöskin tulee Ruotsista. Kun olen siellä itse ollut paljon töissä vuosikausia, niin olen myöskin joutunut sen uhriksi. Ei se niin kamala asia ole, mutta kyllä se ihan todistetusti poissaoloja jonkun verran vähentää. Siitä ei päästä mihinkään. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ne edustajat, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, voivat ilmoittautua painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

16.52 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä työvoimapulaa erityisesti monilla naisvaltaisilla aloilla, muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluissa ja varhaiskasvatuksessa. Nyt tämä hallituksen politiikka kurittaa erityisesti näitä aloja. Jos otan kolme esimerkkiä, miten hallituksen työmarkkinatoimet vaikuttavat nimenomaan naisvaltaisiin aloihin, niin siellä on tukilakkojen rajoittaminen, siellä on määräaikaisuuden helpottaminen ja sitten siellä on tämä jo aikaisemmin puhuttu vientivetoisen palkkamalli, joka lukitsee naisvaltaisia aloja palkkakuoppaan. Täytyy sanoa, että pidän hieman erikoisena tätä perustetta, että se luo kasvua. Jos jokin tässä maassa luo kasvua, niin se on panostaminen koulutukseen ja panostaminen siihen, että meidän koulutus on tasa-arvoista ja sinne resursoidaan. [Välihuutoja] Nyt kysyisin kuitenkin: onko hallitus tehnyt mitään sukupuolivaikutusten arviointia pohtiessaan näitä ratkaisuja, ja ymmärtätkö te näitä vaikutuksia naisvaltaisiin aloihin ja tähän työvoimapulaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.54 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kysymys tasa-arvovaikutuksista, miten erilaiset uudistukset vaikuttavat

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

naisiin tai miehiin ja ylipäättään eri sukupuoliin. Tätä vaikutustenarviointia tehdään jokaisen lakiesityksen kohdalla tietysti erikseen. Se kuuluu hyvään lainvalmisteluun. Ensi viikon maanantaina julkistetaan sosiaaliturvamuutoksia ja -leikkauksia, myöskin työttömyysturvaa, koskeva yhteisvaikutusarviointi, jossa tehdään myös näistä kertautuvista vaikutuksista arviointia, ja tässä on tarkasteltu myös sukupuolinäkökulmasta tätä asiaa. En nyt valitettavasti voi vielä sen sisältöä avata, kun se on maanantaina julkinen, mutta siellä on erikseen arvioitu vaikutukset myöskin naisiin ja miehiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys hyvinvointialueiden johtajien palkkauksesta (Harry Harkimo liik) Suullinen kysymys SKT 28/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.55 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Kurviselle pitää ensin sanoa, kun hän yrittää saada minut aina jonnekin syntisten penkille, että en sinne halua. [Naurua]

Mutta toiseksi: Sotesta on puhuttu tänään paljon, ja on todettu, että hoitojonot ovat pitkiä ja terveyskeskuksia suljetaan. Esimerkiksi Satakunnassa on 31 terveyskeskusta, ja niitä suljetaan ja kuusi jää jäljelle. [Annika Saarikko: Mitä tekee hallitus?] Ihmiset eivät pääse hoitoon ja kyllästyvät tähän. Yksi asia, jota minulta kysytään koko ajan, josta tiedän, että hallitus ei ole vastuussa mutta pystyy vaikuttamaan siihen, on se, että sairaanhoitopiirien johtajat saavat 18 000 euroa kuussa palkkaa, siis saman verran kuin pääministeri, ja niillä on joku ihmeellinen pykälä siellä vielä, että jos yksi johtaja saa enemmän kuin toinen, niin automaattisesti toisen palkka nousee. Eihän tässä ole mitään järkeä. Ei tällainen toimisi yritysmaailmassa eikä missään muualla kuin sote-alueilla. [Puhemies koputtaa] Meinaatko te tehdä jotain tälle? Tämä suututtaa ihmisiä ihan oikeasti. [Annika Saarikko: Näin se on!] — Kukaan ei halua vastata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.56 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden johtajien palkat ovat todella korkeita. Niistä päätetään hyvinvointialueiden valtuustoissa, eli aika moni teistä täällä istuvista on hyvinvointialueiden valtuustossa ja mukana päättämässä näistä palkoista. Sitä, että alkaisimme lainsäädännöllä säätämään palkkoja, näin äkkiseltään ajateltuna pidän aika vaikeana ajatuksena. Ymmärrän, että tarkoitus on hyvä, ja haluamme tietenkin säästää ennen kaikkea näissä hallintokustannuksissa, ylisuurissa palkoissa, tarpeettomissa ryhmärahoissa ja virkamiesten tarpeettomissa kokouspalkkioissa. Kyllä näissä toivomme, että aluevaltuustot käyttävät valtaa ja ottavat nämä agendalle.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys poliisin resursseista (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 29/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Tanus, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.57 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Poliisien riittävästä määrästä ja työssäjaksamisesta olemme olleet kovasti huolissamme. On nostettu esiin, että hallitus panostaa erityisesti nuoriso- ja jengirikollisuuden tutkintaan ja torjuntaan, ja juuri kuulimmekin, että iso joukko jengi- ja huumarikoksiin liittyneitä napattiin kiinni. Oikein hyvä.

Mitenkä muutoin hallitus panostaa poliisisektorille? Tutkintaa odottavien juttujen määrä on valtava, ja lisää tulee koko ajan. Poliiseista on monin paikoin ollut suurta vajetta erityisesti tutkinnan puolella, ja tehtäviä vyörytetään aiemmastakin ylikuormittuneille kollegoille. Nuoretkin poliisit väsyvät ja vaihtavat työpaikkaa. Miten nämä haasteet ratkaistaan? Poliisien työtiloja pyritään myös uusimaan terveempiin, mutta niidenkin riittävä mitoitus mietityttää.

Arvoisa sisäministeri Rantanen, tunnette tämän tärkeän sektorin erittäin hyvin. Mitä vastaatte huoleemme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.58 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta kysymyksestä. Tämä hallitus todella panostaa poliiseihin ja poliisien määrään. Me nostamme tämän vaalikauden loppuun mennessä poliisihenkilötyövuosia 500:lla lisää niin, että meillä on poliiseja yhteensä 8 000. Sen lisäksi ensi vuoden budjetti poliisissa nousee kahdeksalla prosentilla, jotenka resursseja poliisiin nimenomaan nyt satsataan. Tämä taas puolestaan tarkoittaa niille poliiseille, jotka uupuvat työtaakkansa alle, että silloin kun sinne saadaan lisää resursseja, se myöskin helpottaa sitä työtaakkaa. Olen hyvin tietoinen siitä, että meidän rikostutkinta on todella ruuhkautunut, ja siihenkin tämä tietenkin auttaa, että meille tulee uusia poliiseja ja henkilökuntaa auttamaan siihen ruuhkautuneeseen tilanteeseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2022

Kertomus K 8/2023 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 1/2023 vp

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 1/2023 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 Johanna Ojala-Niemelä sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tarkastusvirastossa valmisteltiin vuoden 22 aikana uusi organisaatio- ja johtamismalli, joka tuli voimaan vuoden 23 alusta lukien. Viraston johtamismallia ja organisaatorakennetta kehitettiin siten, että ne tukevat jatkossa paremmin viraston lakisääteisten tehtävien toteuttamista, tavoitteiden asiantuntemusta ja seuranta. Valiokunta pitää myönteisenä asiantuntijakuulemisessa saamaansa tietoa siitä, että tilanne viraston sisällä on rauhoittunut ja toimintakulttuuri on selkiytynyt ja että henkilöstön työrauha pyritään varmistamaan.

Tarkastusviraston pääjohtajan matka- ja kululaskuista on raportoitu eduskunnan kansliatoimikunnalle vuoden 2022 alusta lähtien. Tämä raportointivelvoite perustuu tarkastusvaliokunnan mietintöön, jossa valiokunta edellytti hallitukselta toimenpiteitä ja selvitystä siitä, kuinka niin sanotun yksi yli yhden -periaatteen toteutumista voidaan edistää koko valtionhallinnossa. Valtiovarainministeriön ohjeistuksen mukaan virastojen on raportoitava viraston päällikön kuluista kahdesti vuodessa kuuden kuukauden välein hallinnonalan ministeriölle. Tarkastusvirastolla ei ole ohjaavaa ministeriötä, joten se raportoi pääjohtajansa kuluista eduskunnan kansliatoimikunnalle. Valiokunta pitää tätä tärkeänä uudistuksena.

Vuonna 22 tarkastusvirastossa käytettiin tarkastus- ja valvontatoimintaan 58 henkilötyövuotta, mikä on kahdeksan henkilötyövuotta enemmän kuin vuonna 21. Virasto on vuonna 22 edelleen vahvistanut selvästi tarkastus- ja valvontatoiminnan osuutta kokonaistyöajasta, mitä valiokunta pitää hyvänä ja oikeana kehityssuuntana. Viime vuoden tavoin valiokunta kiinnittää huomiota tarkastusviraston toimintakertomuksen tietoihin, joiden mukaan osaamisen kehittämiseen käytetty euromäärä ja koulutukseen käytetty aika vähenivät kertomusvuonna edellisvuoteen verrattuna. Valiokunta pitää tärkeänä, että tarkastusvirasto huolehtii henkilöstönsä osaamisesta ja osaamisen kehittämisestä.

Tarkastusvirastossa toteutettiin vuoden 22 aikana työhyvinvointia mittaava kartoitus sekä työtyytyväisyyskysely. Tuloksien perusteella henkilöstö on ollut tyytyväistä erityisesti työn perusedellytyksiin, joustavaan työhön, työn sisältöön sekä vaikutusmahdollisuuksiin työn sisällön suhteen. Henkilöstökyselyä on tehty virastossa aiemminkin, mutta valiokunnan saaman tiedon mukaan pidempiaikaista systemaattista seuranta ei ole ollut. Tästä on seurannut se, että ongelmia on lähestytty ja toimenpiteitä tehty tapauskohtaisesti. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että työhyvinvointia on tarpeellista seurata systemaattisesti. Asiantuntijakuulemisissa nousi esiin myös se, ettei henkilöstö ole aina täysimääräisesti pystynyt hyödyntämään työaikajoustoja ja palautuminen kiireisen työrupeaman jälkeen on voinut jäädä toteutumatta. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että henkilöstön jaksamisesta pidetään huolta.

Lopuksi valiokunta toteaa, että eduskunnan tilintarkastajien lausunnon mukaan tilinpäätös- ja toimintakertomus antavat viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia.

Tarkastusvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 8/23 vp johdosta. Valiokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä. [Seppo Eskelinen: Ei ollut tähän kohtaan puheenvuoroa!] — Siinä tapauksessa edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies, hyvät kansanedustajat! Valtiontalouden tarkastusviraston tehtävänä on varmistaa, että valtion varoja käytetään eduskunnan osoittamiin kohteisiin tuloksellisesti lakeja ja sääntöjä noudattaen. Valtiontalouden tarkastusvirasto tarkastaa valtion taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä valvoo finanssipolitiikkaa, puolue- ja vaalirahoitusta ja avoimuusrekisterin käyttöä.

Meillä on tässä tänään käsittelyssä tarkastusvaliokunnan mietintö eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomuksesta Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2022. Eduskunnan tarkastusvaliokunta toteaa, että tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että tilintarkastuksella hankitaan kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko pääjohtaja ja hallinnosta vastaava johtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus virastoa kohtaan, taikka rikkkoneet Valtiokonttorin määräyksiä, talousarvioasetusta tai viraston taloussääntöä.

Muutama sana tästä valiokunnan mietinnöstä, mitä valiokunnassa totesimme.

Tarkastusvirastossa valmisteltiin vuoden 2022 aikana uusi organisaatio- ja johtamismalli, ja se tuli voimaan tämän vuoden alusta. Valiokunta pitää myönteisenä asiantuntijakuumisessa saamaansa tietoa siitä, että tilanne viraston sisällä on rauhoittunut ja toimintakulttuuri on selkiytynyt ja henkilöstön työrauha pyritään varmistamaan. Viraston maineen parantamiseksi on tehty töitä. Me kaikki muistamme sen, että tämän mainehaitan takanahan oli edellisen pääjohtajan toiminta. Vuoden 22 alusta lähtien tarkastusviraston pääjohtajan matka- ja kululaskuista on raportoitu eduskunnan kansliatoimikunnalle, ja tämä on erittäin hyvä ja tärkeä asia. Tämä raportointivelvoitehan pohjautuu tarkastusvaliokunnan mietintöön vuodelta 2021. Siinä silloinen valiokunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin ja selvittävän, kuinka niin sanotun yksi yli yhden -periaatteen toteutumista voidaan edistää koko valtionhallinnossa.

Arvoisa puhemies! Hieman tarkastusviraston toiminnasta: Vuonna 2022 valmistui 81 tarkastuskertomusta, tilintarkastuskertomuksia valmistui 69, tuloksellisuustarkastuskertomuksia 9, finanssipolitiikan tarkastuskertomuksia 1 ja monilajitarkastuksia 2. Virastolla on hoidettavana myös uusia tehtäviä, kuten hyvinvointialueisiin kohdistuvat tarkastukset vuodesta 2023 eli tästä vuodesta lähtien ja myös avoimuusrekisterin ylläpito ja valvonta vuoden 2024 alusta lukien.

Arvoisa puhemies! Henkilöstön jaksaminen ja työhyvinvointi on erittäin tärkeää. Tarkastusvirastossa on toteutettu vuoden 2022 aikana työhyvinvointia mittaava kartoitus sekä työtyytyväisyyskysely. Näiden tuloksien perusteella henkilöstö on ollut tyytyväistä erityi-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

sesti työn perusedellytyksiin, joita on muun muassa joustava työ, työn sisältöön sekä vaikutusmahdollisuuksiin työn sisällön suhteen. Nämähän ovat erittäin tärkeitä asioita. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että työhyvinvointia on tarpeellista seurata jatkuvasti. Asiantuntijakuulemisessa nousi esiin se, että henkilöstö ei ole aina täysimääräisesti pystynyt hyödyntämään työaikajoustoja ja palautuminen erilaisten kiireisten työrupeamien jälkeen on voinut jäädä toteutumatta. Tämähän on tuttua meille kaikille. Työnantajan tulee mahdollistaa se, että pystymme myös palautumaan vaativasta työstä. Tämän takia valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että henkilöstön jaksamisesta pidetään huolta.

Muutoin tarkastusvaliokunnan päätösehdotus on yksimielinen, eli siihen ei ole muuta sanottavaa eduskunnalla. Me esitämme, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Ja kiitos tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja Ojala-Niemelälle myös hyvästä mietinnön esittelystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

17.09 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Eduskunnan tilintarkastajat ovat ansiokkaasti tarkastaneet Valtiontalouden tarkastusviraston eli VTV:n tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen. Tilintarkastajat ovat tulleet päätelmään, että VTV:n kertomuksen sisältö on ollut tarpeeksi kattava ja säännösten mukainen. Toimintakertomus ja tilinpäätös eivät myöskään ole keskenään ristiriidassa.

Tarkastusvaliokunta lausunnossaan toi esiin, että VTV:n käyttämä rahallinen summa henkilöstön kouluttamiseen ja osaamisen kehittämiseen oli tippunut merkittävästi. Ymmärrettävä ja hyvä syy toki on verkko- ja etäkoulutuksen lisääntyminen, mikä vähentää matka- ja majoituskuluja. Pidän kuitenkin valiokunnan tapaan tärkeänä, että VTV:n kaltaisessa virastossa osaamisen taso pidetään korkeana ja sitä kehitetään.

Yleisenä huomiona haluaisin nostaa työhyvinvoinnin. Sen merkitys ihmisen mielen ja työtehon kannalta on äärimmäisen tärkeä. Uskallan väittää, että työn mielekkyys vähentää myös kustannuksia terveystalouden puolella. VTV:n henkilöstön osalta työtyytyväisyyskyselyssä tulokset olivat positiivisia ja yksittäiset ongelmakohdat on selvitetty tapauskohtaisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että työhyvinvoinnin seurannan tulee olla systemaattista ja henkilöstön jaksamisesta huolehditaan. Tähän valiokunnan kantaan on todella helppo yhtyä.

Puhemies! Lopuksi vielä kiitos eduskunnan tilintarkastajille siitä tärkeästä työstä, mitä teette.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

17.11 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos puheenjohtaja Ojala-Niemelälle ja tilintarkastajille tekemästänne työstä.

Tässä tarkastusvaliokunnan mietinnössä oli paljon hyviä asioita, ja luin sen huolella. Olin viime vaalikauden tarkastusvaliokunnan jäsen, ja käsittelimme silloin VTV:n asiaa — pääjohtajan toimintaa ja hyvää hallintoa — yli puoli vuotta, mikä sitten johti lopulta siihen, että eduskunta yksimielisesti erotti silloisen pääjohtajan ja valitsimme uuden pääjohtajan.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

VTV:n toiminta oli pahasti häiriintynyt, henkilökunta ei voinut hyvin, työtyytyväisyys oli heikkoa, keskittyminen ydintehtäviin oli häiriintynyt. Muistaakseni alle 40 prosenttia työajasta käytettiin varsinaisiin tarkastus- ja valvontatehtäviin. Työaikaa meni kaikkeen muuhun oheistoimintaan. Osa on, totta kai, aivan tarpeellista — pitää olla viestintää ja tämän suuntaisia tukitoimintoja — mutta VTV:ssä painopiste oli muuttunut aivan väärään suuntaan, josta sitten ääriesimerkkinä, mikä täälläkin on nyt mainittu, oli ylenmääräinen matkustelu ja edustaminen ynnä muut tämäntyyppisen asiat.

Kaikki tämä todistaa ja kertaa mieleen sen, kuinka tärkeää tarkastustoiminta on. Luottamus pitää ansaita joka päivä hyvällä toiminnalla, ja tarkastusta tarvitaan, että väärä toimintakulttuuri ei pääse pesiytymään mihinkään organisaatioon. Valitettavasti sellainen talonkulttuuri, väärä kulttuuri, väärä tapa käyttää yhteisiä verorahoja, pesiytyy hyvin herkästi organisaatioon, ellei olla tarkkana. Korostan myös median roolia, joka oli viime vaalikaudella aivan keskeinen, kun tämä ongelma nousi tai nostettiin esiin. Vasta sen jälkeen tarkastusvaliokunnassa havahduimme asiaan.

Yksi median ehkä keskeisimmistä rooleista on tutkiva journalismi. Tiedän, että se on kallista, aikaa vievää ja tuloksiltaan monesti epävarmaa. Työtä voidaan tehdä kuukausia, ja lopputulos voi olla käytännössä nolla, mutta silloin, kun se onnistuu, saadaan isoja asioita esille ja korjausliikkeitä.

Itselleni tärkeä opetus oli myös se, että kun esimerkiksi valiokunnassa kuullaan asiantuntijoita organisaatioista, on kuunneltava herkällä korvalla myös muita, kutsuttava myös muita organisaatiosta kuultavaksi kuin vain sitä johtotasoa, koska johtajat kertovat sen viestin, mitä he haluavat kertoa — organisaatio voi hyvin, toimintaa kehitetään, kaikki ovat tyytyväisiä, rahaa käytetään huolellisesti. Toinen tarina voi olla sitten aivan erilainen, jos sitä vain osataan kysyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.14 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Aivan lyhyesti vielä tähän loppuun: Olen tarkastusvaliokunnassa varapuheenjohtaja, mutta olen siellä myös ollut asiantuntijakuultavana eduskunnan tilintarkastajien puheenjohtajana, ja haluan tässä nostaa vielä esille nämä pääkohdat tästä VTV:n tilintarkastusosiosta. Eliikkä:

”Eduskunnalle: Olemme tilintarkastaneet eduskunnan tilisäännön 19 §:n 1 momentin määräämällä tavalla Valtiontalouden tarkastusviraston kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.—31.12.2022. Pääjohtajan ja hallintojohtajan allekirjoittama tilinpäätös, joka on laadittu talousarvioasetuksen 8 luvun säännöksiä ja Valtiontalouden tarkastusviraston taloussääntöä noudattaen, sisältää talousarvion toteutumalaskelman, tuotto- ja kululaskelman, taseen ja tilinpäätöksen liitetiedot.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta: Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Helsingissä 2. maaliskuuta 2023. Veijo Niemi, tilintarkastajien puheenjohtaja, Merja Mäkisalo-Ropponen, varapuheenjohtaja, Atte Kaleva, jäsen, sekä Tiina Lind, KHT, JHT, BDO Oy, ammattitilintarkastaja.” — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 8/2023 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

4. Kipuraja ylitetty - autoilun elvytyspaketti!

Kansalaisaloite KAA 5/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan. — Keskustelu alkaa. Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.16 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Olisin toki toivonut, että täällä salissa olisi vähän enemmän varsinkin perussuomalaisten edustajia, [Antti Kurvinen: Tyhjä on perussuomalaisten rivit! — Miko Bergbom: Täällä ollaan!] kun tämän kansalaisaloitteen taustalla on nimenomaan perussuomalainen nuorisotoukka, edustaja Vigelius — ja edustaja Bergbom onkin siellä paikalla. Hienoa, edustaja Bergbom, että olette puolustamassa tätä tärkeää aloitetta. Ehkä edustaja Vigeliuksenkin vielä paikalle tulee.

Tässä siis esitetään autoilun elvytyspakettia, jolla bensiinin ja dieselin hintaa alennetaan. Ehdotuksena on polttoaineiden valmisteveron poistaminen yhden vuoden määräajaksi, ja lisäksi esitetään, että eduskunta laskee pysyvästi nykyistä polttoaineveroa 50 prosenttia mainitun määräajan jälkeen. Kansalaisaloitteen aihe on erittäin tärkeä. Töihin, kouluun, kylään, kauppaan ja lääkäriin pitää kohtuuhinnalla päästä, asua maalla tai kaupungissa.

On totta, kuten aloitteesta todetaan, että polttoaineiden verotus Suomessa on verrattain korkealla tasolla. Autoilun hinnan laskemisen pitäisi olla poliitikkojen ja eduskunnan yhteinen asia. Suuressa osassa Suomea on lähes mahdotonta kulkea ilman omaa autoa. Tavara- ja matkustajien taakasta taas noin 90 prosenttia kulkee kumipyörien päällä.

Tämän kansalaisaloitteen vetäjinä on tosiaan kaksi perussuomalaisten nykyistä kansanedustajaa, edustajat Vigelius ja Bergbom. Perussuomalaisten varapuheenjohtaja, edustaja Tynkkynen taas kannusti TikTokissa allekirjoittamaan tämän kansalaisaloitteen ja sanoi: ”Bensiinin hinta on Suomessa sietämättömällä tasolla. Oikeasti litra maksais sulle alle euron, mutta valtio tuplaa hinnan veroilla. Siksi monella pumpulla litrahinta alkaa jo kakkosella.” Edustaja Tynkkynen, eilen Oulussa Kastellin Apsilla sekä ystävien ja ystävien kanssa että dieselin hinta alkoi kakkosella. Mitä hallitus tekee?

Perussuomalaiset vaativat ennen eduskuntavaaleja myös puolueena, että polttoaineiden verotus on laskettava asteittain EU:n minimitasolle. Nyt hallituksen toimilla asia ei kyllä käytännössä mene juuri sinne päin. Mitä polttoaineiden hinnoille on tapahtumassa oikeushallituksen toimesta? Polttoaineveroja aiotaan laskea 160 miljoonaa. Käytännössä se

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

arvioiden mukaan näkyy 4 senttiä per litra -muodossa, josta tulevien vuosien jakeluelvoitteen nousu syö 3 senttiä. Tuloksena on noin 1 sentti per litra alennusta. Tiedämme kaikki, että jos öljyn hinta puolestaan nousee, ei luvattua pumppuhintojen alennusta näy. Päinvastoin, pumppuhinnat silloin nousevat.

Mielenkiintoista on nähdä, seisotteko täällä eduskunnassa tämän aloitteen takana, edustaja Tynkkynen ja perussuomalaiset. Eilen edustaja Bergbom ei osannut tätä Helsingin Sanomille selkeästi sanoa. Mikä muuttui vaalien jälkeen, vaikka ryhmässänne on omantunnonvapaus toimia ja äänestää näissä asioissa? Suomalaisilla on oikeus tietää, miksi perussuomalaisten vaalilupaukset polttoaineiden hintojen roimasta alennuksesta eivät toteudu.

Keskusta ei ole tällaista luvannut, koska tiedämme tilanteen. Jos ajatellaan tätä polttoaineveron poistoa, se tekisi vähintään 2,5 miljardin euron loven vuositasolla — 2,5 miljardia nykyisen hallituksen ottaman 11,5 miljardin velan päälle. Realiteetit ovat tulleet vastaan, hyvä hallitus.

Eilen kun puhuimme autoilun kustannuksista ja jakeluelvoitteesta, ihmettelin, kun perussuomalaisten varapuheenjohtaja, edustaja Peltokangas — joka ei näytä olevan paikalla, vaikka kävi esimerkiksi aluevaalit tällä bensiinin hinta -teemalla — väitti minun puhuneen muunneltua totuutta täällä salissa — muunneltua totuutta, vaikka kerroin vain faktoja. Näinkö itkettävän vaikeaa perussuomalaisten on hyväksyä sitä, että vaalilupauksillanne ei ollut katetta? Orpon hallitus on ohjelmassaan päättänyt, että vuonna 25 polttoaineen jakeluelvoite nousee 16,5 prosenttiin ja 22,5 prosenttiin vuonna 27. Onko edustaja Peltokangas lainkaan tietoinen — tähän toivoisin vastausta — siitä, mitä perussuomalaiset ylipäättään ovat hallituksessa sopineet jakeluelvoitteen kiristämisestä? Eihän ole käynyt niin, kuten Iltalehden mukaan matkakuluvähennyksen heikennyksen kohdalla, että edustaja Peltokangas ei tiennyt, mitä olivat olleet tekemässä? Iltalehti kirjoitti, tässä sitaatti Iltalehdestä: ”Iltalehden tavoittamalle Peltokankaalle uutinen työmatka-autoilijan kokonaiskulujen kasvusta tuli uutena tietona. ’Olen tästä totta kai erittäin huolissani, jos autoilijoiden kulut nousevat.’” [Antti Kurvinen: Olitteko päivänunilla?] Tämän toivoisin edustaja Peltokankaan kuulevan: pelkkä huolissaanolo ei todellakaan työmatka-autoilijaa lämmitä. [Antti Kurvinen: Niinpä!] Kyllä, olette sopineet matkakuluvähennyksen heikentämisestä, mikä tarkoittaa sitä, että työmatka-autoilijoilla autoilun kulut kasvavat. On siinä ihmettelemistä muillakin kuin edustaja Peltokankaalla. Keskustan mielestä matkakuluvähennystä ei pidä heikentää.

Arvoisa puhemies! Sitten tärkeimpään, koska perusteettomien lupauksen sijaan tarvitaan ratkaisuja, joilla on mahdollisuus toteutua. Sitä suomalaiset odottavat. Keskusta on liikennepoliittisessa linjauksessaan ottanut tavoitteikseen:

- 1) Dieselin käyttövoimavero pitää poistaa.
 - 2) Liikennepolttoaineiden jakeluelvoitteen alempaa tasoa pitää jatkaa, jos korottaminen nostaisi polttoaineen hinnan kohtuuttomuuksiin. — Näinhän tehtiin viime kaudella. Vielä tänä vuonna 13,5 prosenttia on jakeluelvoite.
 - 3) Ammattidiesel ja ulkomaisen raskaan liikenteen vinjettimaksu on otettava käyttöön.
- Näillä toimilla voisimme auttaa sekä yksityisiä autoilijoita että kuljetusalaa. Käyttövoimavero pois, jakeluelvoite kohtuullisella tasolla, ammattidiesel ja vinjetti käyttöön. Suomalaiset odottavat ennen kaikkea ratkaisuja näihin asioihin.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi totean, että vakiintuneen käytännön mukaan eduskunta lähettää kutsun kansalaisaloitteen lähetekeskusteluun asianosaisille ministereille. Olisi mielenkiintoista kuulla teiltä, perussuomalaiset, kun polttoaineveroministeri Purra ja au-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

toiluministeri Ranne eivät näytä osallistuvan tähän keskusteluun, että mikähän tässä on takana. Eikö asia enää kiinnosta vaalien jälkeen? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Valta on jo saavutettu! — Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Avaamme vastauspuheenvuoropyynnöt. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.23 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tämä kyllä aika hurskastelua täällä salissa. [Välihuutoja vasemmalta] Te olitte päättämässä jakeluvuorot nostosta ensi vuodelle, vuodelle 2024. Iltalehden tietojen mukaan sillä olisi voinut olla pahimmillaan jopa 55 sentin vaikutus polttoaineen hinnassa ylöspäin. Tämä hallitus perui tuon korotuksen: jakeluvuoro pysyy ensi vuonna samana. Tämän lisäksi hallitus korvasi tulevat jakeluvuorot nostot kuluttajalle. Tämä on autoilijamyönteistä politiikkaa. Se, mitä te teitte, ei ollut, ja sen takia te istutte siellä oppositiossa. [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

17.24 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoiset edustajat Bergbom ja Vigelius, nyt kun te hurskastelette muille, niin ehkä teissä sen verran on edustajaa vastata, että vieläkö te olette sitä mieltä, mitä te olette olleet ennen vaaleja eli kannattaneet tätä aloitetta. Vieläkö, vaalien jälkeenkin, te olette tämän aloitteen takana, minkä vaikutus tosiasiallisesti valtiontalouteen olisi ensi vuonna jopa 4 miljardia euroa — siis sen verran lisää velkaa sen 10 miljardin euron päälle, jonka joka tapauksessa otamme ensi vuonna? Arvoiset edustajat Bergbom ja Vigelius, vastatkaa nyt tähän kysymykseen. Kyllä teissä sen verran on edustajaa, että voitte sen sanoa, oletteko vielä tämän aloitteen kannalla vai ettekö te ole tämän aloitteen kannalla.

Arvoisa puhemies! Kyllä asian pihvi tässä keskustelussa on se, onko oikein, että ennen vaaleja voi puhua aivan mitä sattuu ja luvata aivan mitä sattuu. [Antti Kurvinen: Juuri näin!] Kyllä näistä puheista pitää joutua tilille myös tässä salissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.25 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Aittakumpu kuvasi hyvin keskustan linjan: me olemme esittäneet ratkaisuja. Odotan myös erityisesti perussuomalaisilta nuorisoesimiehiltä, kansanedustajilta tässä salissa, vastauksia noihin kysymyksiin, että mitä aiotte tehdä ammattidieselin saamiseksi tai käyttövoimaverosta luopumiseksi.

Kiitos kansalaisaloitteen allekirjoittajille. Tarkoitus on hyvä. Autoilu Suomessa on välttämätöntä, ja se on aivan liian kallista.

Hallitus on keventämässä muutamalla sentillä bensaveroa, siis noin neljä euroa kuukaudessa. Tästäkin osa voi kadota polttoaineyhtiöiden katteisiin. Ei tullut bensajytkyä, vaan tuli pettymys. Samanaikaisesti hallitus on nimittäin kiristämässä matkakuluvähennyksen omavastuuosuutta jopa 150 euroa. Lisäksi vähennysoikeuden enimmäismäärä on laske-massa 1 400 eurolla. Hallitus iskee loven töissä käyviin suomalaisiin, juuri heihin, joita tämä hallitus on juhlapuheissaan yrittänyt kosiskella, ja tähän me haluamme muutoksen.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.26 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä on oikeistopopulismi käytännössä — täysi floppi. Heitellään ihan mitä tahansa vaalilupauksia ennen vaaleja faktoista piittaamatta, naureskellaan Marinin hallituksen ministereille, jotka vastaavat, että maailmanmarkkinahinnat vaikuttavat bensiinin hintaan. Ja miten sitten käy, kun päästään valtaan? Isketään massiiviset sosiaaliturvaleikkaukset, jotka nimenomaan heikentävät pienituloisten ostovoimaa. Tehdään bensiinin hinnan alennus, joka syö valtion tuloja. Tämä kaikki osoittaa, että ei teitä kiinnosta valtion vastuullinen taloudenhoito.

Se, mikä tässä keskustelussa on jäänyt hyvin vähälle huomiolle, on ilmasto ja ympäristö. Meidän on yksinkertaisesti vähennettävä liikenteen päästöjä, ja sen on tapahduttava nimenomaan suurissa kaupungeissa [Puhemies koputtaa] autoja ja autoilua vähentämällä, ja samaan aikaan meidän pitää tukea pienituloisia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.27 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusta kaipaili vastauksia teidän sinänsä ihan perusteltuihin esityksiinne.

Mitä tulee käyttövoimaveron poistoon, se on ihan hieno esitys, mutta ongelma on se, että mikäli tämä käyttövoimaveron poistetaan, dieselin alennettu verokanta tulee nostaa samalle tasolle yksikasin ja ysisivoksen kanssa. Te tiedätte tämän, ja silti te esitätte tätä asiaa.

Mitä tulee tämän hallituksen ohjelmaan ja sen autoiluun liittyviin kirjauksiin, ne eivät ole yksi yhteen perussuomalaisen nuorisjärjestön kirjausten kanssa tai tämän kansalaisaloitteen kanssa. Mutta se suunta, minkä tämä hallitus ottaa — eli alentaa polttoaineverotusta yli 160 miljoonalla eurolla, ajoneuvoveron perusveroa painottuen vanhaan autokantaan yli 50 miljoonalla eurolla, lisäksi kompensoi jakeluvälitteestä aiheutuvat nostot — on historiallinen. Tällaista ei ole tässä maassa nähty, ja kiitän perussuomalaista nuorisjärjestöä siitä, että heidänkin työnsä takia tässä maassa kerrankin välitetään autoilijoista. Tämä on fakta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

17.28 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on pitkien etäisyyksien maa. Moni kansalainen tarvitsee autoa päivittäin. Ilman autoa jäisivät monilta työt tekemättä, lapset viemättä harrastuksiin ja ostokset tekemättä. Siksi on täysin ymmärrettävää, että autoilun kustannusten nousu vaikuttaa merkittävästi ihmisten arkeen ja siitä ollaan huolissaan. Siksihän tämäkin kansalaisaloite on syntynyt.

Valitettavasti pääministeri Orpon hallitus ei tunnu tätä huolta kuulevan. Työmatka-autoilu on ensi vuonna kallistumassa roimasti. Hallitus aikoo nostaa työmatkavähennyksen omavastuuta asteittain 750 eurosta 900 euroon. Tämä heikennys osuu juuri työmatkansa autolla taittaviin. Kyllä nyt tämän kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä olisi syytä vedota hallitukseen, että tämä esitys vedettäisiin pois eikä tällä työmatkavähennyksen omavastuun nostolla kuritettaisi niitä suomalaisia, jotka autolla työmatkansa tekevät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

17.30 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan todeta pöytäkirjoihin, että pidän kyllä eduskunnan arvovallan kannalta erittäin ikävänä sitä asiaa, että perussuomalaisten puoluejohtaja, valtiovarainministeri Riikka Purra tai liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne ei ole täällä salissa. Minusta se on vähän pelkurimaista toimintaa, että he eivät ole täällä vastaamassa perussuomalaisten katteettomiin vaalilupauksiin.

Herra puhemies! Keskusta tuntee autoilijoitten hädän, ja siksi esitimme avoimesti ja realistisesti vaaleissa, että poistetaan dieselin käyttövoimavero ja tuodaan raskaalle liikenteelle ammattidiesel. Myös perussuomalaiset ovat kannattaneet omassa ohjelmassaan käyttövoimaveron poistamista, ja kysynkin nyt edustaja Bergbomilta: oletteko te jotenkin ristiriitaisia dieselveron poistosta siellä perussuomalaisten sisällä?

Puhemies! Toivon nyt, että edustajat Vigelius ja Bergbom kertovat ihan suoraan: Tuletko eduskunnassa äänestämään tämän kansalaisaloitteen puolesta? Tuletko tekemään vaikkapa lakialoitteen, joka on samansisältöinen? Tuleeko edustaja Tynkkynen, tämän lakialoitteen sanansaattaja, äänestämään tämän puolesta? Vai petättekö teidän vaalilupauksenne?

Arvoisa puhemies! Tavallisten ihmisten usko politiikkaan [Puhemies koputtaa] menee juuri tällaisen käytöksen takia, että luvataan, mitä sattuu, [Puhemies koputtaa] vedätetään tavallisia ihmisiä ja rikotaan heti lupaukset. Arvoiset perussuomalaiset, te olette pettäneet [Puhemies koputtaa] kaikki lupaukset, mitä annoitte ihmisille, erityisesti autoilijoille. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Haluan jälleen muistuttaa edustajia siitä, että minuutti kestää 60 sekuntia jokaisen kohdalla. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian, olkaa hyvä.

17.31 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Me perussuomalaiset oltiin ennen vaaleja autoilijoitten puolella, ja me ollaan myöskin vaalien jälkeen autoilijoitten puolella. [Välihuutoja vasemmalta ja keskustan ryhmästä]

Teillä on ihmeellinen käsitys siitä, että perussuomalaiset esimerkiksi yksin pystyisivät ajamaan läpi koko agendansa tai ne tavoitteet, jos me oltaisiin ainut puolue, joka saa edustajia eduskuntaan. Näinhän se ei mene. Hallitusneuvotteluissa tehdään kompromisseja, ja te, vanhat valtapuolueet, sen varsin hyvin tiedätte. Minä itse olin hallitusneuvotteluissa mukana — te ette olleet — ja tiedän sen, että perussuomalaiset olivat oikeasti autoilijoiden paras ystävä näissä hallitusneuvotteluissa. [Antti Kurvisen välihuuto] Teillä keskustalla oli aivan valtavan paljon erilaisia vaalilupauksia, ihan valtava määrä, mutta meidän ero teihin on se, että te ette edes suostuneet lähtemään edistämään niitä lupauksia, mitä te kansalaisille sanoitte. Te ette edes lähteneet hallitukseen, [Puhemies koputtaa] edes neuvottelemaan — aivan käsittämätöntä. [Antti Kurvinen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

17.32 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset, jotka kävivät vaalit bensen hinnalla — kumpikaan vastaava ministeri ei ole paikalla, suurin osa kansanedustajista on poissa — kyllä varmasti hävettää, että kansaa on narutettu näin härskisti. Kun muistelee, kuinka Soinin perussuomalaiset huijasivat suomalaisia, niin Purran perussuomalaiset ovat vielä törkeämmin ihmisiä tässä vedättäneet. Kun te saitte vallan,

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

te olette hallituksessa, alkää menkö toisten selän taakse piiloon. Te esitätte nyt miljardien lisärahaa yhteensä yritysten omistajille, mutta työmatka-autoilijoiden veroa te kiristätte. Kun muutaman kympin vuodessa säästää bensalaskussa, niin monta sataa euroa tulee autoilijoiden ja itse asiassa myös julkisen liikenteen työmatkaverotuksen kiristämisestä.

Edustaja Bergbom, te sanoitte haastattelussa, että te tuette aloitteen henkeä, mutta te ette kuitenkaan tue täällä käytännössä tätä aloitetta, jonka te olette itse jättäneet. Sanoisin, että se henki haisee kyllä [Puhemies koputtaa] aika pahalle nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.34 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tämä hallitus auttaa ja ymmärtää autoilijoilta ihan varmasti. Hallitusohjelmassa kevennetään ajoneuvoveron perusveroa 50 miljoonan euron edestä vuositasolla. Aloitteen huoli autoilun kustannuksen kasvusta on silti aito, ja Orpon hallitus on tähän ohjelmassaan vastannut. Kun varovaisestikin arvioi Orpon hallituksen päätöksiä, bensiinin pumpputariffi olisi vuonna 24 jakeluvuorokauden vuoksi noin 15—20 senttiä kalliimpi ja verotuspäätöksen vuoksi 4—5 senttiä kalliimpi litralta Marinin hallituksen päätöksillä. Yhteensä vaikutus on noin 19—25 senttiä litralta pumpulta verrattuna Marinin hallituksen päätöksiin. [Puhemies koputtaa] Eli kyllä vaikutuksia on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä. [Antti Kurvinen: Kai saan vastata välillä?]

17.35 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mikä erottaa perussuomalaisia ja keskustaa, on se, että se hallitus, missä perussuomalaiset ovat nyt mukana, alentaa polttoaineveroa ja se hallitus, missä te olitte mukana, korotti polttoaineveroa. Eli se ero on aika valtava.

Pidän jollakin tavalla koomisena, että nuorisjärjestön kansalaisaloitetta pidetään nyt yhtäkkiä perussuomalaisen puolueen vaalilupauksena. Tämä on nuorisjärjestön alulle panema kansalaisaloite. [Välihuutoja vasemmalta] Hallituksessa on neljä puoluetta, ja siinä otetaan huomioon neljän puolueen näkemykset. Kaikki te tiedätte tämän, te olette ammatipoliitikkoja — neljän puolueen näkemykset, jotka muodostavat kompromissin. Sinne ei mikään puolue saa yksin omia lupauksiaan täysin toteutettua, mutta se suunta, mikä hallitusohjelmassa on, on suomalaisen autoilijan kannalta parempi kuin mitä keskusta olisi pystynyt tarjoamaan. Ai niin: ettehan te halunneet tarjota, sillä te kieltäydyitte vastuusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

17.36 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä mainittiin, että edellinen hallitus ei tehnyt mitään autoilijoiden hyväksi. Tämä Marinin niin sanottu ilmastohumppahallitus nosti 1 400 eurolla työmatkakulujen enimmäismäärää, nosti kilometrikohtaista matkakuluvähennystä omalla autolla takautuvasti vuoden alusta 20 prosentilla ja laski tätä jakeluvuorokaudetta 7,5 prosenttia vuosina 2022 ja 2023. [Mika Kari: Eikö ole hienoa!]

On huomattavaa, että biopolttoaineiden jakeluvuoro on perussuomalaisen oma tekele Sipilän hallitusohjelman ajoilta. Portaittain 30 prosenttia kohoava biopolttoaineiden ja-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

keluvelvoite oli hankkeessa ”Nostetaan liikenteen uusiutuvien polttoaineiden osuus vuoteen 2030 mennessä 40 prosenttiin”, jota perussuomalaiset olivat hyväksymässä.

Tässä salissa puhutaan paljon populismista, vaalipuheista, keppihevostista ja ristiriitaisista aloitteista. On syytä lopettaa muitten puolueitten haukkuminen ja moittiminen ja syytely ja keksiä itse parempia keinoja. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miettikää omia puheitanne!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

17.37 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on myös vakavampi ja syvempi piirre, ja kysymys on tietenkin siitä, ovatko poliitikot, ovatko kansanedustajat, ovatko luottamushenkilöt ennen vaaleja samaa mieltä kuin vaalien jälkeen. Voiko luottaa niiden ihmisten sanaan, jotka pyrkivät julkisiin tehtäviin? [Eduskunnasta: Juuri näin!] Tämä on tavattoman vakava asia, koska se on meidän kollektiivinen vastuumme, ja ei varmastikaan millekään puolueelle, edes perussuomalaiselle puolueelle, tullut yllätyksenä se, että hallituksessa tehdään kompromisseja, niitähän tekin siellä teette paraikaa. Mutta sen sijaan se ei ole mitenkään perusteeton kysymys, että kysyy tämän aloitteen allekirjoittaneilta, että oletteko te tänä päivänä, kun tätä käsitellään täällä eduskunnassa, aloitteenne kanssa samaa mieltä kuin te olitte ennen vaaleja. Ja tähän me emme ole saaneet vastausta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

17.38 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhe on edelleen halpaa, bensa ei. En kannata autoilijoiden kurittamista, mutta en voi myöskään kannattaa esityksiä, joissa ei ole päättä eikä häntää. Aloitteen ehdotus on EU:n energiadirektiivin minimiverotasojen vastainen ja muutenkin erittäin haitallinen niin ilmastoon kuin valtiontalouden kannalta. Tosiasioiden myöntäminen ei ole EU:n selän taakse piiloutumista, se on viisauden alku järkevälle ja ihmisiä oikeasti auttavalle politiikalle. Voisimme päättää esimerkiksi hiiliosingosta, jossa päästöverotuottoja voidaan palauttaa kuluttajille asuinpaikan tai tulotason perusteella. Se olisi sitä aitoa oikeudenmukaisuutta ja pienituloisen autoilijan puolella olemista, jota myös kansalaisaloite tavoittelee. Bensarummutuksella ajetaan täysiiä päin seinää ja romutetaan samalla valtiontalous. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian, olkaa hyvä.

17.39 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun te esimerkiksi kritisoitte, että ei ole mitään järkeä siinä, että autoilijoita tuettaisiin vaikkapa elpymispaketilla — heittelette lukuja, paljonko se tulisi maksamaan, tyylisiin vaikka 2,5 miljardia euroa — niin teillä ei ole minkäänlaista uskottavuutta tällaiselle kritiikille. On eri asia, kannattaako tällaisista tehdä, mutta uskottavuutta teillä ei ole. Te itse laitoitte palamaan neljä miljardia euroa EU:n elpymispakettiin. [Välihuutoja vasemmalta — Vastauspuheenvuoropyyntöjä] Se kertoo arvovalinnasta.

Mitä taas tulee vaalilupauksiin, me ollaan autoilijoiden puolella, meillä on kunnianhimoinen taso, mihin me pyritään, vaikka yksin ei siihen päästä, mutta me uskalletaan mennä hallitukseen neuvottelemaan näistä asioista, jotta asioita saadaan paremmalle tolalle.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Keskusta ei edes lähtenyt hallitusneuvotteluihin, mikä tarkoittaa sitä, että te heititte kaikki teidän saamanne äänet roskeen. Niillä lupauksilla, mitä te annoitte, ei ole mitään katetta. Te olette ne oikeat petturit näissä vaaleissa. [Antti Kurvisen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

17.40 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuutti on sen verran lyhyt aika, että en tiedä oikein, mihin tässä kävisi ensimmäisenä kiinni. Mutta jos katsotaan tätä kansalaisaloitetta, jossa kaksi edustajaa ovat olleet pääarkkitehteina, ja heidän vieressään oleva kolmas — voidaanko puhua suorastaan Juudaksesta kansalaisten silmissä — on nostanut tämän esille, niin täällä esitetään, että nestemäisten polttoaineiden valmistevero poistetaan yhden vuoden määräajaksi kokonaan ja lisäksi 50 prosentin alennus sen jälkeen. Kuten täällä edustaja Räsänenkin jo totesi, ensimmäisenä vuotena vaatimattomat neljä miljardia euroa ja seuraavina vuosina 1,25 miljardia euroa valtiontaloudesta. Millä te aiotte tämän paikata? Leikataanko sosiaaliturvasta, koulutuksesta vai maanpuolustuksesta?

Jos nyt ollaan sen verran rehellisiä, niin kyllähän te olette tällaisella bensapopulismilla tänne päässeet [Veronika Honkasalo: Kyllä!] ilman minkäänlaista luottamustakaan siihen, että te koskaan joutuisitte vastuuseen tästä asiasta. Onneksi tämä keskustelu osoittaa sen, että teiltä kyllä kaivataan vastauksia siihen, oletteko te tämän kansalaisaloitteen [Puhemies koputtaa] hengen ja periaatteen takana vai ette.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

17.42 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset sanoo olevansa autoilijoiden puolue. Ennen vaaleja te ehkä olitte autoilijoiden puolue, mutta nyt kun hallitusohjelma saatiin, te ette ole enää autoilijoiden puolue. Kun katsoo näitä teidän esityksiänne, niitä, mitä hallitus on tuonut, ja katsoo niitä teidän lupauksianne, ne ovat täysin ristiriidassa. Voisi kysyä perussuomalaisilta, miksi teidän vaalilupauksenne eivät ole toteutuneet, miksi hallitusneuvottelut menivät niin kuin menivät. Mitä te vastaatte niille tuhansille, tuhansille autoilijoille, jotka ennen vaaleja odottivat vastauksia siihen hätään, mikä heillä oli?

Ja sanon, että tämä kansalaisaloite niin kuin se alkaa, että on tarkoitus lähettää eduskunnalle viesti siitä liikkumisen kustannuksesta, on tärkeä. Ja se on tärkeää, että siitä nyt keskustellaan. Mutta miksi tämä hallitus ei tuo sellaisia esityksiä, joilla liikkumisen kustannuksia saataisiin vielä enemmän alas ja millä me panostettaisiin entistä enemmän perusväylänpitoon, jonka hallitus tuntuu unohtaneen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

17.43 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että autoilun kustannuksista keskustellaan. Tämä aihe on meille yhteinen, on ollut niin kauan kuin Suomessa autolla on ajettu. Se, että joku puolue ottaa itselleen statuksen olla autoilijoiden ystävä, on aika rohkeasti sanottu, varsinkin, kun sen taakse tehdään vielä massiivinen kansalaisaloite, joka tuodaan eduskunnan saliin, ja sitten loppuvat ne puheet. Kovat puheet ovat olleet edessä, mutta nyt näin jälkepäin vieläkin ainakaan allekirjoittanut ei ole saanut

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

selvää, onko edustaja Bergbom tämän kansalaisaloitteen takana tosiasiallisesti siinä vaiheessa, kun valinta pitää tehdä.

Tulin itse valituksi eduskuntaan 2011, jolloin tämä kansalaisaloitejärjestelmä rakennettiin, ja sen ajatuksena oli tuoda kansalaisille äänitorvi tänne eduskuntaan, eikä niin, että se on ponnahduslauta eduskuntaan sellaisilla lupauksilla, jotka eivät perustu myöskään faktoihin, eivät ainakaan siinä määrin kuin asianmukaisesti voisi odottaa.

Ja toinen asia on se, että toivon kyllä jatkossa, että myös ministerit ovat paikalla käsittelemässä tätä kansalaisaloitetta. [Puhemies koputtaa] Tämä aloitejärjestelmä on itsessään niin arvokas. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.44 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä keskustelussa on hyvin tullut esille se, miten lyhyet ovat populismin jäljet. Suurilla lupauksilla ratsastetaan eduskuntavaaleissa, ja vaalien jälkeen puheet ovat aivan toiset. Ennen eduskuntavaaleja te, perussuomalaiset, lupasitte ja vaaditte sitä, että polttoaineen hintoihin pitää saada roima alennus, ja nyt te hallitusneuvottelujen jälkeen totesitte, että tämä hallitus ei tee sellaisia päätöksiä, jotka korottaisivat polttoaineen hintaa — aivan toisenlaiset puheet. Kyllä tuolla TikTokissa ja toreilla ihmetellään tätä suunnanmuutosta. Ja ne yli 50 000 ihmistä, jotka ovat allekirjoittaneet tämän kansalaisaloitteen hyvässä uskossa, mitä he nyt ajattelevat? Kun tuntuu, että te perussuomalaiset yritätte jotenkin kiemurrella tämän kansalaisaloitteen takaa pois, ettekö te ole enää tämän takana? Tämä on aiheellinen kysymys.

Kyllä näin on, että te ette voi piiloutua edellisen hallituksen selän taakse. Edellinen hallitus alensi jakeluvoltin 13,5 prosenttiin, ja jos keskusta olisi saanut kansalta mandaatin, me olisimme olleet hallitusneuvotteluissa. Silloin varmasti tämäkin asia oltaisiin tarkasteltu uudelleen. Te pystytte jakeluvoltteelle tekemään mitä haluatte nyt tällä hetkellä. Te pystytte alentamaan sen 13,5:een [Puhemies koputtaa] vaikka koko hallituskauden ajaksi. Miksi ette tee sitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.45 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän tietyllä tapaa kyllä vähän omituisena, että täällä joutuu ammattipoliitikoille selittämään sitä, että hallitusohjelma on kompromissi, joka muodostuu neljän puolueen, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] tämän hallituksen osalta neljän puolueen, erilaisista näkemyksistä. Kun viimeksi katsoin, niin hallitusohjelmasta ei löydy Perussuomalaisen Nuorison alulle panemaa kansalaisaloitetta. Te tiedätte varsin hyvin, että hallituspuolueen edustajat seisovat ja tukevat hallitusohjelmaa. Tämä ei ehkä teidän hallituksessanne kaikilta osin aina onnistunut, mutta itse aion ylpeästi seistä [Jani Kokon välihuuto] tämän hallitusohjelman takana, joka alentaa polttoaineveroa, huolehtii siitä, että jakeluvoltin nostosta tehdään kompensatiot, eikä lähde korottamaan polttoaineveroa, kuten keskustalainen hallitus teki.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

17.46 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä keskustelussa on nyt hyvin käynyt ilmi, on ihan itsestään selvää se, että hallitusohjelma on kompromissi. Mutta mitä nyt tulee tähän kansalaisaloitteeseen ja siihen, mitä te lupasitte ennen vaaleja ja mikä se keskustelun taso on tänään ollut esimerkiksi salissa ja vaalien jälkeen, niin siinä on suuri ero. Siinä, että lähdetään lupaamaan ennen vaaleja asioita, joiden kustannus olisi useita miljardeja euroja valtiontaloudessa ja jouduttaisiin ottamaan yli neljä miljardia velkaa jo ensimmäisenä vuonna ja toista miljoonaa seuraavana vuonna, on vissi ero siihen, että lähdetään vaaleihin sellaisilla tavoitteilla, jotka ovat jotenkin realistisia. Lähdetään lupaamaan näin epärealistisia asioita, mutta sitten, kun tämä kansalaisaloite tulee tänne saliin, ei edes olla valmiita salissa puolustamaan sitä ja kertomaan, oletteko te edelleen tämän kansalaisaloitteen takana vai ettekö te ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

17.47 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä kysyn nyt ihan selvällä suomen kielellä edustaja Bergbomilta ja edustaja Vigeliukselta: aiotteko te tukea eduskunnassa tätä kansalaisaloitetta vai ette? Arvoisa edustaja Bergbom, jos ette aio tukea tätä, sanokaa nyt ihan suoraan suomalaisille ja teidän äänestäjille, että se oli ennen vaaleja, nuorisojärjestöhommia. Nyt ollaan hallituksen uskollisia satureita ystävällisesti.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen politiikka, Orpon hallituksen politiikka, jossa perussuomalaiset ovat mukana, tulee tekemään autoilusta kalliimpaa. Teidän kaikki polttoaineveron alennukset sulavat maailmanmarkkinahintoihin, ne sulavat työmatkavähennyksen heikentämiseen. Eliikkä nettovaikutus, mitä jää käteen, on kalliimpi autoilu, ei halvempi autoilu. Ei se ole mitään autoilijoiden puolella olemista. Seitsemän lupausta, selvää lupaus, perussuomalaiset antoivat ennen vaaleja autoilijoitten hyväksi. Ne kaikki on rikottu.

Arvoisa edustaja Tynkkynen, te veitte väärillä väitteillä meiltä äänet vaaleissa. Lupasitte hoitaa asiat paremmin. Nyt ne asiat menevät huonompaan suuntaan. Minä olen saanut luterilaisen kotikasvatuksen. [Mika Karin välihuuto] Silloin sanotaan, että sellaista ei pidä luvata, mitä ei voi pitää. [Puhemies koputtaa] Te olette puhuneet muunneltua totuutta ihmisille ja jatkatte muunnellun totuuden puhumista. [Puhemies koputtaa] Perussuomalaiset on muunnellun totuuden puolue.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sebastian Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.49 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kyllä se on niin, että muunneltua totuutta täällä salissa puhui juuri edustaja Aittakumpu. Hän sanoi, että ”jos keskusta olisi saanut mandaatin”. Miten te edes kehtaatte sanoa tuollaista? [Pekka Aittakumpu pyytää vastauspuheenvuoroa] Tässä hallituksessa on kaksi puoluetta, jotka ovat saaneet pienemmän mandaatin kuin minkä te saitte: RKP ja KD. Ja he lähtivät kantamaan vastuuta ja neuvottelemaan niitten vaalilupausten pohjalta, mitä he olivat antaneet. Mutta te hylkäsitte kaikki antamanne vaalilupaukset, vaikka teidän mandaatti oli huomattavan paljon isompi.

Sen sijaan viime kaudella te nostitte polttoaineveroa. Jos nyt mennään tästä vuoden yli, niin on laskettu, että teidän mallillanne polttoaineen hinta saattaisi nousta 40 sentillä. Meillä se laskee neljä senttiä. [Välihuutoja keskustan ryhmästä — Keskustan ryhmästä: Törkei-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

tä väitteitä!] Siinä on muuten aika vissi ero — todella, todella vissi ero. Te lähditte viime hallitukseen tekemään kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa. Me muutettiin tämä linja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

17.50 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Se yksi seikka, mitä täällä ovat nyt kaikki kysyneet, jonka ympärillä me olemme pyörineet kuin kissa kuumun puuron ympärillä, on se, mitä mieltä te, edustajat Vigelius ja Bergbom, olette tästä aloitteesta tänään. Siinähan se asian pihvi on. Voiko olla niin, että ennen vaaleja voi ihmisille luvata aivan mitä sattuu, vaikka näemmä tietää, ettei sitä voi edes toteuttaa? Siis aivan mitä sattuu, ja vaalien jälkeen tullaan tänne levittelemään käsiä, että ei, ei tässä nyt, kuulkaas, ollakaan tosissaan liikkeellä, että kyllä tässä nyt pitää hallitusta tukea. Ja nykyään näköjään maailmanmarkkinahinnallakin on jonkunnäköinen merkitys. [Mika Kari: Oho!] Onhan tämä aivan täydellistä käsienspesua teiltä. Sen te voisitte myöntää. Siitä tässä on kysymys.

Arvoisa puhemies! Tämän aloitteen taustalla olevat ihmiset, jotka ovat tämän allekirjoittaneet, kymmenentuhannet ihmiset, jotka kokevat sen huolen liikkumisen hinnasta, ovat ihan oikeassa. [Mika Kari: Aivan!] Suomen kaltaisessa maassa henkilöauto on täysin välttämätön monelle meistä, aivan täysin välttämätön, ja on oikein, että yritetään huolehtia siitä, että kustannukset eivät karkaa kohtuuttoman suuriksi. Mutta, arvoisa puhemies, tätä huolta ei paikata sillä, että luvataan ennen vaaleja katteettomia lupauksia, joista näemmä ollaan täysin tietämättömiä sitten vaalien jälkeen.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten tämän hallituksen konkreettiseen politiikkaan, niin tämä hallitus alentaa polttoaineveroa, jonka vaikutus siellä mittarilla toivon mukaan — ellei se sitten mene siihen maailmanmarkkinahintaan — on neljä senttiä litralta. Samalla tämä hallitus heikentää työmatkaliikennettä, työn perässä liikkumisen kannusteita. Siis mieltikää: tilanteessa, jossa koko kansa huutaa sitä, että pitää saada töitä, työvoimapulaa on monella alalla, tämä hallitus heikentää työn perässä liikkumisen kannusteita — täysin järjestöntä politiikkaa. Ja sitten kun viedään nämä euroiksi sen ihmisen kannalta, hallitus: Neljä senttiä luultavasti mittarilla, tai toivotaan, että se sinne mittarille myös menee. Työmatkavähennyksen heikentäminen tarkoittaa jopa 600 euron lisäkustannusta vuodessa — 600:n! Ja jos viedään sitten tämä neljä senttiä vuodelle, mitä se tarkoittaa samalla henkilöllä, niin se on 100 euroa. Eli kun 500 euroa häviää pitkää työmatkaa käyvä nyt hallituksen politiikan seurauksena, arvoisa puhemies, niin toivottavasti tässä salissa nyt vaalien jälkeen kaikki kuitenkin pysymme totuudessa. Te voisitte edes myöntää, että tältä osin hallituksen politiikka kurittaa työn perässä liikkuvia — kurittaa työn perässä liikkuvia. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Juuri näin!] Täysin väärä suunta, ja sosiaalidemokraatit tulevat esittämään omassa vaihtoehdossaan, että tämä suunta käännetään. Tämä suunta käännetään.

Arvoisa puhemies! Vielä palaan siihen asiaan, että voisitteko te, [Puhemies koputtaa] kun huomasin, että teillä on puheenvuoro tulossa, vastata siihen kysymykseen: oletteko te [Puhemies koputtaa] tästä aloitteesta vaalien jälkeen samaa mieltä kuin mitä te lupasitte ennen vaaleja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

17.53 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite, kuten edustaja Karikin tuossa vähän viittasi, on hieno instituutio. Kaikki ne aloitteet, jotka saavuttavat sen 50 000 allekirjoitusta ja pääsevät tänne, ansaitsevat asianmukaisen käsittelyn, ja ne toivon mukaan johtavat myös politiikan suunnanmuutokseen, koska niin moni kansalainen on valmis omalla allekirjoituksellaan niitä kannattamaan. Ehkä Tahdon-kansalaisaloite on tästä malliesimerkki, miten kansalaismielipide muutti tämänkin talon mielipidettä.

Mutta kyllähän nyt ehkä tässä kansalaisaloitteessa taitaa olla niin, mihin nyt on debattikeskustelussakin viitattu, että tavallisia kansalaisia on vähän viilattu linssiin — kansalaisia, jotka ovat huolissaan siitä, mikä se polttoaineiden hinta on, pääsevätkö he töihin, vie-mään lapsia harrastuksiin, käymään kaupassa, ylipäättänsä elämään muualla Suomessa, pääkaupunkiseudun ulkopuolella, koska muun muassa joukkoliikenneyhteydet ovat erittäin haasteellisia. Onko tässä nyt vähän käynyt niin? Ei euroakaan tässä kansalaisaloitteessa, jonka kaksi aloitteentekijää istuu salin oikeassa laidassa — ei senttiäkään — mainita, mitä tämä tulee maksamaan. Ovatko ne allekirjoittajat, kansalaiset, tienneet oikeasti, min-käläinen miljardilasku tästä tulisi suomalaiselle yhteiskunnalle, jos toimisimme tällä taval-la?

Ja mitä tulee sitten siihen, että edustaja Bergbom on täällä nyt useaan otteeseen rauhal-lisesti todennut, että joudunko minä asiantuntevia poliitikkoja täällä opettamaan, mitenkä hallituksessa toimitaan, niin ehkä kun katsoo, mitä te olette puhunut ennen vaaleja, mitä teidän vieressänne istuva henkilö on puhunut ennen vaaleja ja mitä oikeastaan teidän koko puolueenne on puhunut koko olemassaolonsa ajan, niin kyllähän se on tarjonnut yksinker-taisia ratkaisuja vaikeisiin kysymyksiin. Olen itse ollut 15 vuotta mukana politiikassa ja tuolla turuilla ja toreilla liikenteessä. Aina, kun on asiasta kuin asiasta keskusteltu, siellä tu-lee se kansalainen heti nenälle ja sanoo, että te teitte silloin 90-luvulla, demarit, tätä ja te ette toteuttaneet tätä ja te petitte lupauksen tuossa asiassa. Ja aina kun yrittää selittää, että meillä on monipuoluehallitukset, niin että kaikki puolueet, jotka tulevat istumaan tuohon aitoon, joutuvat antamaan periksi lupauksistaan, niin aina sitten sanotaan: mutta ei perus-suomalaiset, he ovat tavallisen kansan asialla, ja Soini pitää lupauksensa. No, 2015 nähtiin, mitenkä siinä käy: kaikki lupaukset petettiin. Sitten johto vaihtui, ja sitten jostain syys-tä oletettiin, että sama ei toteudu, jos ja kun te pääsette hallitukseen. Nyt kun perussuoma-laiset ovat hallituksessa, miksi te ette voi myöntää, että kaikkia lupauksia ei pystytä pitä-mään? Miksi te kampanjoitte sellaisella linjalla, että kansalaisille tarjottiin aivan katteetto-mia lupauksia? [Eveliina Heinäluoma: Takinkäännön maailmanmestaruus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

17.56 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! On aina arvokas hetki, kun kansalaisten voimannäyttö, suomalainen demokratiainnovaatio kansalaisaloite luovutetaan eduskun-nalle ja pääsemme täällä sitä perusteellisesti käsittelemään. Suuri ponnistus on aina saada kerätyksi kansalaisaloitteen tueksi vaaditut 50 000 allekirjoitusta, jotta aloite etenee edus-kunnalle. Nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloitehan on saanut allekirjoituksia vielä tätäkin suuremman määrän: yli 80 000 suomalaista on tämän aloitteen allekirjoittanut.

Jo toisen kerran näillä valtiopäivillä saamme eduskuntaan käsiteltäväksemme kansa-laisaloitteen, jonka keskiössä on huoli autoilun kustannusten noususta. Aihe on ymmärret-tävästi kansalaisille tärkeä, ja huoli kustannusten kasvusta omassa arjessa koskettaa mo-nia. Tämä kansalaisten huoli on syytä ottaa vakavasti.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Arvoisa puhemies! Kuten jo totesinkin tästä kansalaisaloitteesta, siinä esitetty huoli kumpuaa ihmisten jokapäiväisestä arjesta. Suomi on pitkien etäisyyksien maa, ja moni kansalainen tarvitsee autoaan päivittäin. Ilman autoa jäisivät monilla työt tekemättä, lapset viemättä harrastuksiin ja ostoksetkin tekemättä. Siksi on täysin ymmärrettävää, että autoilun kustannusten nousu vaikuttaa merkittävästi ihmisten arkeen ja asiasta kannetaan huolta. Erityisesti näin on ollut viime aikoina, kun inflaatio on ollut ennätyskorkealla ja elinkustannukset nousevat laajasti, eivät pelkästään liikkumisessa.

Valitettavasti pääministeri Orpon hallitus ei tunnu kaikilta osin tätä huolta kuulevan. Työmatka-autoilu on ensi vuonna kallistumassa roimasti, ja ihmisten arjessa selviytymistä heikennetään muutoinkin monin tavoin sosiaaliturvaan ja työttömyysturvaan tehtävillä leikkauksilla. Hallitus aikoo nostaa työmatkavähennyksen omavastuuta asteittain 750 eurosta 900 euroon. Tämä heikennys osuu juuri työmatkansa autolla taittaviin suomalaisiin. Vetoankin hallitukseen, että harkitsisitte uudelleen tätä heikennystä ja peruisitte sen.

Sujuva liikkuminen, arvoisa puhemies, on yhteiskuntamme toiminnan kannalta aivan keskeistä. Siksi onkin valitettavaa, että usein liikkumisesta käydään julkista keskustelua yksittäisten kulkumuotojen kautta. Esitetyt toimenpiteet ovat myös repaleisia, ja niiden kokonaisvaikutusta on hyvin haasteellista arvioida. Liikkumisesta tulisikin keskustella huomattavasti kokonaisvaltaisemmin kaikki kulkumuodot huomioiden. Liikkuminen kun ei ole vain yksittäisiä matkoja ja kulkutapoja vaan kokonainen järjestelmä.

Arvoisa puhemies! Olisikin tärkeää, että voisimme löytää yhdessä kokonaisvaltaisemman näkökulman liikkumiseen ja liikenteen kehittämiseen aina autoilusta joukkoliikenteeseen, raiteista sorateihin ja kävelystä pyöräilyyn. Jotta liikkuminen olisi sujuvaa ja kohtuuhintaista kaikille, tarvitsemme kaikkia näitä kulkutapoja. Yksittäisistä heitoista milloin minkäkin veron poistamisesta ei tätä laajempaa kokonaiskuvaa pystytä hahmottamaan.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies, haluan autoilusta puhuttaessa kiinnittää huomiota myös toimivan tie- ja väyläverkon merkitykseen autoilulle ja autoa käyttävien suomalaisten arjelle. Tarvitaan pontevia toimenpiteitä tieverkon korjausvelan taittamiseksi yli vaalikausien. Liian moni tie Suomessa on huonossa kunnossa ja aiheuttaa jo vaaraa teillä liikkuville suomalaisille. Tämäkin näkökulma, arvoisa puhemies, on hyvä muistaa liikenteestä keskusteltaessa tässä salissa vaikkapa tämän kansalaisaloitteen yhteydessä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

18.01 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Yksityisautoilu kuuluu Suomeen. Viime vuoden jyrkkä bensiinin hintojen nousu poiki monta aiheeseen liittyvää kansalaisaloitetta, hyvä niin. Yhteensä kolmella eduskuntaan edenneellä aloitteella oli lähes 264 000 allekirjoittajaa. Teema siis todella koskettaa valtavaa määrää suomalaisia. Se ei yllätä pitkien matkojen Suomessa.

Nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite on laitettu vireille viime vuoden alussa, ja siinä vaaditaan eduskunnalta autoilun elvytyspakettia, jolla bensiinin ja dieselin verotusta alennetaan. Tähän autoilijoiden hätään uusi hallitus ryhtyi vastaamaan jo ennen kansalaisaloitteen luovuttamista eduskunnalle.

Öljyn maailmanmarkkinahinta on jälleen tänä syksynä nostanut polttoaineiden pumppuhinnat kipeän korkeiksi. Miettikää: jos eläisimme vielä vihervasemmistohallituksen aikaa — onneksi ei eletä — heidän päätöksillään hinnat nousisivat vuodenvaihteessa vielä yli 20 sentillä. Perussuomalaiset ovat sekä ennen että jälkeen hallitukseen menon olleet sitä miel-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

tä, että ilmastotoimet eivät saa kurjistaa kansalaisten elämää. Jos nyt näitä ilmastotoimia halutaan tehdä, kustannukset tulee kompensoida kuluttajille. Tämä lukee hallitusohjelmassa, jota nyt toimeenpannaan.

Tämä hallitus siis vastaa kansalaisten ja autoilijoiden hätään usealla eri toimenpiteellä. Ensinnäkin jakeluvelvoitetta ei nosteta ollenkaan vielä ensi vuonna. [Antti Kurvinen: Autoilu kallistuu kumminkin!] Toiseksi valmisteveron alennuksella lasketaan polttoainehintoja 160 miljoonalla eurolla ensi vuonna. [Antti Kurvinen: Se on kalliimpaa!] Ja kolmanneksi ajoneuvoveroa kevennetään 50 miljoonalla. [Antti Kurvisen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Nyt Suomella on vihdoin autoilumyönteinen hallitus, joka haluaa, että kansalaisilla on mahdollisuus liikkua autolla niin töihin kuin vapaa-ajallakin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen, vastauspuheenvuoro.

18.04 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Luettelen perussuomalaisten vaalilupaukset liikenteen ja autoilun osalta ennen vaaleja: Poistetaan jakeluvelvoite — ei poistettu. Lasketaan polttoaineverotus EU:n minimitasolle — ei laskettu. Poistetaan autovero — autovero pysyy, vaikka perussuomalaiset ovat hallituksessa. Toteutetaan ammattidiesel — esitys on valmiina VM:ssä, ei silti toteuteta. Säädetään sähköautoille samanlainen verorasitus kuin muillekin autoille — ei näy, ei kuulu. Mitähän siellä Säätytalolla oikein tapahtui, edustaja Tynkkynen? Olitteko torkkupeiton alla nukkumassa, kun mikään tavoite ei näytä etenevän? Sitten vielä kuudes tavoite: lykätään Suomen hiili-neutraalisuustavoite vuoteen 2050 — ei toteutunut. Lisäksi lupasitte, että tunnin junaa ei tule ja se raha panostetaan korjausvelan korjaamiseen — Petteri Orpolle tulee kotiovelle tunnin juna Turkuun, mutta tämä korjausvelka ei vähene.

Arvoisa puhemies! Minusta on aika törkeää, että perussuomalaiset edustajat täällä väittävät, että on autoilumyönteinen hallitus, kun samaan aikaan nettovaikutus teidän poliitikallanne on, että autoilu nettona kallistuu. [Puhemies: Minuutti!] Kysyn Timo Soinia lainaten: kuinka te kehtaatte? Ja kyllähän perussuomalaiset kehtaavat rikkoa kaikki lupauksensa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Minuutti on kulunut. — Edustaja Bergbom.

18.05 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Läpi 2010- ja 2020-luvun alun hallitukset toisensa perään ovat käyneet autoilijan kukkarolla. Esimerkiksi Ilta-Sanomat kertoi vuonna 2021 julkaistussa uutisessaan, että polttoaineveroa korotettiin poliittisella päätöksellä — nyt kuunnelkaa tarkkaan — vuosina 2012, 2014, 2015, 2017 ja 2020. Muistatte varmaan. Onko siis varsinainen ihme, että autoilijoiden kuppi alkoi mennä nurin viime kaudella, jolloin hallituksen poliittinen päätös oli kurittaa autoilijoita veronkorotuksilla?

Uusi hallitus on valinnut toisen tien. Se ymmärtää markkinoiden voiman mutta vastaa-vasti omilla päätöksillään laskee polttoaineveroa yli 160 miljoonalla eurolla ja alentaa ajoneuvoveron perusveroa yli 50 miljoonalla eurolla painottaen alennukset vanhaan autokantaan. Tämä on historiallista, ja tällaista ei ole nähty herra ties koskaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloitteessa, jota itsekin olin tekemässä, sanotaan seuraavasti: ”Tämän kansalaisaloitteen tarkoituksena on lähettää eduskunnalle viesti siitä, että autolla liikkumisen kustannukset ovat ylittäneet kipurajan.” Aikana, jolloin lähes kaik-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

ki nuorisojärjestöt kailottivat kunnianhimoisen ilmastopolitiikan puolesta eli lisälaskua autoilijoille, oli PS-Nuoriso vaatimassa autoilijoille helpotuksia. [Antti Kurvisen välihuuto] Aloitteemme sai vauhtia, kun katsoimme, mitä muissa maissa tehtiin energiakriisin aikana, ja katsoimme silloin Suomen toimet hitaiksi ja riittämättömiksi. Uskallan väittää, että tämä ja monet muut kansalaisaloitteet kaikuivat myös hallitusneuvotteluissa, joissa uudesta hallitusohjelmasta linjattiin. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Ne puolueet, jotka yrittävät tukea tavallista autoilijaa ja suomalaisen duunarin ostovoimaa, menestyivät. Taas vastaavasti ne puolueet, joille kunnianhimon kiilto silmissä meni autoilijoiden edun edelle, hävisivät vaaleissa. Hallitusohjelmaa ei ole kirjoitettu perussuomalaisten nuorisojärjestön toimistossa, [Antti Kurvinen: Sen kyllä huomaa!] vaan hallitusohjelma on poliittinen kompromissi, jossa näkyy neljän eri puolueen kädenjälki. [Antti Kurvinen: Perussuomalaiset hävisi!] Selvää on kuitenkin se, että jos asiasta ei viime kaudella olisi ääntä pidetty, minkäänlaisia helpotuksia autoilijoille ei olisi tullut. Päinvastoin tilanne olisi pahentunut katastrofaalisesti. [Anne Kalmari: Missä autoilijoiden kuluttajansuoja? — Välihuutoja] Se, mitä te kutsutte populistiseksi, on nyt muuttanut koko maan poliittista suuntaa siten, että autoilijan elämää helpotetaan ensi kertaa vuosikymmeniin. [Antti Kurvinen: Kallistuu! — Välihuutoja] Olen kuullut paljon moitteita erityisesti keskustan ja salin vasemman laidan puolelta siitä, että nuorisojärjestön aloite ei sellaisenaan ole osa hallitusohjelmaa. Melkoista tekopyhyyttä.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa kyllä riittää puolueita, joille autoilijan kurittaminen on märkä päiväuni, mutta harvassa ovat ne puolueet ja edustajat, jotka pyrkisivät helpottamaan heidän arkeaan. Me onnistuimme parantamaan autoilijan asemaa. Me laskemme veroja. Sitä te ette yrittäneet, vaan päinvastoin halusitte nostaa yhä entisestään kustannuksia. Siksi te istutte oppositiossa. Jostain syystä näyttää siltä, että suomalaisten lähettämää viestiä teille ette pysty vieläkään ymmärtämään tai hyväksymään.

Arvoisa rouva puhemies! Paitsi että hallitus toimillaan pyrkii korjaamaan Marinin ja Saarikon hallituksen aikaansaaman julkisen talouden syventyvän katastrofin, se myös tekee helpotuksia suomalaiselle työssä käyvälle ihmiselle. [Jouni Ovaska: Oho!] Hallitus perui jakeluvälvoitteen täysin hullun nostokäyrän, joka olisi keskustan päätöksellä korottanut polttoaineen hintaa tulevan vuoden alusta jopa yli 40 senttiä — 40 senttiä teidän päätöksellä ensi vuoden alusta. Se on peruttu. Olisiko se ollut autoilijoiden elämää helpottava ratkaisu, arvon keskustan edustajat? Kertokaa nyt. Te teitte siitä päätöksen, ja se on peruttu.

Kaiken tämän ohella hallitus laskee työn verotusta ja hallitusohjelmassaan linjaa, että harjoitettavalla ilmastopolitiikalla ei heikennetä suomalaisten yritysten kilpailukykyä tai suomalaisen ihmisen ostovoimaa. Nämä ovat kovia kirjauksia ja sarjassaan ensimmäisiä tämän uuden ilmastopolitiikan aikakauden aikana.

Onko sitten niin, että hallitusohjelma on paras autoilijalle? Tämä ohjelma on paras, mitä näillä poliittisilla voimasuhteilla koskaan olisi saatavissa. Jos olen väärässä, niin pyydän ystävällisesti kertomaan, olisiko oppositio tehnyt asian paremmin. Näyttönne tältä saralta eivät valitettavasti ole kovin positiivisia. Onko tänään toisin? Ja nyt kun vielä tarkkaan tässä muistelee, niin ai niin, keskustahan kieltäytyi vastuusta, eli teiltä ei tosiasiallisesti vaihtoehtoista näyttöä ole saatavilla.

Arvoisa puhemies! Tervehdin ilolla oppositiosta tullutta palautetta, jossa korostuu ensimmäistä kertaa huoli autoilevaa suomalaista kohtaan. Tämä sanoisinko historiallisen nopea suunnanmuutos mahdollistaa sen, että tässä salissa on tulevaisuudessa ei vain yksi

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

vaan useampi puolue, joka puolustaa suomalaista autoilijaa ja raskasta teollisuutta, joka nojaa kumipyörien varaan.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi haluan kiittää perussuomalaisen nuorisojärjestön edustajia ja aloitteen allekirjoittaneita siitä vankkumattomasta tuesta, jonka avulla tämän maan politiikka on autoilijan osalta kerrankin kaikkea muuta kuin kurittavaa. Se muutos ei ole syntynyt tyhjiössä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen, vastauspuheenvuoro.

18.11 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vastaan mielelläni edustaja Bergbomille siihen, tekisimmekö samanlaista politiikkaa. Emme tekisi. Emme korottaisi autoilevien työssä käyvien verotusta, emme heikentäisi työmatkakuluvähennystä, niin kuin perussuomalaiset tekevät. Olen käyttänyt vähän pitkiä debattipuheenvuoroja, niin tiivistän kolmeen lyhyeen kysymykseen.

Edustaja Bergbom, oletteko te ylpeä siitä, että autoilu on Suomessa kalliimpaa vuodessa teidän politiikkanne ansiosta? Onko se sen mukaista, mitä ennen vaaleja puhuitte?

Toinen kysymys, edustaja Bergbom. Teitte ilkkuvan TikTok-videon siitä, että kuulemma öljyn maailmanmarkkinahinta ei vaikuta pumppuhintoihin. Tuletteko tekemään — kun valtiovarainministeri Purra puhui sekavia Brent-öljystä viime viikolla — ilkkumisvideon myöskin Riikka Purrasta, kun hän puhui öljyn maailmanmarkkinahinnoista?

Ja kolmas kysymys, rouva puhemies. Hyvä edustaja Bergbom, pystyttekö te katsomaan omia äänestäjiänne silmiin, kun teistä on tullut se ammattipoliitikko? Te hehkutitte, että ”minä olen ammattipoliitikko, en enää nuorisojärjestössä, minä voin rikkoa lupaukseni”.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kalmari, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen edustaja Bergbom, vastauspuheenvuoro. Ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

18.12 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset on vastannut Stop autoilijoiden kuritukselle -ryhmässä, että ensimmäisenä sekoitevelvoite on poistettava. Sitä ei poistettu — itse asiassa sekoitevelvoite nousee siitä, mitä se on ennen ollut. Sitten on autoverosta luopumisen vuoro. Sitä ei ole kirjattuna hallitusohjelmaan. En usko, että tulette tekemään yhtään mitään sille.

Seuraavaksi mainitsitte, että perussuomalaisten kansanedustajat saavat äänestää autoilun kustannuksiin liittyvissä asioissa omantunnon mukaan. Toivottavasti nyt teette ja tämänkin aloitteen osalta toimitte niin kuin olette puhuneet, ettekä tässäkin asiassa petä äänestäjiänne.

Totesitte, että biojakeluvelvoite on poistettava, koska se nostaa polttoaineen hintoja. ”Ei” ilmastotoimien sosiaalirahastolle, [Puhemies koputtaa] ammattidiesel on otettava käyttöön. Mitään näistä asioista ette ole vieneet eteenpäin. [Puhemies: Minuutti on kulu- nut!] Eikö tämä ole äänestäjien pettämistä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Bergbom, yksi minuutti.

18.13 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pystyn katso- maan äänestäjiäni silmiin ja ylpeydellä toteamaan sen, [Antti Kurvisen välihuuto] että tämä hallitus alentaa polttoaineveroa yli 160 miljoonalla eurolla, alentaa ajoneuvoveron perus-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

veroa painottaen sen vanhempaan autokantaan, [Anne Kalmarin välihuuto] alentaa suomalaisen työntekijän verotusta. Kyllä todellakin pystyn katsomaan äänestäjiäni silmiin, eikä hävetä yhtään, mutta tämä hallitusohjelma on kompromissi. Hallituspuolueen edustajat äänestävät hallitusohjelman mukaisesti. Ja kuten olen useaan kertaan todennut, nuorisjärjestön aloitetta ei sellaisenaan löydy hallitusohjelmasta. Ehkä tämä riittää teille vastaukseksi. [Antti Kurvinen: Olette kääntäneet selkänne nuorisjärjestölle!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt mennään puhujalistaan. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

18.14 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Sinä aikana, kun 10. päivä tammi-kuuta 2022 kansalaisaloite ”Kipuraja ylitetty — autoilun elvytyspaketti” on päivätty, Marinin hallitus oli nostamassa valtiollisin toimin polttoaineen hintaa. Ilmapiiri oli yksityis- ja ammattiautoilijavastainen. Ympäristövillitys oli viemässä mukanaan niin yksityistalouksia kuin yrityksiäkin konkurssiin, ja sitä valitettavasti on tapahtunutkin. Suurimpia huolenaiheita edellisen hallituksen suunnitelmat aiheuttivat maamme pitkien välimatkojen itäisempien ja pohjoisempien alueitten asukkaille. Polttoaineiden hintojen korotus keskustalaisten toimesta oli pohjoisemmasta suunnasta katsottuna myös aluepoliittinen ratkaisu tyhjentää jo entisestään huonon aluepolitiikan jatkumon tuloksena tyhjennettyä väljään asuttua maataamme.

Haluan kiittää aloitteen tekijöitä, jotka ovat nostaneet siinä alkuvuoden 2022 vallitsevassa tilanteessa esiin meidän Itä- ja Pohjois-Suomen väen huolen. [Anne Kalmarin välihuuto] Aloite on kerännyt lähes 80 000 kannattajaa, ja tämä tärkeä asia on saatettu eduskunnan käsittelyyn. On kuitenkin myös aloitteen tekijöille hyvä kertoa, että polttoaineen hinnan korottajat eivät olleet nykyistä hallitusohjelmaa tekemässä. Itä- ja Pohjois-Suomen asukkaat voivat kiittää siitä, että rajut polttoaineen hinnankorotukset on peruttu. Teitä on kuultu, te olette vaikuttaneet, ja voitte olla huoletta, koska tämä hallitus ei valtiollisin toimin polttoaineen hintoja korota. [Miko Bergbom: Juuri näin!]

Tämä ei toki tarkoita sitä, että pumppuhinnat olisivat kohtuullisia vieläkään. Olemme autoilijoille kalleimpien Euroopan maiden joukossa: tänään Kainuussa yli kaksi euroa kaikissa kunnissa. [Anne Kalmari: Ja te ette tee mitään!] Väljään asutun seudun asukkaiden kulut autoiluun ja liikkumiseen ovat muuhun Suomeen verrattuna korkeat, varsinkin kun niitä verrataan palkkatuloon. Lisäksi meilläpäin ajetaan maamme vanhimmilla autokalustoilla. Se ei ole ollenkaan reilua politiikkaa. Edellisen hallituksen perintö on armoton.

Arvoisa puhemies! Nykyisen hallituksen viesti myös Kempeleen mopopojille ja -tytöille on, että me täällä eduskunnassa huolehdimme siitä, että pääsette kavereidenne luokse edullisemmin kuin mitä osa tässäkin salissa olisi valmis puolestanne päättämään. Hallitus on tehnyt viisaasti ja jäädyttänyt valtiolliset polttoaineiden hinnankorotukset. Nyt on syytä tarkastella, kuinka raakaöljyn markkinahinnat maailmalla kehittyvät, ja sitä, kuinka öljynjalostajat pysyvät kohtuudessa.

Itä- ja Pohjois-Suomen osalta välimatkat ovat pitkiä. Päivittäiset ajokilometrit voivat olla satoja kilometrejä. Yksityisautoilu on lähes kaikille välttämätöntä. Siksi autokannan uusiminen vähäpäästöisemmäksi olisi reilumpi tapa päästöjen vähentämiseksi kuin edellisen hallituksen suunnitelma eli kuluttajien jo ennestään tyhjän lompakon kynsiminen. On puheita siitä, että siellä huvikseen ajavat, ja siksi sitä polttoaineen hintaa voisi nostaa. Sen määrä on mitättömän pieni ajatellen kokonaispäästöjä. [Anne Kalmarin välihuuto] En voi

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

kieltää, etteikö piliksen ajaminen noilla raiteilla olisi nuoren kansan kulttuurimuoto. Sieläkin on elämää, ja kiitos nykyisen hallituksen jotenkin edes siedettävillä polttoainehinnoilla siellä voi olla elämää jatkossakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

18.17 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää aloitteen tekijöitä siitä, että tämä vakava aihe on nostettu esiin. Tiedän, että tämän valmistelussa on varmasti tehty paljon töitä. Ehkä ripaus populismiakin on ollut mukana, mutta se on aivan varmasti tosimelellä tehty. On tuotu esitys ja kansalaisilta kerätty luottamusta siihen, että nyt autoilun kustannuksia on saatava alaspäin. Mutta valitettavasti, kun tämä aloite nyt tänne eduskuntaan on tullut käsittelyyn, hallituksen toimet eivät ole kuitenkaan sen suuntaisia, että autoilun kustannuksia saataisiin alennettua, [Anne Kalmarin välihuuto] ja tähän vielä lisätään se, että näyttää siltä, että tiestön korjausvelka jatkaa kasvuaan.

Nyt kun arvioidaan hallituksen tekemiä infrapaketteja, joiden rahoitus myös on vielä täysin auki, niin niiden summat saattavat osua ehkä suurin piirtein samaan kuin Marinin hallituksen. Kuitenkin, arvoisa rouva puhemies, kun kustannustaso on noussut huomattavasti niistä ajoista, kun Marinin hallitus oli tässä maassa, näyttää siltä, että entistä vähemmän teitä asfaltoidaan. Entistä vähemmän teitä asfaltoidaan, ja tähän lisätään vielä tämä työmatkavähennysten leikkaaminen. Perussuomalaisten ryhmänjohtaja Jani Mäkelä totesi lehdille, että työmatka-autoilun tukeminen on kepulaista siltarumpupolitiikkaa. Eli kepulaista siltarumpupolitiikkaa on se, että ihmiset käyvät pitkien etäisyyksien maassa töissä — juuri kuten äskenen perussuomalaisten edustaja puhui Kainuusta ja pitkistä matkoista, juuri silloin tarvitaan niitä työmatkavähennyksiä.

Te, hyvät perussuomalaiset, päätitte yhdessä kokoomuksen kanssa alentaa rikkaiden verotusta. Mielestäni se, rouva puhemies, tällaisessa yhteiskunnallisessa tilanteessa ei ole järkevää. Kun pitäisi saada kaikki yhdessä näihin talkoisiin, sitten mietitään, miten heillä, joilla jo valmiiksi menee hyvin, menisi entistä paremmin.

Meillä on käsittelyssä tässä talossa myöskin mitta- ja massadirektiivi, eräs keskeinen aihe, mikä liittyy kuljetuksiin Ruotsin ja Suomen välillä. Toiveeni on, että myöskin näissä kysymyksissä, mitkä liittyvät meidän elinkeinoelämään, hallitus pitää kovaa ääntä Euroopan unionin suuntaan ja huolehtii siitä, että esimerkiksi Suomen ja Ruotsin välillä voidaan jatkaa puukuljetuksia.

Toiveeni myös hallitukselle on, että nyt, kun te pääsette vihdoinkin omaan työssänne vauhtiin ja tuotte eduskuntaan esityksiä, vielä pohtisitte niitä verotuksellisia kysymyksiä sillä tavalla, mikä hyödyttäisi tavallista suomalaista palkansaajaa ja sitä autoilijaa, joka täällä pitkien etäisyyksien maassa todellakin sitä autoaan tarvitsee.

Aivan loppuun, arvoisat kollegat: Täällä on puhuttu moneen otteeseen kompromisseista. Hallitusohjelma on aina kompromissi, se on totta, mutta tämä hallitusohjelma on kuitenkin monelta osin tavallisen suomalaisen autoilijan kannalta huono kompromissi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

18.21 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää edustajia Bergbom ja Vigelius tästä aloitteesta.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Polttoaineen hinta on todellakin korkea, ja sen nousutahti erityisesti viimeisen sadan päivän aikana on ollut todella huolestuttava. Olen ilolla pannut kuitenkin merkille, että perussuomalaisissa on tapahtunut viimeisten kuukausien aikana valaistumista maailmanmarkkinoiden vaikutuksesta bensiinin hintaan. Vai vieläkö vaaditaan alle euron bensiinin kymppiä ennen vaaleja? Sitä ei ainakaan helpota se, että olette vastoin kaikkia vaalilupauksianne korottamassa jo ensi vuoden jälkeen polttoaineen jakeluvelvoitetta merkittävästi.

Seuraavaksi odotan, että herääminen tapahtuu työmatkakuluvähennyksen suhteen, jota perussuomalaiset ja kokoomus ovat hämmästyttävällä tavalla heikentämässä samaan aikaan, kun he peräänkuuluttavat työn tekemisen ja vastaanottamisen merkitystä.

Arvoisa rouva puhemies! Olimme eduskunnan sivistysvaliokunnan kanssa alkuvuodesta Itä-Suomessa, myös Joensuussa, jossa moni tällä hetkellä laskee, onko ensi vuonna enää kannattavaa käydä pidemmän matkan päästä töissä. Kun tähän yhdistetään se, ettei valtion omaisuuden myynnillä rahoitetusta infrapaketista ole toistaiseksi ohjautunut euroakaan Pohjois-Karjalaan — Turun tunnin junaan pumpataan rahaa tolkkomasti ja Pohjois-Karjalaan ei riitä euroakaan, ei euroakaan infrapaketista Pohjois-Karjalaan — [Anne Kalmarin välihuuto] niin tulee mieleen, haluavatko perussuomalaiset näillä päätöksillä siirtää pohjoiskarjalaiset Kehä kolmosen sisäpuolelle asumaan. Olihan valtiovarainministeri viime viikolla erityisen huolissaan pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen vyöhykelipuista suhteessa työmatkakuluvähennykseen.

Arvoisa rouva puhemies! Kannan erityistä huolta työssäkäynnin kannattavuudesta. Työn tekeminen on kaiken keskiössä. Tätä taustaa vasten en voi käsittää tätä hallituksen päätöstä. Työssäkäyntiin moni tarvitsee autoa, ja nyt autoilusta on tulossa vain hyvätuloisten mahdollisuus. Arvoisat perussuomalaiset, aiotteko palauttaa työmatkakuluvähennykset tämänvuotiselle tasolle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

18.24 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustajia Vigelius ja Bergbom siitä, että he ovat täällä salissa toisin kuin asianomaiset ministerit.

Käsittelyssä oleva kansalaisaloite alleviivaa, kuinka polttava kysymys autoilun kustannukset, erityisesti polttoaineen hinta, on ihmisille. Elämme yhteiskunnassa, joka nojaa fossiilisiin polttoaineisiin niin yksittäisten ihmisten liikkumisen, joukkoliikenteen kuin logistiikan kannalta. Liikkuminen on myös perusoikeus, jonka vaaliminen on tärkeää. Autoilu taas on monelle välttämätön liikkumismuoto maassamme, joka on pinta-alaltaan iso mutta väkiluvultaan pieni. Joukkoliikenteen käyttäminen ja pyörällä polkeminen palvelevat monia, mutta kaikille se ei ole arjessa mitenkään mahdollista. Yhteenvetona: tietenkin sillä on väliä ihmisille, kuinka paljon liikkuminen maksaa. Päivän pumppuhinta on monilla pulssilla etenkin, kun kaikki muukin kallistuu. Moni pienituloisen pitkä matkaa ajava on aidosti ahtaalla.

Arvoisa puhemies! Poliitikon on helppo luvata mansikoita, jos joku asia on ihmisille tärkeä. Näin on toimittu myös bensiinin hinnan kanssa. Tässä salissa olevien ihmisten suulla on annettu ymmärtää, että bensiinin hintaa voi laskea tuosta noin vaan sormia napsauttamalla — yksinkertaista ja ikävä kyllä harhaanjohtavaa.

Samaan lupausten sarjaan kuuluu tämä käsittelyssä oleva kansalaisaloite, johon kerätiin allekirjoituksia vuoden 2022 alussa aluevaalien ja pahimman polttoaineiden hinnan kohoamisen aikaan. Kansalaisaloite keräsi allekirjoitukset hetkessä, ja sen taustalla on

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

muun muassa kaksi nykyistä perussuomalaisten kansanedustajaa. Suuret sanat ja lupaukset autoilijoiden kurittamisen lopettamisesta ovat hallituksella ja kansalaisaloitteen laatijoilla henkilökohtaisesti nyt nenän edessä odottamassa, ja olen varma, että kansa myös muistaa entisten oppositiopuolueiden viime kauden lupaukset ja viisaudet polttoaineen hinnasta ja autoilun kustannuksista, kun hallituskausi jatkaa etenemistä.

Arvoisa puhemies! Nyt pienen kanisterin verran realismia keskusteluun: Polttoainevevoroa ei tulla poistamaan. Se ei ole itse asiassa lainsäädännöllisesti edes mahdollista. Polttoainevevoroa ei tulla puolittamaan, koska sekään ei ole mahdollista. Jos aloitteen ehdotus olisi mahdollinen toteuttaa, olisi sen hintalappu heti kalkkiviivoilla noin 2,5 miljardia euroa, ja tähän arvonlisäveron tuoton alenema päälle, yhteensä noin neljä miljardia. Hyvät perussuomalaiset, kysynkin teiltä nyt, mistä rahat.

Arvoisa puhemies! Käydään nyt lyhyesti läpi, miten hallitusohjelma lunastaa autoilijoille annettuja lupauksia. Ammattidieselistä on kirjaus, mutta toteutuminen on vielä hämärän peitossa, koska aivan, se on melko kallista. Työmatkavähennystä heikennetään, jotta töihin ajaminen olisi entistä kalliimpaa. Tämän lisäksi hallitus tekee toimia, jotka kohdistuvat heikentävästi kestäväan liikenteeseen. Tämäkin tekee autoilusta pitkällä aikavälillä kalliimpaa. Kaiken kukkuraksi hallituksessa on törmätty asiaan nimeltä ”maailmanmarkkinahinta”, joka on sittenkin vaikuttavampi tekijä kuin halpa bensapopulismi. Kuten Purra on viisaasti todennut, polttoaineen hintaan vaikuttaa raakaöljyn maailmanmarkkinahinta. Sil-le ei Suomen hallitus voi tehdä juuri mitään, ainakaan tuhoamatta valtiontaloutta samalla. Vale, emävale, bensa-ale. Miksi hallitus on silti ryhtymässä lähes 200 miljoonaa euroa maksavaan senttivalssiin, jota autoilija ei tule pumpulla edes huomaamaan? [Miko Bergbom: Huomaahan!]

Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu siltä, ettei tässä epätoivoisten lupauksen lunastamisessa lopulta voita autoilija, pyöräilijä, kävelijä, joukkoliikenteen käyttäjä eikä ainakaan ilmasto — eikä ainakaan äänestäjä, joka luuli saavansa sitä, mitä luvataan. — Kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ole hyvä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

18.29 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Me tuolla salin vasemmalla laidalla ja tässä keskelläkin arvostamme kovasti kansalaisaloitteita. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hieno!] Mutta emme arvosta sitä, että kansalaisaloitteella huijataan suomalaisia. Siis tämän on juuri sitä: lupauksia, jotka ovat pelkkiä vaalilupauksia, joita ei ole pystytty toteuttamaan. [Mikko Polvisen välihuuto]

Kansalaisaloite sinänsä ja huoli liikenteen kustannuksista on aiheellinen, ja sen eteen on tehtävä, mutta tämä aloite: neljä miljardia sen vaikutukset ovat jo vuonna 2024. Ymmärrän täysin, miksi valtiovarainministeri Purra ei ole täällä salissa. Hän joutuisi tuomaan neljän miljardin leikkauslistan tänne saliin ja kertomaan, miten suomalaisten palveluista, koulutuksesta, hyvinvoinnista, leikataan. Ei varmaan neljää miljardia lisää lainaa otettaisi. Samaa aikaan hallitus on kurittamassa suomalaista autoilua, erityisesti työssäkäyvää autoilijaa sadoilla euroilla kuussa — sadoilla euroilla kuussa — matkavähennysten muutoksilla. Sopii kysyä, mikä vaikutus tällä on myös sitten työllisyyteen ja työnhakuun erityisesti tuolla harva-alueilla Itä- ja Pohjois-Suomessa. Aloite on hyvin ristiriitainen sen suhteen, mitä hallitus liikennepoliitikassa tekee.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

No sitten edustajat Sipola ja Ovaska ottivat hyvin tämän hallituksen liikennepaketin, jota on pidetty historiallisena. Käytännössähän se ei yllä edes siihen, mikä Marinin hallituksen liikennepaketti oli. Se 250 miljoonan euron massiivinen lisärahoitus on sulanut jo ajat sitten. Sehän on sulanut jo ajat sitten. Ministeri silloin sanoi, että korjausvelka tulee taittumaan tällä hallituskaudella. Se ei edes hidastu tällä paketilla. Eli suomalainen tieverkko edelleen rapistuu. Toivoisin, että hallitus sitten aidosti sinne lisää rahaa laittaisi.

Mielenkiintoista on, että kun edellisen kerran tämän aihepiirin kansalaisaloite täällä salissa oli kesäkuussa, niin lähetekeskustelussa nykyinen valtiovarainministeri Riikka Purra totesi: ”Nyt siellä huudellaan ohjeita Säätytalolle, mutta uskon, että Säätytalolla kaikki neuvotteluosapuolet ovat sitoutuneet siihen, että mitkään toimenpiteet eivät lisää arjen kustannuksia.” Sopii kysyä, mitä nyt hallituksen puolelta on tapahtumassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

18.32 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tänään todellakin meillä on käsittelyssä kansalaisaloite nimeltä ”Kipuraja ylitetty — autoilun elvytyspaketti”. Tämä kansalaisaloite on laitettu alulle liki kaksi vuotta sitten Sanna Marinin hallituskaudella, kun polttoaineiden hinnat olivat kohonneet todella korkeiksi. Tämän aloitteen allekirjoitti hieman alle 80 000 kansalaista. Nämä tuhannet ihmiset lähettivät tuolloin päättäjille viestin, että nyt riittää autoilijoiden kuritus. Jos meidät kaikki aloitteen allekirjoittaneet laitettaisiin jonoon, saisi hieman osviittaa siitä, kuinka suuresta joukosta ihmisiä on kyse.

Nyt, arvon salin vasen laita ja keskellä, kuunnelkaa: Nykyisessä hallitusohjelmassa on otettu autoilijat huomioon paremmin kuin hyvin. Liikennepolttoaineen hinta ei tule nousemaan hallituksen toimenpiteiden takia, ja kotitalouksien ostovoimaa vahvistetaan keventämällä liikkumisen verotusta. Hallitus on esimerkiksi keventämässä ajoneuvoveron perusveroa 50 miljoonalla eurolla. Lisäksi liikennepolttoaineiden valmisteverotusta alennetaan vuoden 24 alusta kompensoimaan hallitusohjelman mukaisesti jakeluvelvoitteen nostamisesta syntyvää keskimääräistä polttoaineen hinnannousua. Muun muassa nämä toimet ovat juuri niitä, mitä tämä hallitus tekee autoilijoiden hyväksi. Voi siis sanoa, että tämä hallitus on kuullut autoilijoiden ja tämän kansalaisaloitteen allekirjoittaneiden huolen ja ryhtynyt toimenpiteisiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

18.33 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ajattelin aluksi, että kirjoitan puheen tähän bensakeskusteluun, mutta sitten tulin siihen johtopäätökseen, että haluan suoraan sydäimestä lausua muutaman sanan.

Tiesin, että tämä keskustelu tulee olemaan todella, todella repivä. Minä toivon, että kun te, oppositioedustajat — vasemmisto, keskusta, SDP — tänään menette nukkumaan, niin te oikeasti voitte nukkua. Tämä on ollut aivan hirveätä, mitä te olette tänään täällä tehneet. Eikö teidän omatuntonne yhtään soimaa? Te esiinnytte ikään kuin joinakin autoilijoiden puolustajina, kun te kritisoitte sitä, kuinka me ollaan oltu puolustamassa autoilijoita, mutta teillä ei ole mitään tarkoitustakaan olla autoilijoiden puolella, kun katsotaan teidän historiaa, [Anne Kalmari: Paitsi alennettiin jakeluvelvoite ja te nostatte sitä muun muassa!] että mitä te olette tehneet. Viime hallituskaudella te teitte todella kunnianhimoista ilmastopoliitiikkaa, mikä vaikutti autoilijoihin. Te nostitte polttoaineverotusta, kun tämä hallitus taas

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

laskee polttoaineverotusta. [Anne Kalmarin välihuuto] Ja sitten se, haluatteko te... [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt, että välihuudot ovat ihan ok, mutta tämmöiset monologit pidetään täältä pöntöstä. Edustaja Kalmari voikin tulla puhumaan tänne pönttöön, jos haluaa. Saatte varata ihan oman puheenvuoron, mutta nyt on minun vuoroni puhua.

Keskusta tässä keskustelussa edustaja Aittakummun suulla sanoo, että jos he olisivat saaneet mandaatin, he olisivat lähteneet edistämään asioita. Keskusta sai paljon, paljon suuremman mandaatin kuin esimerkiksi KD tai RKP, jotka hallitukseen päättivät lähteä yhteistyössä perussuomalaisten kanssa neuvottelemaan hallitusohjelmasta. Ei se ole mikään selitys. Teillä, keskusta, oli valtava määrä erilaisia vaalilupauksia, mutta te ette lopulta lähteneet yhtäkään niistä edistämään. Ne äänet ja sen luottamuksen, minkä te saitte, te heititte roskakoppaan. Sen sijaan se pudotus, mikä teille tuli silloin 2019 vaaleissa, ei ollut mikään signaali teille, vaan silloin te lähditte punavihreään hallitukseen edistämään kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa.

Minua on tässä keskustelussa häirinnyt kaikista eniten se, että jos me mietitään, arvoisa puhemies, kuka tässä salissa kaikista eniten aidosti on puhunut autoilijoiden puolesta, se löytyy tuolta takaa. Kuka? Se on edustaja Miko Bergbom. Voidaan olla vakuuttuneita siitä, että hän aidosti on aiheuttanut painetta eniten varmaan tässä koko maassa sen eteen, että autoilijoita ei enää kuritettaisi. Se on tämä nuori kaveri, jonka kimppuun te voimalla hyökkäätte. Tämä on ihan käsittämätöntä. Te itse varmasti tiedätte sen, että hän on ollut tosi isosti vaikuttamassa siihen, että hallitusneuvottelussa oli paine bensan hinnan alentamiseksi. Minulla eivät riitä sanat vaan siihen, miten te kehtaatte käydä tuon kaverin kimppuun.

Tuon kansalaisaloitteen, mikä tehtiin, tarkoitus oli totta kai aiheuttaa sitä painetta. Me tiedetään, että käsittelyissä kansalaisaloitteet käytännössä täällä eduskunnassa hylätään. Ne eivät täytä muotoseikkoja tai sitten ne ovat [Anne Kalmarin välihuuto] niin kunnianhimoisia, että... — Jos te haluatte tulla puhumaan, edustaja Kalmari, niin tervetuloa tuonne pönttöön, tarjous on edelleenkin voimassa. — Mutta he lähtivät aiheuttamaan tätä painetta, ja me saatiin tuloksia hallitusneuvotteluissa. Jos joku teistä puolueista ajattelee, että te olisitte onnistuneet paremmin, niin minä en usko siihen patkän vertaa.

Seuraavissa vaaleissa oikeastaan kansalaiset pääsevät päättämään siitä, keihin he uskovat eniten. Ketkä tulevat puolustamaan kuin terrierit autoilijoita? Minä uskon, että ensi vaaleissa tullaan näkemään, saatteko te tällä, mitä te teette, yhtään uskottavuutta politiikkaan autoilijoiden osalta. En usko. Keskustan osalta me nähtiin, että vaikka te kuinka olette olleet syyllistämässä meitä ettekä itse edes lähteneet mukaan puolustamaan autoilijoita hallitukseen, teillä oli kaikista kovin pudotus prosentuaalisesti. Se oli ihan järkyttävä, mikä tänään tuli Ylen gallupissa. Minä suosittelisin, että lähdette vaihtamaan strategiaa ja puolustamaan autoilijoita, oikeasti.

Sen verran on sanottava, että perussuomalaisia tässä keskustelun aikana syyllistettiin siitä, että me ollaan oltu tekemässä jakeluvelvoitetta, 2015 systeemiä laittamassa pystyyn. Edelleen haluan muistuttaa, että nämä ovat kompromisseja, mitä tehdään eri hallituksissa. Tämän systeemin pääarkkitehti on itse asiassa keskustan Juha Sipilä. Siitä on aivan turha syyttää perussuomalaisia. Pistetään nämä faktat pöydälle.

Sitten vielä siitä, mitä tämä hallitus oikein tekee. Haluan muistuttaa näistä asioista, mitä me ollaan oltu neuvottelemassa siellä. Voin sanoa, että noissa hallitusneuvotteluissa perussuomalaiset todellakin oli se autoilijoiden ystävä.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Polttoaineverotusta tosiaan lasketaan yli 160 miljoonalla eurolla. Sitten alennetaan ajoneuvoveron perusveroa nimenomaan niin, että nuo alennukset painotetaan siihen vanhaan autokantaan. Lisäksi me lasketaan jakeluvelvoitteen järkyttävä nousukäyrä. Jos tuo edellisen hallituksen — siellä olivat demarit, keskusta ja niin edelleen — suunnitelma olisi voimassa, ensi vuonna nousisi sen 40 senttiä bensan hinta ja pahimmillaan jopa 55 senttiä, [Mikko Polvinen: Ohhoh!] mistä tässä just oli uutisia. Mutta me maltillistetaan tämä käyrä ja sen lisäksi tehdään vielä kompensointi siihen päälle. Tämän lisäksi vielä, totta kai, me lasketaan työn verotusta.

On oikein huvittavaa, arvoisa puhemies, että täällä keskustelussa edustaja Kurvinen kävi käyttämässä puheenvuoroja, syytti siitä, kun joku perussuomalainen ei ollut paikalla. Nyt hän itse ei ole täällä paikalla vastaamassa näihin, mitä minä itse täällä sanon. Sen sijaan, jos nyt katsotaan, meillä on yhdeksän puoluetta tässä eduskunnassa ja selkeästi yli 50 prosenttia keskustelijoista on perussuomalaisia — meillä on yhdeksän puoluetta eduskunnassa. Keitähän tämä asia oikeasti kiinnostaa? Perussuomalaisia kaikista eniten, taas se nähtiin. [Eerikki Viljasen välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.40 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! ”Tämän kansalaisaloitteen tarkoituksena on lähettää eduskunnalle viesti siitä, että autolla liikkumisen kustannukset ovat ylittäneet kipurajan.” Näillä sanoilla alkaa nyt käsittelemämme kansalaisaloite ”Kipuraja ylitetty — autoilun elvytyspaketti”. Kun tämä kansalaisaloite pantiin vireille vuoden 2022 alkupuolella, kipuraja oli ylittynyt. Litrahinnat olivat nousseet korkealle niin maailmanmarkkinoiden muutosten kuin poliittisten päätöstenkin vuoksi. Poliittisilla päätöksillä polttoaineiden verotusta on korotettu viimeisen kymmenen vuoden aikana joka toinen vuosi, kuten edustaja Bergbom jo luetteli: 2012, 2014, 2015, 2017, 2020 — siis useiden kymmenien senttien edestä lisää veroja maksettavaksi joka ikiseltä bensalitralta poliittisilla päätöksillä, ei maailmanmarkkinahintojen muutoksista vaan poliittisilla päätöksillä hallitus toisensa jälkeen.

Suomalaiset päättäjät ovat hallituksesta toiseen tehneet autoilusta ja autoilijoista velkaisen valtiontalouden verotuksellisen lypsylehmän. Tämä hallitus tekee tässä historiallisen muutoksen kääntämällä Suomen suunnan alentamalla sitä verotusta. Verojen lisäksi myös kuluttajahintoja on paisutettu myös jakeluvelvoitetta korottamalla. Tuoreimman esimerkin tästä tarjosi vasemmistohallitus, mukaan lukien te siellä salin keskellä keskustassa: Te virititte ensi vuodelle, jo ensi vuodelle, sinne bensapumpulle hintapommin. Ja sen pommin räjähtäminen olisi tarkoittanut kymmenien senttien korotusta jo nykyisin korkeisiin litrahintoihin. Sen pommin te keskustalaiset sinne hallitusvastuussa jätitte. Sen te siunasitte. [Anne Kalmari välihuuto] — Mutta äänestäjät valitsivat toisin, edustaja Kalmari. He valitsivat toisen suunnan. Äänestäjien tuella vasemmisto väistyi, ja maahan saatiin uusi hallitus.

Nyt alkutekijöikseen uusi hallitus purkaa teidän virittämänne hintapommin. [Anne Kalmari: Osittain purkaa!] Jakeluvelvoitteen raju nosto, siis kymmenien senttien hinnan nousu, on peruttu. Eikä siinä vielä kaikki: Uuden hallituksen päätöksiin myös polttoaineverotusta vähennetään, [Anne Kalmari: Jakeluvelvoitteen nostamisen verran!] CO₂-komponentin veroa vähennetään ja ajoneuvoveron perusveroa vähennetään. Uusi hallitus siis paitsi purkaa edellisen hallituksen hintapommin myös historiallisesti päätöksillään vähentää monin eri keinoin autoilun verotusta ja sen aiheuttamia kustannuksia ihmisten arjessa, työssä,

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

matkustamisessa, harrastamisessa, liikkumisessa. Suunta on täysin päinvastainen kuin aiemmilla hinnanpaisutushallituksilla.

Edeltävä vihervasemmistohallitus, meillä ei ole sama suunta. Me teemme autoilijaa loppuun lypsävän politiikan sijaan maan historian autoilumyönteisintä politiikkaa. Tämän suunnanmuutoksen mahdollistivat paitsi eduskuntavaalien tulos, kaikki te perussuomalaisia äänestäneet, myös kaikki autoilijoiden puolesta ääntä pitäneet ja autoilua tukevia kansalaisaloitteita allekirjoittaneet, mukaan lukien tätä aloitetta tukeneet. Te loitte sen tarvittuun paineen niin vaaliuurnille kuin sinne hallitusneuvotteluihin Säätytalolle. Ilman teidän ääntänne maassa olisi historiaakin peilaten kymmeniä senttejä kalliimpaa bensaa ja entisestään autoilijoita kurittavaa politiikkaa. Kansalaisaloitteen ääneen lausuttuna tavoitteena oli lähettää eduskuntaan viesti autoilijoiden kipurajan ylittymisestä. Sen te teitte, ja nyt suunta muuttuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

18.45 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa edustaja Vigelius ja muut perussuomalaiset! Minusta on surullista katsoa sitä, miten yhdessä yössä puheet muuttuvat. Miten puheet ovat täysin toisenlaisia silloin, kun ei haluta lähteä vastuuseen, niin kuin ette edellisellä kaudella, ettekä sitä edelliselläkään kaudella, loppuun asti halunneet kantaa vastuuta. [Miko Bergbom: Anteeksi mitä!] Miten puheet silloin ovat täysin toisenlaiset kuin silloin, kun ollaan vastuussa. Minusta on täysin käsittämätöntä vaalilupauksen pettämistä se, että nyt, kun polttoaineverotukseen tulee — kiitos, hyvä niin — pieni alennus, niin se alennus on vain jakeluvuoroituksen noston kokoinen. Todellisuudessa autoilija ei saa mitään alennusta. [Jani Mäkelä: Saahan!] Te korotatte työmatkakustannuksia — se porukka, joka lupasi, että töihin kulkemisen tulee helpottua. Missä on ammattidiesel, jota te kannatitte vielä ennen vaaleja? Missä se on? Tapahtuuko sille jotakin? Minusta on surullista se, kun sanoitte ”ei” kilometriverolle, ”ei” ruuhkamaksuille. Tästäkään ei ole selkeitä linjauksia.

Te sanoitte, että perussuomalainen tulee äänestämään autoilun kustannuksiin liittyvissä asioissa omantunnon mukaan. Toivon, että edes tämän asian pidätte, sillä uskon, että ihan oikeasti silloin, kun tämäkin kansalaisaloite, joka on erittäin hyvä aloite, tehtiin, se tehtiin tosimelellä, ei poliittisessa mielessä. Uskon, että edustajat äänestävät sen aloitteen mukaisesti, kun ovat itse sitä liikkeelle laittaneet. Näin varmasti tehdään, koska perussuomalaiset näin linjasivat ennen vaaleja. Tämän lupauksen voitte vielä helposti toteuttaa.

Vielä tahtoisin sanoa tästä liikenteen rahasta, siitä, mihin sitä laitetaan. Mielestäni on kurjaa se, että esimerkiksi yksityisteihin ei ollut varaa laittaa tällä hallituksella rahaa lainkaan, vaikka edellisellä hallituksella siihen rahoitusta oli. Samoin tiemäärärahoihin ylipäättään ei riitä samanmoistakaan summaa, vaikka itsekin ajattelin, että rahoitus nyt sitten nousee. Sen sijaan tunnin junaan teillä oli varaa laittaa rahaa. Teillä oli varaa laittaa hyväosaisien verohelpotuksiin.

Mielestäni teidän kannattaisi vielä käydä arvokeskustelua teidän omassa puolueessanne: ovatko nämä kohteet nyt järkeviä, vai voisiko vielä kuitenkin tulla lähemmäksi sitä tavallisen ihmisen, työssäkäyvän ihmisen ja lapsia harrastukseen vievän ihmisen, arkea?

Ja vielä haluan palata euromääriin näissä verotuksissa — kun puhuitte, että tämä suunnanmuutos olisi jotenkin historiallinen. Se on hyvä suunnanmuutos, että autoilun verotusta vähän lasketaan, sen jakeluvuoroituksen verran edes, mutta loppujen lopuksi voi olla, että

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

euromääräisesti kerääte paljon enemmän veroja kuin silloin, kun oli se edellisen hallituskauden korotus. Näitä korotuksia on tehty joka ainoalla hallituskaudella, mutta viime kaudella ne tehtiin yhdessä köntässä. Olisi mielenkiintoista tietää, paljonko oli verokertymä juuri sen päätöksen jälkeen ja paljonko se on nyt teidän päätöksenne jälkeen.

Toivotan tälle hyvälle aloitteelle menestymistä ja sitä, että edes tässä asiassa, vapaassa äänestyksessä, perussuomalaiset pitävät lupauksensa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.50 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun me lähdettiin tekemään nuorisojärjestön kanssa tätä kansalaisaloitetta ”Kipuraja ylitetty — autoilun elvytyspaketti”, takana oli Marinin hallituksen politiikka, oli energiakriisi, nousevat kustannukset autoilijoille, oli polttoaineveron korotuksia keskustan siunaamana. Eikö näin ole? Eikö näin ole? [Anne Kalmari: Kyllä, ja maailmanmarkkinahinnat!] Polttoaineveron korotuksia oli keskustan siunaamana. Muissa maissa tehtiin merkittäviä toimia autoilijoiden eteen, ja tämä Perussuomalaisessa Nuorisossa tunnustettiin, toisin kuin Marinin hallituksessa, missä keskusta oli mukana.

Me lähdettiin miettimään, että meidän on saatava viesti Suomen päättäjille siitä, että autoilijat eivät voi jatkuvasti olla joku lypsylehmä, jolta otetaan enemmän. Autolla pitää päästä liikkumaan töihin. [Anne Kalmari: Ja nyt kustannukset nousee!] Siitä on hyötyä koko Suomelle. Ja raskas liikenne lepää kumipyörien varassa. Tämä on koko Suomen tulevaisuuden kannalta aivan keskeinen kysymys, ja tästä vaaleissa äänestäjät teitä rankaisivat. [Anne Kalmari: Kyllä!] He rankaisivat teitä siitä, mutta perussuomalaiset vaalien jälkeen eivät rankaisseet keskustaa sanomalla, että me emme halua tehdä teidän kanssanne yhteistyötä. Tämä tarjous oli voimassa. Teillä oli mahdollisuus tulla Säätytalolle. Sen sijaan te teitte päätöksen, jossa te kategorisesti kieltäydysitte vastuusta. Te kieltäydysitte tulemasta hallitusneuvotteluihin. Tässä maassa on ollut yksi puolue, perussuomalaiset, joka on puhunut polttoaineveron alennuksien puolesta ja joka on huolehtinut siitä, että tässä maassa autoilija ei ole se ainoa henkilö, jota kuritetaan näinä vaikeina aikoina.

Perussuomalaiset jäivät tämän asian kanssa vähän yksin, mutta jos nyt katsotaan hallitusohjelmaa ihan aidosti ja reilusti ja rehellisesti ja otetaan ne poliittiset silmälasit pois päästä, niin tullaan kyllä siihen johtopäätökseen, että tämä on historian paras hallitusohjelma autoilijalle. Polttoaineveron alennus, ajoneuvoveron perusveron alennus painottuen vanhaan autokantaan, juuri niille ihmisille, joilla ei ole varaa siihen uuteen autoon, esimerkiksi sähköautoon. Tämä helpottaa juuri niitä ihmisiä. [Välihuutoja] Tämän lisäksi siellä on työn verotuksen alennuksia, polttoaineveron CO₂-komponentin alennuksia, [Anne Kalmarin välihuuto] ja mitä tulee jakeluvuotteeseen... — Hei, edustaja Kalmari, te voitte varata oman puheenvuoron ja tulla puhumaan tuonne. Tämä on mahdollista. Tämä on täysin mahdollista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Anteeksi, edustaja Bergbom. — Koetetaan kunnioittaa niitä ihmisiä, jotka puhuvat, ja myös osata kuunnella tässä salissa.

Kiitos, arvoisa rouva puhemies, juuri näin. — Mitä tulee jakeluvuotteeseen, niin te olitte allekirjoittaneet viime hallituksessa sopimuksen siitä, että jakeluvuote nousee vuoden 2024 alusta 28 prosenttiin, mikä lehtitietojen mukaan olisi voinut nostaa polttoaineen

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

hintaa jopa 55 sentillä per litra. Tästä puhuin myös siellä TikTokissa, myös Facebookissa, Instagramissa ja Twitterissä. Tästä puhuin, ja tämä oli esillä hallitusneuvotteluissa, ja tämä päätös on peruttu — toisin kuin keskusta ilmeisesti olisi halunnut, koska te olitte tämän al-lekirjoittaneet. Ei nouse polttoaineen hinta jakeluvelvoitteen noston seurauksena ensi vuonna 55 sentillä, kiitos perussuomalaisten, kiitos tämän hallituksen. [Anne Kalmari: Me vähensimme enemmän kuin te!]

Jos nyt katsotaan ihan oikeasti rehellisesti tätä hallitusohjelmaa, niin se on paras, mitä näillä poliittisilla voimasuhteilla on saatavissa autoilijan näkökulmasta. Aina voidaan tehdä paremmin, ja toivottavasti jatkossa tehdään vielä paremmin autoilijan kannalta, mutta se kyllä valitettavasti edellyttää sitä, että tässä maassa on perussuomalaisten lisäksi muitakin puolueita, jotka ihan aidosti haluavat puolustaa autoilijaa eivätkä tehdä tästä pelkkää poliittista teatteria.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkelä.

18.54 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite on tarpeellinen ja tärkeä avaus keskusteluun liittyen suomalaisen autoilun hintaan, ja olisin suonut, että myös keskustapuolue olisi käyttänyt tämän tilaisuuden keskustelemiseen niistä ratkaisukeinoista tähän ongelmaan sen sijaan, että yrittää tehdä tehottomaksi osoittautunutta poliittista peliään perussuomalaisia kohti. Kun noita kannatuslukemia katsoo, niin keskusta ei ole lähtenyt nousuun turpeella eikä ole lähtenyt nousuun bensalla — josko te alkaisitte nyt puhumaan joistain oikeista asioista — eikä se ole lähtenyt nousuun sivumennen sanoen myöskään itse sekoittamallaan sotella.

Tähän itse polttoaineasiaan:

Hallituksessa ollessahan asiat ovat aina kompromisseja — se on todettu moneen kertaan tässä salissa — mutta toisaalta kun on hallituksessa ja toteaa niiden kompromissien seurauksena saavutetun tuloksen, joka vastaa suurin piirtein niitä vaihtoehtobudjetteja, joita oppositiossa teimme, niin kyllähän siihen täytyy tietysti olla tyytyväinen, että kompromisseilla saadaan aikaan sellainen tulos, jota on vaihtoehtobudjeteissa esitetty, tai ainakin lähelle sitä. Todettakoon faktat täältä vielä kertaalleen, eli tämän jakeluvelvoitteen noston kompensoinnin ohella, joka siis käytännössä ensimmäisenä vuonna alentaa polttoaineen hintaa, koska jakeluvelvoite ei nouse ja polttoainevero laskee, tulee myös tästä täysin ylimääräinen alennus verossa CO₂-osuuteen myöhempinä vuosina ja ajoneuvon käyttömaksun alennus. Elikkä nämä ovat ylimääräisiä tämän jakeluvelvoitteen kompensoinnin päälle. Tätä asiaa aiemmissa puheenvuoroissa esitettiin hieman harhaanjohtavasti.

Myös tällainen asia esitettiin harhaanjohtavasti: Tässä aiemmin edustaja Ovaska piti puheenvuoron, jossa väitettiin minun sanoneen työmatka-autoilun tukemista keskustan siltarummuksi. Tämä ei pidä paikkaansa. Tämä väite perustuu keskustan äänenkannattaja Suomenmaan tekemään valeuutiseen tai ainakin valeotsikkoon, jossa näin väitettiin. Todellisuudessa olen kuitenkin sanonut Twitterissä niin, että keskustan siltarumpu olisi tämän työmatkakorvauksen verovähennysoikeuden määräaikainen korotus, siis tämä yhden vuoden määräaikainen korotus 7 000:sta 8 400:aan ennen vaaleja, edellisenä vuonna. Se oli se keskustan siltarumpu. Se on aivan eri asia kuin se, että sanottaisiin työmatka-autoilun tukemisen ylipäänsä olevan jotakin, kun puhutaan yhden vuoden määräaikaisesta korotuksesta. En tiedä, tiesikö Ovaska todellisen laidan tästä asiasta. Suomenmaa ei ole tätä uutista oikaissut pyynnöistä huolimatta. En tiedä, miten he katsovat moraalisesti sopivaksi pitää

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

tällaisia harhaanjohtavia tietoja verkossa. Myöskin Verkkouutiset oli kopioinut tämän saman uutisen otsikon Suomenmaan tietojen perusteella. Mutta tämä tästä korjauksesta.

Miten polttoaineen hintaan voidaan vaikuttaa? Täällä on monta kertaa esitetty sellaista älyllisesti epärehellistä puhetta, että kun pumpulla on hinta näin paljon suurempi, niin mitäs tämä nyt menee, eivätkö perussuomalaiset tee mitään. Pumpputuntia vaikuttavat monet asiat. Hallitus voi vaikuttaa ainoastaan siihen, mitä hallitus tekee, mitä valtio tekee, miten verotetaan käytännössä. Polttoaineen hinnastahan suuri osa on veroa. Siinä on polttoainevero, ja siinä on arvonlisävero. Arvonlisäverosta nyt sinänsä on vaikea hyödykettä vapauttaa. Polttoainevero voitaisiin laskea, jos sen laskemiseen löydettäisiin rahat. Siihen on tiettyjä EU:n minimiarvoja, joita useissa maissa noudatetaan. Ne maat saavat kilpailukykyetua Suomeen verrattuna matalamman polttoaineverotuksen johdosta. Suomen julkinen talous on niin raskas ja velkataakka on niin suuri, että emme voi käytännössä alentaa polttoaineveroa tähän EU:n minimiin, tai menettäisimme niin paljon verotuloja, että valtiontalous olisi vaikeuksissa. Nyt on alennettu veroja sen verran kuin tällä kompromissilla kyettiin. Lähinnä se, mitä teemme itse, eikä se, mitä maailmalla tapahtuu: Suomi ei ole öljytuottajamaa. Suomi ei itse pysty pumppaamaan öljyä haluamallaan hinnalla. Me joudumme ostamaan sen muualta. Mutta siihen me voimme vaikuttaa paljon, miten me verotamme polttoainetta ja minkä jakeluvelvoitteen me asetamme sille.

Täytyy muistaa, että kaikki muut puolueet tässä eduskunnassa paitsi perussuomalaiset ovat käytännössä sitoutuneet tähän jakeluvelvoitteeseen viime kaudella. Perussuomalaiset äänestivät jakeluvelvoitteen nostoa vastaan, ja olemme siinä käsittäksemme yksin. Jakeluvelvoite on sinällään varsin tehoton toimi ihan ilmastomielessäkin. Ei ole kovin ilmastoystävällistä viljellä polttoainetta biopolttoaineeksi. Sille biomassalle löytyisi varmasti järkevämpääkin käyttöä kuin sen polttaminen autoissa.

Ymmärrän kyllä, että jakeluyhtiöt ja polttoainevalmistajat ja erilaiset viljelevät tahot haluavat omat voittonsa ja tämä keskustapuolueettakin siinä mielessä kiinnostaa. Niinhän se kävi tuulimyllyjenkin kanssa, että hommatiin valtiontuet sille liiketoiminnalle. Siellä oli hyviä tuttavuuksia ja ystäviä sitä pyörittämässä. Ilmeisesti on semmoinen rahaseuraamisen follow the money -periaate myös tässä jakeluvelvoitteessa. Erilaiset tahot tahtovat tukea myöskin autoilijoiden selkänahasta tätä polttoaineteollisuutta.

Näillä mennään, mitä on saatu neuvoteltua. Ihmettelen hieman tosiaan tätä keskustan strategiaa lähteä puhumaan näistä asioista jopa suorastaan epärehellisesti. Kuitenkin tosiasiana pysyy se, että tämä on käsitykseni mukaan historian ensimmäinen hallitus, joka alentaa polttoaineveroja siitä tasosta, mihin se on noussut. Aikaisemmin sitä on vain nostettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

19.00 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi lainaus entisestä Twitteristä. Täällä edustaja Jani Mäkelä puhui valeuutisesta ja siitä, miten hänen puheitaan on tulkittu väärin. Käsittääkseni kyse on tästä tviitistä: ”Julkisuudessa esitetyt väitteet työmatka-autoilun suuresta kallistumisesta eivät pidä paikkaansa. Matkakuluvähennyksen omavastuuosuutta on kaavailtu nostettavan maltillisesti ja yläraja vapautuu kepun viime kauden siltarummuista normaalille tasolle. [Jani Mäkelä: Niin!] Ei dramatiikkaa.” Tähän kai viittasitte? [Jani Mäkelä: Tähän juuri!] Kepulaiset siltarummut — se, että on ollut korkeampi työmatkavähennys. [Anne Kalmari: Todella siltarummut!] Olemme kyllä ylpeitä autoili-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

joiden, työssäkäyvän autoilijan, puolustamisesta. [Anne Kalmari: Mielelläni teen siltarumpolitiikkaa!]

Arvoisa rouva puhemies! ”Kipuraja ylitetty — autoilun elvytyspaketti” -kansalaisaloitteen, tämän lähes 80 000 kansalaisen allekirjoittaman aloitteen, huoli on perusteltu. Autoilun kustannukset ovat liian korkeita. Mutta tämä näytelmä, joka täällä salissa tänään on nähty, on ollut surullinen näytelmä. [Miko Bergbom: Sitä minäkin!] Hallituspuolueiden edustajat, etenkin perussuomalaiset, joita onneksi vielä muutama on salissa jäljellä, [Miko Bergbom: Eniten!] ovat täällä tänään yrittäneet puhua mustaa valkoiseksi. Keskustelussa on moneen kertaan kerrottu, kuinka te ette ole hallituksen ohjelmassa ja jo tiedossa olevilla esityksillä lunastamassa autoilijoille antamianne erittäin suuria vaalilupauksia, etenkin paljon autoa käyttäville, esimerkiksi työmatkoihin käyttäville, antamianne vaalilupauksia. Olisiko jo, tai olisi jo, aika lopettaa tämä jatkuva spinnaus, mustan valkoiseksi puhuminen, ja sen sijaan myöntää, että tuli luvattua vaaleissa liikaa. Myöntäisitte, että valtion rahat eivät riitä vaalipuheiden lunastamiseen. Uskon, että tämän teidänkin äänestäjät näissä valtiontalouden oloissa ymmärtäisivät.

Arvoisa puhemies! Ikävintä tässä käsittämättömässä keskustelussa on se, että perussuomalaiset täällä nyt syyttävät keskustaa siitä, että perussuomalaiset eivät pysty lunastamaan vaalilupauksiaan. Perussuomalaiset, jotka ovat nyt hallituksessa, eivät pysty lunastamaan omia vaalilupauksiaan. Arvoisat perussuomalaiset, hallituspuolueen edustajat, te olette nyt hallituksessa, teillä on nyt kaikki valta ja voima lunastaa vaalilupauksenne. Jos te ette äänestä tämän aloitteen hyväksymisen puolesta, siitäkin on turha syyttää keskustalaisia. [Miko Bergbom: Ei kukaan syytä!] Jos teillä ei taito tai voima riitä hallituksessa vaalilupausten lunastamiseen, siitä on turha syyttää keskustalaisia.

Arvoisa rouva puhemies! Olen aika pitkään toiminut politiikassa, mutta ensimmäistä kertaa eteeni tulee tällainen keskustelu, jossa omien lupauksien lunastamatta jättämisestä syytetään vain muita. Tämä on aika käsittämätön tilanne. Kuten totesin, uskon, että teidänkin äänestäjänne varmaan ymmärtäisivät, jos kertoisitte, että tuli vaaleissa luvattua liikaa. Kaikkia vaalilupauksia ei näissä valtiontalouden olosuhteissa pysty kukaan lunastamaan, varsinkaan näin merkittäviä lupauksia, joita te olette antaneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

19.04 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä muutaman sentin polttoaineeveron laskua, joka siis kompensoi vain jakeluvelvoitteen noston, pidetään historiallisena, niin haluaisin nyt, että perussuomalaiset kertovat, paljonko tieliikennepolttoaineista kerätty vero on euromääräisenä. Toivon, että te pystytte vastaamaan, paljonko se tulee olemaan ensi vuodelta. Minusta tämä on erittäin merkittävä tieto. Nimittäin sen jälkeen, kun edelliset polttoaineeveron korotukset tehtiin vuonna 2020, polttoaineverokertymä oli 2,65 miljardia. Minä toivoisin, että te vastaatte, paljonko tämä autoilijalta polttoaineissa kerätty vero on ensi vuonna ihan euromääräisenä faktana. Siitä on talousarviossa kyllä esitys. [Miko Bergbom: Talousarvio julkaistaan maanantaina!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

19.06 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Oppositiopuolueet ovat pitäneet tänään kovaa puheenvuoroja lupauksista ja niiden pettämisestä. Ollaan kuultu sanamuotoja ”vale”,

”emävale”, ”bensavale”, ”valtiontalouden tuhoaminen”, ”populismi” ja ”petos”, ”pettäjä”, ”petturi” — kovia puheita. Haluan nyt ensin huomauttaa teille siitä, että kansalaisaloite ei ole muodoltaan vaalilupaus. Se on ihan virallisesti ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä. Siinä on jo huomattavan merkittävä ero siihen retoriikkaan, mitä te tässä salissa käytätte. [Anne Kalmari: Mitä perussuomalaiset vastasivat?]

Toisekseen on minusta älyllisesti epärehellistä hyökätä perussuomalaisia vastaan sillä, että kun me olemme olleet jo pitkään eduskunnassa ainoa puolue, joka tosiasiallisesti pyrkii edistämään [Anne Kalmari: Onko rehellistä?] autoilun, liikkumisen, kustannusten alentamista, niiden verottamisen alentamista, te hyökkäätte meitä vastaan, kun me yksin olemme täällä sitä edistämässä, kun me yksin olemme sillä ääniä keränneet vaaleissa ja saaneet sen luottamuksen, menneet hallitusneuvotteluihin ja ainoana puolueena yksin edistäneet tätä tavoitetta ja saaneet vielä läpi, mitä, Suomen historian autoilumyönteisimmän hallitusohjelman, mitä, 20:een, 30:een, 40 vuoteen, ehkä peräti koskaan. [Miko Bergbom: Juuri näin!] Yksin me, 20 prosentin kannatuksella. Me emme ole enemmistöpuolue tai enemmistö edes hallituksen sisällä. Siitä huolimatta me pystyimme ajamaan omia tavoitteitamme läpi hallitusneuvotteluissa hallitusohjelmaan ja kääntämään koko sitä Suomen vuosikymmeniä kestänyttä linjaa, jossa autoilun verotusta kiristetään. Sitä me olemme yksin täällä ajaneet, ja sen me olemme yksin saaneet läpi lopulta siihen kompromissiin, jossa neljä puoluetta sitoutuvat muuttamaan koko Suomen suuntaa kaikilla erilaisilla poliittisilla sektoreilla, [Eerikki Viljasen välihuuto] luopuen osittain tavoitteistaan saadakseen osan tavoitteistaan läpi. Me olemme saaneet paljon aikaan hallitusohjelmassa, ja te syylistätte meitä siitä, että me emme ole saaneet kaikkea. Jos te haluatte, että me saamme kaiken läpi, tulkaa puolellemme. Se on täysin mahdollista. Jään mielenkiinnolla odottamaan, miten keskusta aikoo äänestää, kun näitä päätöksiä tehdään. Aiotteko te jatkuvasti vastustaa ja valittaa siitä, että ei tällaista voida toteuttaa, päinvastoin pitäisi kiristää polttoaineen verotusta entisestään? Se oli teidän linjanne koko 2000-luvun. Onko teidän linjanne nyt muuttunut, vai saarnaatteko saarnaamisen ilosta?

Haluaisin kuitenkin puhua vielä hetken lupauksista. Ikävää, ettei täällä ilmeisesti enää ole demariedustajia paikalla. [Sebastian Tynkkynen: Tuossa korokkeella on!] — No niin. — Eli meillä on täällä keskustalaisia vielä jäljellä ja perussuomalaisia tietysti, mutta muistatteko vasemmistoliitossa, demareissa, vihreissä, keskustassa, mitä te olette luvanneet, ehkäpä sieltä 70-luvulta lähtien mutta ainakin koko 2000-luvun, tehdä kehitysavun suhteen? Muistatteko te, mitä te teitte omille kehitysapulupauksillenne jokaisessa hallituksessa, missä te olette olleet? Te olette sitoutuneet vuosikymmenestä toiseen nostamaan kehitysavun 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta, [Anne Kalmari: Miten tämä liittyy tähän?] 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta, vuosikymmenestä toiseen. Montako kertaa se on ollut siellä? Ei kertaakaan — ei kertaakaan. Enemmistö tästä eduskunnasta on luvannut sitä omissa ohjelmissaan, puhunut hyveellisiä asioita ihmisille koko 2000-luvun, ennen 2000-lukua. [Anne Kalmarin välihuuto] Sitä ei ole siitä huolimatta toteutettu, ja samaan aikaan te syylistätte meitä, kun me emme yksin, 20 prosentin kannatuksella, saa kaikkea lupaamaamme läpi. Te ette saa edes eduskunnan enemmistöllä läpi asiaa, mitä te olette ajaneet vuosikymmeniä. Miten ne sanat oikein menivätkään? ”Vale”, ”emävale”, ”bensavale”, ”valtiontalouden tuhoaminen”, ”populismi” ja ”petos”, ”pettäjä”, ”petturi”. Kuvaako se teidän kehitysapupopulismianne myös? Otatteko te tämän synnin niskoillenne? Oletteko sen tavoitteen takana, edustaja Kalmari? [Eerikki Viljanen: Miten tämä liittyy bensen hintaan? — Anne Kalmari:

Tämä ei oikein liity bensiinin hintaan! — Jani Mäkelä: Se liittyy lupauksiin!] Se olisi puolentoista—kahden miljardin euron menoerä.

Jään mielelläni odottelevaan teidän vastaustanne siihen, aiotteko te toteuttaa sen, onko se teidän tavoitteenne, vai millaisen enemmistön te eduskuntaan haluatte. Haluatteko te perussuomalaisetkin sen tavoitteen taakse, 100 prosenttia kansanedustajista, kunnes te tulette sen toteuttamaan? Enemmistö jo riittäisi. [Sebastian Tynkkynen: Hyvä puhe! — Anne Kalmari: Miksi ette vastannut kysymykseen, paljonko polttoainevero on euroina?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom. [Anne Kalmari: Voitteko vastata, paljonko polttoainevero on euroina? — Puhemies koputtaa] — Pieni hetki. Meitä on täällä hyvin vähän, ja tuntuu siltä, että olemme kahvipöydässä ja keskustelemme suhteellisen vapaasti, mutta kuitenkin olemme istuntosalissa ja vastauspuheenvuoronappi on auki, eli toivon, että sitä käytetään, jos halutaan kommentoida toisten puheenvuoroa. Tai vastauspuheenvuoron saa nousemalla seisomaan. — Edustaja Bergbom.

19.11 Miko Bergbom ps: Kiitos, kunnioitettu rouva puhemies! Haluan ensinnäkin kiittää tästä keskustelusta. On kerrassaan hieno nähdä, että nyt kahta ihmistä keskustassa kiinnostaa myöskin keskustella näistä autoilun kustannuksista. Kun tähän saliin tultiin keskustelemaan tästä, te huusitte, että perussuomalaisia ei kiinnosta keskustella tästä. Meitä on täälläkin hetkellä salissa enemmän kuin teitä — täällä ei itse asiassa ole ketään muita kuin keskustan ja perussuomalaisten edustajia. Te olette nyt syyttäneet edustaja Vigeliusta ja allekirjoittanutta siitä, että me ollaan petetty vaalilupaus. Kyseessä on Perussuomalaisen Nuorison alulle panema kansalaisaloite vuoden 2022 alussa, nuorisojärjestön kansalaisaloite, joka nyt on tullut eduskuntaan.

Mitä tulee tähän hallitusohjelmaan, ensi kertaa — ensi kertaa — tässä maassa alennetaan polttoaineveroa, alennetaan ajoneuvoveron perusveroa painottuen vanhaan autokantaan, alennetaan työn verotusta, alennetaan polttoaineen CO₂-komponentin verotusta. Tämä on täysin historiallista. Tähän te ette ole pystyneet, ja sekin on ihan syytä tunnistaa ja tunnustaa ääneen. Jostain syystä vaaleissa kävi niin, että perussuomalaiset saivat enemmän luottamusta kuin keskusta — jostain syystä.

Me olemme pyrkineet parhaamme mukaan lunastamaan sen luottamuksen, mutta valitettava tosiasia on se, että perussuomalaisilla ei ole tässä eduskunnassa enemmistöä. Eikä demokratiassa yleensä kuulukaan yhdellä puolueella olla, koska hallitukset muodostetaan monipuoluejärjestelmässä useamman puolueen kompromissina, usean puolueen kompromissina. Hallitusohjelma ei rakennu perussuomalaisen nuorisojärjestön tavoitteista, se ei rakennu pelkästään perussuomalaisten tavoitteista, vaan tässä tapauksessa se rakentuu kokoomuksen, se rakentuu RKP:n ja KD:n tavoitteista ja meidän tavoitteista, jotka kyllä näkyvät siellä hallitusohjelmassa. Jos mittariksi otetaan se, mitä edelliset hallitukset ovat tehneet autoilijan eteen, ja verrataan tämän hallituksen tekoja, mitä tämä hallitus tekee autoilijan eteen, niin pystyn kyllä ylpeydellä sanomaan, että tämä hallitus tekee autoilijan eteen enemmän kuin mikään muu hallitus ennen tätä.

Ja jos sitten siitä syytetään petturiksi, että hallituspuolueen edustajana tuen hallitusohjelmaa enkä nuorisojärjestön alulle panemaa kansalaisaloitetta, jota tässä taloustilanteessa ei pysty toteuttamaan, enkä sen puolesta tule tässä salissa äänestämään, niin pystyn seisomaan sen takana, pystyn kantamaan vastuuta osana tätä hallitusryhmää. Se ei minua häve-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

tä yhtään, kun ottaa huomioon, että tämä hallitusohjelma on autoilijalle paras, mitä tässä maassa on koskaan tehty.

Nyt saitte sen vastauksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkelä.

19.15 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kun maltatte siellä keskustassa vielä odottaa vähän reilut 12 tuntia, niin teidän pöydillenne jaetaan sellainen paksu keltainen kirja, jossa annetaan erilaisia talousarvioita tulevalle vuodelle, mukaan lukien oletettavasti myöskin verotuottojen mukana polttoaineveron tuotto. Sieltä ne arviot nähdään. Sellaisen ennusteen laatiminen kuitenkin on vaikeaa. Veroennusteet voivat heitellä merkittävästi, ja on myös tietenkin mahdollista, jopa toivottavaa, että jos polttoaineveroa lasketaan, niin polttoaineita ostetaan enemmän, minkä seurauksena myöskin verokertymää tulee enemmän. Niinhän siinä kävi, kun autoveroa aikanaan alennettiin, että autoja ostettiin enemmän, ja autoveron tuotto taisi olla jopa myönteinen siitä näennäisestä laskusta huolimatta. Eli nämä jäävät nähtäväksi.

Mutta sitä keltaista kirjaakin kiinnostavampi paperi mielestäni tulee olemaan keskustan vaihtoehtobudjetti, jonka toivottavasti julkaisette tässä syksyn mittaan:

Nimittäin kun katselin teidän vaalilupauksianne, teillä on siellä muun muassa osakesäästötilin 100 000 euron ylärajan korotus. Sitten teidän edustajanne pöntöstä moittivat hallitusta hyvätuloisten suosimisesta, kun teillä itsellänne on tällainen tavoite. Mistähän te ajattelitte ottaa siihen rahat?

Ammattidieselistä te olette puhuneet. Mistä te ajattelitte ottaa sellaisen vaikka 150 miljoonaa? Mitä veroa te korotatte? Te olette vaaliohjelmassanne luvanneet, että te ette nosta yritysten verotusta, eli nostatteko te ihmisten, palkansaajien verotusta voidaksenne maksaa ammattidieselin? Vinjettimaksut eivät tule siihen riittämään, tässä esimerkissä puhutaan yli 100 miljoonan vajeesta.

Me asetamme todella paljon odotuksia teidän vaihtoehtobudjettilenne myös tämän polttoaineverotuksen suhteen. Minkälaisia alennuksia te tähän kehitätte reunaehdolla, että te alennatte verotusta nostamatta yritysten verotusta? Miten keskusta ohjelmallisesti pystyy tekemään tämän, onko keskusta irtisanoutunut kahdeksan puolueen ilmastopaperista? Oletteko te irtisanoutuneet jakeluvetoitteen nostamisesta, biopolttoaineen suosimisesta? Onko teille tullut näin totaalinen linjanmuutos?

Turpeestakin te puhutte: Oletteko te kääntäneet kelkkanne turpeen uusiutuvuuden suhteen? Viime hallituksessa ollessanne te äänestitte pöydälle useita kertoja kansalaisaloitteen turpeen määrittämisestä uusiutuvaksi polttoaineeksi. Nyt te syytätte perussuomalaisia siitä, että me emme tue tarpeeksi turvetta. Te ette ole omassa vaaliohjelmassanne edes huomioineet kuiviketurpeen käyttöä, te puhutte vain huoltovarmuusturpeesta.

Nyt me todella suurella mielenkiinnolla odotamme teidän vaihtoehtobudjettianne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

19.17 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Loppupeleissä tässä on kyse siitä, keillä on tahtoa mennä sinne Säätytalolle puolustamaan autoilijoita. Meillä oli. Me tiesimme, kun mentiin sinne Säätytalolle, että me ei tulla saamaan kaikkea läpi, mitä me yksin itse haluttaisiin, mutta meillä oli tahtoa lähteä neuvottelemaan ja tappele-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

maan niitten asioitten puolesta, jotka ovat meille tärkeitä, ja autoilijat ovat meille tärkeitä. Mutta kaikilla ei ollut halua lähteä puolustamaan autoilijoita. Löytyi myöskin yksi puolue, jolla siinä kohtaa olisi ollut mahdollisuus lähteä Säätytalolle ja joka heitti hanskat tiskiinkin välittömästi. Ja se on äänestäjien pettämistä, ihan samalla tavalla kuin keskustalaiset ovat arvostelleet Sanna Marinia siitä, että kun hän sai 35 000 ääntä ja hän sitten yhtäkkiä päättikin, että hän lähtee vähän kapitalistisempiin hommiin — lifestylea ja muuta vastaavaa, mitä hän tällä hetkellä tekee — niin hän petti äänestäjänsä: hän sai 35 000 ääntä eikä tee niillä mitään. No, te saitte paljon enemmän ääniä, mutta ette vain tulleet Säätytalolle. [Mikko Bergbom: Miksi?]

Täytyy sanoa, että tässä keskustelussa on toki moneen kertaan kiitelty juurikin tästä aloitteellisuudesta ja siitä poliittisesta paineesta, mitä edustajat Bergbom ja Vigelius ovat omalla kansalaisaloitteellaan tuoneet tähän bensa-asiaan. Mutta sen lisäksi täytyy sanoa kiitokset myöskin meidän hallitusneuvottelijoille, jotka olivat Säätytalolla. Tarvitaan se kova poliittinen paine, että lähdetään muuttamaan asioita, mutta sitten tarvitaan myöskin ne ihmiset, jotka ovat kovassa paikassa siellä Säätytalossa ja edistävät niitä tavoitteita. Toki yhtäläisesti haluan kiittää kaikkia, mutta nyt kun keskustellaan bensasta, tahdon kiittää meidän talouspöytää, meidän ilmastopöytää, meidän edustajaa ja eduskuntaryhmän puheenjohtajaa Jani Mäkelää, joka tässä keskustelussa oli tosi kovissa väännöissä. Hän oli konkreettisesti sorvaamassa myöskin esimerkiksi näitä verohelpotuksia ja monia muita asioita, mitä me tehdään autoilijoiden hyväksi. Suuret kiitokset Jani Mäkelälle — ja Ville Vähämäki oli myöskin siellä — ilman teidän panostanne tämä ei olisi ollut mahdollista, että saadaan näin paljon aikaan ja näin historialliset muutokset tähän autoilupoliittikkaan kuin mitä nyt tehdään.

Mutta kun tässä keskustelussa ollaan, niin totta kai fokus on nyt sitten siinä, että kiitokset näille kahdelle kavereille, jotka ovat olleet niin... Se on oikeastaan aika uskomatonta, että näin nuoret miehet, jotka eivät olleet edes kansanedustajia siinä kohtaa, kun he tekivät tämän, miten he onnistuivat saamaan näin kovan poliittisen paineen tämän aiheen ympärille. Toki myöskin kaikki meidän perussuomalaiset edustajat ja ehdokkaat ympäri Suomen, jotka kampanjoivat tämän saman asian puolesta, tekivät ihan valtavan työn, ja kiitos siitä. Kiitos myöskin kaikille, jotka allekirjoittivat tämän aloitteen ja sitä kautta toivat painetta tälle asialle, että saadaan muutos aikaiseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

19.20 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tässä polttoaineveron alennuksessa ei ole mitään historiallista siinä mielessä, että se kompensoi juuri ja juuri teidän jakeluvolvoitteidenne noston ja kaiken hyvän päälle euromääräisesti todennäköisesti keräätte autoilijoilta enemmän veroa kuin vuonna 2020, todennäköisesti enemmän. Tähän voimme palata sitten, kun sen aika on.

Minusta näyttää siltä, että loppujen lopuksi siinä kävi niin, että perussuomalaisia vietiin hallitusneuvotteluissa kuin litran mittaa. Te saitte sen maahanmuuttokriittisyyden sinne hallitusohjelmaan, joitakin tällaisia rasismiin tulkittavia huomioita, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] joista sitten yhteisessä keskustelussa todettiin, että näin ei ole. Tämä oli se, mikä oli teille tärkeintä, ja muissa te annoitte periksi, että te saisitte tämän teille tärkeän asian. Tämä hallitusohjelma on hyvin kokoomuslainen hallitusohjelma. Siellä ei ole sanaakaan siitä retoriikasta, mitä teillä oli ennen vaaleja siitä, että huolehditaan heikompiosai-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

sista, keltään sellaiselta ihmiseltä ei leikata. Päinvastoin: te annatte hyväosaisille ja leikkaatte heikompiosaisilta, oli kyse sitten alueista tai ihmisistä.

Kiitos, että tässä on ollut yritystä, arvostan sitä. Kiitos, että on ollut yritystä myöskin tässä aloitteessa. Mitä tulee näihin vaalilupauksiin, kun tässä tuli ilmi jonkun puheenvuorossa, että ne olisivat nimenomaan keskustan tai perussuomalaisnuorten vaalilupauksia: ei, ne olivat perussuomalaisten puolueen vastauksia Stop autoilijoiden kuritukselle -kyselyyn. Ne olivat perussuomalaisten lupauksia, koko emäpuolueen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

19.23 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt on vietetty tällaista omanlaistaan kyselytuntia tänne salin takalaitaan, niin haluaisin nyt vastaavasti kysyä: keskustaa, mikä on teidän linjanne? [Anne Kalmari: Dieservero pois!] Te olette saarnanneet täällä jo ties montako tuntia tästä asiasta, mutta ihan aidosti kiinnostaa, että kun te sätitte perussuomalaisia, mitä te olisitte tehneet. [Anne Kalmari: Poistaneet käyttövoimaveron!] Tosiasia on, että te ette tehneet yhtään mitään. Te jätitte hallitustunnustelijalle tyhjän paperin, ja selitykseksi ei riitä se, kuten edustaja Aittakumpu viittasi aiemmin, että jos olisitte saaneet kansalta mandaatin. Tiedätkö te, kuinka monelta suomalaiselta te saitte mandaatin? Teillä oli äänestäjiä 350 000 suomalaista. [Eduskunnasta: Ohhoh! — Mikko Polvinen: Tyhjää lappua!] Kuinka monta edustajaa teillä istuu salissa? Toiseksi viimeinen on nyt ainakin lähtemässä, mutta kun täällä ollaan täydellä kokoonpanolla, teillä on enemmän kansanedustajia kuin kahdella pienimmällä hallituspuolueella tällä hetkellä yhteensä. Eikö se riitä mandaatiksi? Eikö sillä mandaatilla olisi saanut jotain irti hallitusneuvotteluissa? KD ja RKP kyllä saivat. Tekin olisitte saaneet, mutta teidän linjanne jäi epäselväksi. Te ette edes yrittäneet mennä hallitukseen. Te ette edes yrittäneet tehdä 350 000 äänellänne yhtään mitään. Te heititte hanskat tiskiini. Te olette valinneet, että te mieluummin arvostelette 350 000 äänellä meitä seuraavat neljä vuotta tarjoamatta tässäkään salissa oikeastaan minäkäänlaisia vaihtoehtoja.

Mikä se on se keskustalainen vaihtoehto tällä hetkellä? Mitä te tekisitte toisin? Korottaisitteko te bensiinin hintaa, kuten te olette jo pitkään tehneet? Olette yksi niistä puolueista, joka on pisimpään istunut Suomen hallituksessa 2000-luvulla, useissa hallituksissa, pääministerin asemassakin, [Mikko Polvinen: Vihreä vaihtoehto!] ja olette siunanneet siellä näitä korotuksia, joista me nyt lähdemme peruuttamaan, valitsemme täysin erilaisen suunnan, ja te siitä arvostelette meitä. Huomaatteko siinä jonkinlaista kaksinaismoralismia? Minä huomaan, ja niin huomasivat äänestäjännekin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

19.25 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi tähän edeltävään puheenvuoroon kommenttina, kun on käyty läpi, ketkä täällä illan viimeisinä hetkinä käyvät tätä keskustelua ja on viitattu, että kaksi keskustalaista ja useampi perussuomalainen, niin todettakoon nyt pöytäkirjoihin, että keskustan eduskuntaryhmästä taitaa prosentuaalisesti olla isompi osanotto tässä keskustelussa kuin perussuomalaisten eduskuntaryhmästä, [Anne Kalmari: Juuri näin! Enemmän kiinnostaa tämä!] kun keskustalaisia on kaksi ja teitä on neljä — tai ainakin erittäin erittäin lähellä.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Sitten ehkä toinen asia, kun nyt keskustalaisista ollaan niin kovin kiinnostuneita: En ollut viime kaudella eduskunnan jäsenenä mutta muistelen, että perussuomalaiset arvostelivat kovin sanoin keskustaa menemisestä edelliseen hallitukseen. Nyt arvostellaan siitä, että keskusta ei pyrkinyt merkittävästä vaalitappiostaan huolimatta tähän hallitukseen. [Miko Bergbom: Tarjosimme kättä!] Tässä taitaa olla semmoinen tilanne, että tehdään me keskustalaiset aivan mitä tahansa, niin arvostelu on aina samanlaista.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, edustaja Mäkelä täällä viittasi turveasioihin. Hän listasi monia asioita keskustan synniksi viime vaalikaudella turpeen osalta, kuinka turvetta ei luokiteltu uusiutuvaksi polttoaineeksi. Olisin kysynyt edustaja Mäkelältä, jos hän olisi ollut vielä paikalla, koska tulee hallituksen esitys, jossa turve luokitellaan uusiutuvaksi polttoaineeksi. En ole tämmöisestä kuullut, ja se varmaan kanssa tässä lähipäivinä meille kerrotaan, minä päivänä se aloite hallitukselta tänne eduskuntaan tulee. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

19.27 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Me arvostelemme siitä, minkälaisia valintoja keskusta on tehnyt. Eli silloin 2019 te lähditte varmistamaan sen, että Suomeen muodostetaan ensimmäistä kertaa punavihreä hallitus, joka tekee maailman kunnianhimoisinta ilmastopolitiikkaa, mikä kurittaa kansalaisia ja kurittaa autoilijoita. Me kritisoimme sitä valintaa, minkä te teitte. Siinä on teidän viiteryhmänne. Ja nyt sitten vuonna 2023 porvariblokki — maaseutumyönteisiä puolueita, autoilijoita ehkä enemmän tukevia kuin mitä vaikka vasemmisto tai vihreät ovat, tämmöisiä puolueita — sai paljon kansanedustajia. Teillä olisi ollut mahdollisuus tehdä se oikea valinta, että nyt te pääsette oikeaan porukkaan edistämään ainakin niitä tavoitteita, mitä sanojen tasolla te olette puhuneet, mutta silloin, kun teille se ovi oli siinä auki, te sanoitte, että emme lähde. Tässä on hirveän iso ero, mitä ollaan saatu läpi.

Edustaja Kalmari, puhuitte siitä, viittasitte, että mitä me oikeasti ollaan saatu läpi, kun meitä olisi Säätytalolla viety kuin litran mittaa. Voidaan tehdä tämmöinen yksinkertainen vertailu: Kun lähdettiin Säätytalolle, niin mitkä olivat keskustan tavoitteet? Minä näytän: se on tässä, tämä paperi. Tämä on puhtaan valkoinen. Täältä ei löydy yhtään mitään.

No, sitten jos verrataan perussuomalaisiin ja siihen, mitkä olivat meidän tavoitteet, kun me lähdettiin Säätytalolle. Vietiinkö meitä kuin litran mittaa? Oli kolme isoa asiaa, mitkä me haluttiin oikeasti läpi näin isossa kuvassa, toki paljon pienempiäkin. Minäpä luen ne täältä:

1) Perussuomalaiset ei lähde hallitukseen, joka ei rajoita tuntuvasti Euroopan ulkopuolelta tulevaa sellaista maahanmuuttoa, joka on Suomelle taloudellisesti ja turvallisuuden kannalta haitallista.

2) Perussuomalaiset edellyttää sellaisen talouspolitiikan harjoittamista, joka varmistaa julkisen talouden kestävyuden ja vahvistaa kansalaisten ostovoimaa.

3) Perussuomalaiset edellyttää hallituksen noudattavan eduskunnan yhteisesti sopimaa kantaa siitä, että Suomi ei hyväksy eikä edistä EU:n uutta yhteisvelkaa ja tulonsiirtopaketteja.

Me saatiin kaikki läpi, kaikki! Ei meitä viety kuin litran mittaa. Me saatiin kaikki meidän tavoitteet läpi, mutta toisaalta niin sai keskustakin kaikki tavoitteensa läpi, eli ei yhtään mitään.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

19.30 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kysytty, mitä on keskustan liikennepoliittinen linja. Esimerkiksi: lupasimme, että dieselin käyttövoimavero pitää poistaa, koska sille ei ole enää perusteita. Kysyn: Mitä te ajattelette tästä asiasta? Haluatteko poistaa käyttövoimaveron, vai ettekö halua? Meidän linjauksena oli, että liikennepolttoaineiden biojakeluvuorituksen alempaa tasoa pitää jatkaa, jos bio-osuuden nostaminen korottaa polttoaineen hinnan kohtuuttomuuksiin — aivan kuten teimme edellisen hallituksen aikana. Te jatkatte onneksi osin sitä samaa, mutta ette täysin. Meidän ajatuksissamme on myös, että ammattidiesel ja ulkomaisen raskaan liikenteen vinjettimaksu on otettava käyttöön. Tämä ei ole mikään halpa asia ja se on vaikea asia, mutta tämä on keskustan linjauksena.

Tässä muutamia linjauksiamme. Kysyn: mitä te ajattelette näistä? Tulevatko nämä tapahtumaan tällä hallituskaudella, koska ennen vaaleja te olitte aika lailla samaa mieltä kanssamme? [Mikko Polvisen välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

19.31 **Eemeli Peltonen sd:** Arvoisa puhemies! En ajatellut osallistua tähän keskustan ja perussuomalaisten välienselvittelyyn. Siihen ei minun panostani varmastikaan täältä salin vasemmasta laidasta tarvita. Ajattelin palata vähän nyt käynnissä olevien valtiopäivien tapahtumiin ja siihen yhteen aitoon heikennykseen, jonka aiemmassa omassa puheenvuorosani mainitsin, eli tähän työmatkavähennyksen omavastuussa tapahtuvaan muutokseen.

Kuten totesin, nythän Orpon hallitus aikoo nostaa työmatkavähennyksen omavastuuta asteittain, ja muutos olisi 150 euroa, nousisi sieltä 750 eurosta tuonne 900 euroon. Kun luen tätä hallituksen arviota, hallitus aikoo siis säästää tällä toimenpiteellä 40 miljoonaa euroa ja sitä seuraavana vuonna 27 miljoonaa euroa. No tähän saattaa kuulostaa pieneltä toimenpiteeltä, mutta kun tätä havainnollistaa yhdellä konkreettisella esimerkillä eli otetaan suomalainen, joka tienaa 2 500 euroa kuukaudessa ja joka ajaa töihin 140 kilometriä, meno-paluu, niin on ihan kiistatonta, niin kuin täälläkin on todettu, että hän kyllä hyötyy hallituksen päätöksillä tähän bensiinin hintaan liittyen 92 euroa, sehän on tosiasia, mutta tämä matkakuluvähennyksen muutos kuitenkin vähentää vuodessa 326 euroa tältä esimerkkihenkilöltä.

Nyt jos tässä olisi ministeri paikalla, olisin pyytänyt häneltä näkemystä, onko tämä oikein, kun halutaan kuitenkin saada ihmisiä helpommin vastaanottamaan sitä työtä, työllistymään, liikkumaan työn perässä, eikä suinkaan varmasti ole tämän salin tavoite vaikeuttaa sitä työn perässä liikkumista. Ja kun tätä budjettia ensi viikolla aletaan käsittelemään, on aika selvää, että viimeistään siinä vaiheessa tämä kysymys tullaan esittämään uudelleen, ja toivon, että silloin saamme tähän vastauksen, onko tässä järkeä, että yhdellä kädellä annetaan, toisella otetaan. Itse olen sitä mieltä, että tähän matkakuluvähennykseen ei olisi kannattanut koskea, ja toivon, että tähän vielä voidaan saada muutos, koska tähän on puolestaan vedottu myös tässä tämän illan tärkeässä, arvokkaassa, monin tavoin ansiokkaassa keskustelussa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

19.34 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti edustaja Kalmari ei ole enää salissa. Hän pyysi vastauksia näihin keskustan tavoitteisiin ja siihen, mitä näistä ajatellaan. Minä vähän ihmettelen näitä tavoitteita. Kun minä katsoin keskustan tavoitteita hallitusneuvotteluihin lähtiessä, niin eihän siellä ollut tavoitteita, kun hehän kieltäytyivät lähtemästä hallitukseen ottamatta kantaa siihen, mitä pitää tehdä. Tämä oli ihan heidän linjauksensa.

Mitä tulee nyt tähän dieselin käyttövoimaveron poistamiseen, olen itsekkin pystynyt sen myöntämään, että olen aikaisemmin ajatellut, että tämä on hyvä idea, koska sehän on luotu aikana, jolloin diesel oli merkittävästi halvempaa, ja kun siihen tulee käyttövoimaveropäälle, niin mitä järkeä siinä enää on. Mutta se ongelma, mikä siinä on, jos käyttövoimaveromaksu poistetaan, on se, että dieselin alennettu verokanta poistuu ja muuttuu samalle tasolle, normaalin polttoaineen eli ysikasin ja ysisivoksen verokannan tasolle. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että dieselin pumppuhinta tulee entisestään nousemaan. Eli tämä on tämän dieselin käyttövoimaverokeskustelun keskeinen ongelma, mikä kyllä tiedetään itse asiassa myös keskustassa, mutta en tiedä, minkä takia he eivät tätä puolta tästä asiasta halua tuoda ilmi. Siihen on varmasti monia syitä, mutta kun tämä nyt tässä ainakin on tullut tiedoksi, niin ehkä edustaja voi viedä sitten tätä palautetta eteenpäin, että näinhän se on, ja senhän te tiedättekin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

19.35 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan tämä koko keskustelu on mennyt sillä tavalla, että sieltä vasemmalta laidalta oppositiopuolueet ovat haukkuneet meitä perussuomalaisia siitä, kuinka me nyt ei ehkä enää oltaisikaan autoilijoiden puolla, vaikka kaikki tietävät, kuka on tämän eduskunnan ykkösaupoluue ja ketkä haluavat oikeasti puolustaa autoilijoitten etua ja ketkä myöskin hallitusneuvotteluissa ovat onnistuneet siinä, että tehdään historialliset politiikkatoimet autoilijoitten hyväksi. Tämä kaikki on tehty sen takia, että vaan peiteltäisiin sitä, mitä he itse ovat valmiit tekemään, koska muille puolueille sillä laidalla autoilijat eivät yksinkertaisesti ole prioriteetti. Siksi se on niin huvittavaa, että niitä, joille se on prioriteetti, niitä, jotka ovat onnistuneet saamaan näitä kirjauksia hallitusohjelmaan, haukutaan.

Vihreitä minä tahdon kiittää koko sydämeistäni heidän rehellisyydestään. Nimittäin tämä puheenvuoro, mitä olen pitämässä, on nyt 58. puheenvuoro koko keskustelun aikana. Koko keskustelun aikana täällä yksikään vihreä ei ole pitänyt yhtään puheenvuoroa eikä edes tullut saliin. Minkä takia? Koska he ovat paljon rehellisempiä. He eivät pysty osallistumaan tähän keskusteluun, koska jos he osallistuisivat tähän keskusteluun, niin he joutuisivat puhumaan siitä, kuinka jakeluvelvoitetta pitää nostaa paljon, paljon kunnianhimoisemmin ja autoilijoilta pitää kerätä paljon enemmän rahaa valtion budjettiin. Ja siitä tahdon kyllä kiittää vihreitä, että he ovat ainakin olleet rehellisiä. Mutta te muut — en voi ymmärtää, miten te tulette nukkumaan tänään, kun olette tämmöistä mäyhää pitäneet meitä kohtaan, vaikka itsellenne tämä autoilijoiden asia ei oikeasti ole ollut prioriteetti. Jos se olisi vaikka keskustalle ollut, silloin te olisitte tulleet Säätytalolle meidän kanssamme neuvottelemaan autoilijoitten puolta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

19.37 Mikko Polvinen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Peltonen, tulitte tänne saliin kertomaan, ettette halua osallistua keskustan ja perussuomalaisten välienselvittelyyn ja ettette ole millään lailla tähän asiaan syyllinen. Täytyy mainita, että olitte houkuttelemassa keskustaa edelliseen hallitukseen ja saitte heidät mukaan korottamaan polttoaineveroa ja polttoaineen hintaa ja vielä turpeen alasajoonkin mukaan. Olette onnistuneet siinä erittäin hyvin, ja olette siihen osasyllinen. En tiedä sitten, ovatko äänestäjät osasyllisiä siihen, että keskusta ei lähtenyt puolustamaan heidän kantojaan Säätytalolle vaan toimitti sinne sen tyhjän paperin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

19.38 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on pitkin iltaa käyty mielestäni ansiokasta keskustelua tämän kansalaisaloitteen ympärillä, autoilusta mutta myös laajemmin meidän liikennejärjestelmän kehittämisestä ja siitä, miten voisimme erilaisia kulkutapamuotoja tukea. Ainakin itselleni on vahvistunut sellainen käsitys, että meillä on tässä salissa aika montakin autoilijan ystävää, jos ei puoluetta, niin ainakin kansanedustajaa. Ja kyllä varmasti puolueettakin.

En kuitenkaan ole voinut välttyä tämän keskustelun aikana, arvoisa puhemies, miettimästä sitä, mitä ajattelevat ne 80 000 kansalaista, jotka ovat tämän kansalaisaloitteen allekirjoittaneet. He eivät tietenkään voi tähän kysymykseeni vastata, ymmärrän sen, koska salissa taitavat lehterit olla tyhjillään ja paikalla vielä me muutamat kansanedustajat. Oletan, että tämän aloitteen allekirjoittaneet kansalaiset olisivat ehkä enemmän toivoneet tältä tämän illan keskustelulta sitä, mitä me voisimme tehdä tässä ja nyt näiden kustannusten pitämiseksi kohtuullisina, ja ehkä vähän vähemmän sitten sitä, että kuka teki ja mitä teki mil-läkin vaalikaudella — koska totta on, että huoli on varmasti edelleen olemassa. Nyt ovat uudet valtiopäivät käynnissä, on uusi eduskunta, ja meillä pitäisi olla yhteinen pohdinnan aihe, miten me tässä maassa pidämme näitä kustannuksia kohtuullisina ja huolehdimme kuitenkin myöskin siitä, että meidän päästövelvoitteet, joihin olemme sitoutuneet, tulevat toteutuneiksi ja koko meidän liikennejärjestelmä kehittyä hyvään ja hallittuun suuntaan.

Uskon, että tämä voi olla myöskin lähtölaukaus siihen keskusteluun, ikään kuin eräänlainen lähetekeskustelu. Uskon, että liikenne tulee olemaan polttava ja painava teema myös tällä vaalikaudella, ja sehän on tietysti erittäin tärkeää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

19.40 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tynkkynen piti pitkän luennon edellisestä vaalikaudesta ja luetteli keskustalle pitkän syntilistan, mitä kaikkea keskusta on tehnyt tai missä on ollut mukana, viittasi muun muassa kunnianhimoiseen ilmastopolitiikkaan. Ajattelin näin illan ratoksi kysyä, miten tämän hallituksen aikana tämä kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on tehnyt täyskäännöksen, jota ilmeisesti on luvattu — tai ainakin puheiden sävy oli sellainen. Perussuomalaiset vaalien alla esimerkiksi linjasivat, että hiilineutraalisuustavoite pitää siirtää vuodesta 2035 vuoteen 2050. Käsittääkseni se ei kuitenkaan ole siirtynyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

19.41 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Tahdon kiittää edustaja Peltosta varsin rakentavasta puheenvuorosta. Kysymyshän on nimenomaan siitä, mitä me voimme tehdä. Hallituksella on nyt — seison yhä sen takana — historialliset toimet autoilijan eduksi: polttoaineveron alennukset, ajoneuvoveron perusveron alennukset, CO₂-komponentin alennukset, ja tämän lisäksi jakeluvetojen nostothan kompensoidaan kuluttajalle. Eli me olemme aloittaneet.

Sen lisäksi hallitusohjelmasta löytyy myös kirjaus liikenteen verotuksen kokonaisuudistuksesta, ja tähän on se aivan äärimmäisen tärkeä kysymys, että miten tämä liikenteen verotus tulevaisuudessa tullaan järjestämään. Tämä on iso kysymys, ja siihen työhön kutsun kyllä kaikki eduskuntapuolueet, mukaan lukien SDP:n, ja toivon, että siinä työssä te olette mukana tukemassa sitä, että autoilijoita ei veroteta henkivieveriin. Tässä maassa on valitettavasti puolueita, jotka haluavat kurittaa suomalaista duunaria, joka ajaa diesel- tai bensa-autollaan, mutta liian vähän on valitettavasti niitä puolueita, jotka haluaisivat alen-
taa sitä verotusta. Kun tätä liikenteen verotuksen kokonaisuudistusta lähdetään tekemään, toivon siihen teiltä tukea. Se on se kysymys silloin, mitä me voimme tehdä, kun tämän verotuksen uudistuksen teemme.

No sitten, edustaja Viljanen, kysyitte, miten tämän hallituksen ilmastopolitiikka eroaa edellisten hallitusten ilmastopolitiikasta ja eritoten Marinin hallituksen ilmastopolitiikasta. Se eroaa itse asiassa aika merkittäväällä tavalla. Tämän hallituksen ilmastopolitiikasta linjataan erikseen, että se ei saa heikentää suomalaisten kuluttajien ostovoimaa tai suomalaisten yritysten kilpailukykyä. Tämä on siis aivan merkittävä ero edellisen hallituksen ilmastopolitiikkaan. Ei siellä ollut tällaista kirjausta. Tämä on aivan keskeinen ero. Me toteutamme ne velvoitteet, mitä tässä maassa enemmistö puolueista on halunnut säätää ilmastopolitiikkaan, mutta tämä hallitus varmistaa, että ostovoima ei tule heikentymään. Sen takia on työn verotuksen alennuksia. Sen takia on näitä autoilun verotuksen alennuksia. Me emme halua heikentää suomalaisten ostovoimaa. Tämä on kirjattuna hallitusohjelmaan, ja varmasti tulemme tätä myös seuraamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

19.44 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Me olemme täällä salissa ihan loppuun saakka selkä suorana pystyssä puolustamassa autoilijoiden asiaa ja myöskin keskustelemassa tästä kansalaisaloitteesta, joka niin valtavan paineen suomalaisen politiikkaan on tuonut sen hyväksi, että autoilijoita tuettaisiin paremmin eikä kuritettaisi.

Täällä oli yksi kysymys, johon ei tullut vielä vastausta, eli tämä edustaja Peltosen kysymys. Vastaan vielä siihen, niin että saadaan näihin vastaukset. Elikkä kysyitte, miltähän niistä 80 000 ihmisestä, jotka tämän kansalaisaloitteen ovat allekirjoittaneet, tuntuu nyt. Niin, äänestäjiä voi pitää tyhminä tai sitten ei, ja me emme pidä heitä tyhminä. Me tiedämme, että nämä, jotka tämän ovat allekirjoittaneet, eivät ole tyhmiä vaan ymmärtävät sen, että perussuomalaiset saivat vaaleissa 20 prosenttia annetuista äänistä. He tietävät silloin, että 20 prosentilla ei pysty sanelemaan, mitä suomalainen politiikka tulee olemaan. Me emme voi olla mitään yksinvaltiaita, vaan sillä osuudella, mikä meille on annettu, me saamme neuvoteltua asioita siihen suuntaan, mistä me ollaan puhuttu, mihin me halutaan asioita viedä. Ei päästä maaliviivalle saakka, mikä eduskuntavaaleissa on se, että jos me yksin oltaisiin vallassa, mitä me haluttaisiin, mutta me päästään paljon toteuttamaan. He myöskin varmasti tietävät sen, että sitten jos halutaan autoilijamyönteisempää politiikkaa,

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

niin ensi vaaleissa meidän kannatus yksinkertaisesti pitää olla isompi kuin se 20 prosenttia, koska se on lopulta aika pieni osuus.

Tässä annoitte oikeastaan tämmöisen ilmaisen laukaisun paikan, ja näin toteankin, että jos haluaa autoilijamyönteisempää politiikkaa, niin silloin kannattaa äänestää perussuomalaisia. Me käytämme kaikki äänet, mitä me saamme, neuvotellaksemme autoilijoitten eteen. Me hyödynsimme näissä vaaleissa saatuja ääniä Säätytalolla toisin kuin vaikkapa keskusta, ja jos saamme enemmän, saamme lisää neuvotteluvoimaa myöskin tuleviin päätöksiin. Eli tämmöinen vinkki sitten kotikatsomoihin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 15/2023 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1/2023 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Lisätalousarvioaloite lähetetään valtiovarainvaliokuntaan. — Keskustelu alkaa. Edustaja Viljanen.

Keskustelu

19.46 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jätin edustaja Kallin ja edustaja Siposen allekirjoittamana ja monien keskustalaisten kannattamana kyseisen lisätalousarvioaloitteen: maatalouden kriisitukeen varatut rahat on käytettävä viljelijöiden hyväksi. Venäjän oikeudeton ja raaka hyökkäys Ukrainaan on heijastunut myös Suomeen monin eri tavoin. Maa- ja metsätalous, suomalainen ruoantuotanto ja viljelijät ovat yksi ryhmä, joihin todella rajusti nousseet tuotantopanosten ja energian hinnat iskivät kovasti. Tämä voimakas isku kohdistui jo ennalta kannattavuuden kanssa kamppaileviin viljelijöihin.

Viime keväänä sähkön ja lannoitteiden hintojen rajun nousun vuoksi edellinen hallitus varasi haettavaksi 95 miljoonan euron edestä kustannustukea kohonneisiin sähkö- ja lannoitekustannuksiin. Koska tuotantopanosten tuleva kustannuskehitys ei ollut tiedossa, haun ehdot viritettiin tiukoiksi, jotta haettavat summat eivät ylittäisi tukeen varattujen eurojen määrää. Markkinahintojen vaihtelun sekä sen takia, ettei viljelijöillä yksinkertaisesti ollut varaa hankkia kalliita lannoitteita, tukea jäi käyttämättä noin 65 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Tässä vuoden toisessa lisätalousarviossa hallitus aikoo nyt uudelleenkohdentaa osan kriisituesta säästyneistä varoista ja leikata valtaosan jo tästä kertaalleen tämän vuoden budjettiin hyväksytystä määrärahasta pois maa- ja metsätaloudelta. Hallitus olisi voinut toimia toisin. Maatalouden kriisi ei ole ohitse. Hyviä kohteita säästyneiden varojen käyttöön on monia, mutta hallitus haluaa nyt leikata nämä maataloudelle jo kerran kohdistetut, käyttämättä jääneet varat valtion budjetin tilkkeeksi.

Arvoisa puhemies! Kun hallitus on nyt kiirehtinyt näiden maataloudelle jo budjetoitujen varojen poistamista sektorilta, tein yhdessä muiden allekirjoittajien kanssa tämän lisä-

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

talousarvioaloitteen, jotta hallitus säilyttäisi suomalaisille viljelijöille osoitetun määrärahan sektorin käytössä ja kohdentaisi sen uudestaan osoittamalla sen Maatilatalouden Kehittämisrahasto Makeran pääomittamiseen. Makera on erittäin hyvä kohde, mutta kohdistimme aloitteen juuri sinne eduskunnan budjettiteknisistä syistä. Tässä lisätalousarvioprosessissa varoja voi kohdentaa vain niille momenteille, jotka hallituksen esityksessä on avattu.

Rouva puhemies! Me keskustalaiset tiedämme, että maatalouden tulevaisuuden kannalta elintärkeän rahaston, Makeran, pääomat ovat hupenneet, eikä nykyinen hallitus ole missään lausunut julki aikovansa pääomittaa sitä. Itse asiassa pääomittamisen sijaan hallitus on suunnitellut siirtävänsä rahaston valtiontalouden kehysmenettelyn piiriin, mikä yhdessä tämän hallituksen politiikan kanssa tarkoittanee sitä, ettei rahastoa tulla ainakaan tällä vaalikaudella tämän hallituksen toimesta pääomittamaan. Tämä pääomittamattomuus taas johtaa siihen, että tämä rahasto, josta suomalaisen ruoantuotannon tulevaisuuden kannalta elintärkeitä investointeja ja sukupolvenvaihdoksia on tuettu, tulee tyhjenemään.

Arvoisa puhemies! Makeran kuihtuminen on todella vaikea ja vakava asia etenkin tässä tilanteessa, kun viime aikojen keskusteluissa on väläytelty useamman asian ratkaisujen rahoittamista juuri Makera-varoista. Esimerkiksi lintuinfluenssan runteleman turkisalan tulevia investointeja on ainakin tarjottu julkisuudessa rahoitettavaksi Makerasta, kuten myös mahdollisia salmonellatapausten aiheuttamia investointeja esimerkiksi sika- tai siipikarjatilaille.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksella olisikin ollut nyt kymmenien miljoonien eurojen paikka kriisityöstä säästyneillä varoilla pääomittaa Makeraa ja siltä osin edes osaltaan turvata maatalouden aloitus- ja investointitukien jatkuvuus sekä niiden joustava kohdentaminen mahdollistamaan sukupolvenvaihdoksia ja suomalaisen ruoantuotannon investointeja myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Talousarvioaloitteen perusteluissa muistutetaan, ettei maatalouden kriisi ole ohitse. Tuotantokustannukset ovat lähteneet uudelleen nousuun, korkokustannukset ovat jatkaneet nousuaan, eikä maataloustuotteiden markkinatilanne ole merkittävästi kohentunut kriisituen lanseerausajankohdasta. Lisäksi tämän syksyn ja talven — eli tämän vuoden — tukimaksatusten viivästyminen tulee pahentamaan todella monella tilalla käsillä olevaa akuuttia kassakriisiä. Tämän johdosta olisi oikeudenmukaista, ettei suomalaisilta ruoantuottajilta ja suomalaiselta ruoantuottosektorilta varoja leikattaisi vaan ne kohdistettaisiin uudelleen niin, että ne olisivat alan käytössä alan kehittymisen ja tulevaisuuden turvaamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Tähän puheenvuoron lopuksi en malta olla siteeraamatta kansanedustaja Sari Essayahin viime vaalikaudella tekemää välikysymystä ja yhtä sen välikysymyksen kysymyksistä. Hän tuolloin esitti hallitukselle kysymyksen: ”Miten varmistetaan, että suomalainen maatalouden kannattavuuskehityksen suunta saadaan käännettyä ja luodaan maatalousyrittäjyydelle sellaiset tulevaisuudennäkymät, että maatalouselinkeino on mahdollinen ja varteenotettava uramahdollisuus nuorille?” Tähän kysymykseen voin vastata nyt jälkijättöisesti, että tätä nuorten yrittäjien tulevaisuutta, alan tulevaisuutta, ei varmisteta ainakaan sillä, että päästetään kuihtumaan rahasto, josta kaikki tulevaisuuden investoinnit on rahoitettu ja sukupolvenvaihdokset alalla on rahoitettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen, poissa. — Edustaja Peltonen.

Pöytäkirja PTK 38/2023 vp

19.54 **Eemeli Peltonen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Viljanen puhui maatalouden kriisistä. Haluaisin puhua erästä toisestakin kriisistä, jonka hallituksen lisätalousarvio laiminlyö, ja se on tämä meidän käynnissä oleva rakentamisen kriisi. Kuten tiedämme, meillä on syksyn aikana noussut Suomen talouden ylle uusia synkkiä pilviä, joista suurimmat synkät pilvet liittyvät tähän käynnissä olevaan rakentamisen kriisiin. Asuntotuotanto supistuu, ja valitettavasti on niin, että jos tälle tilanteelle ei mitään tehdä, tämä rakentamisen kriisi uhkaa tarttua myös muihin aloihin ja viedä Suomen taloutta yhä syvempiin vesiin, yhä syvemmälle suhdannekuoppaan.

Kun tätä lisätalousarviota on täällä eduskunnassa käsitelty, täältä salin vasemmasta laidasta on kysytty hallitukselta sitä, miksi tähän lisätalousarvioesitykseen ei sisällytetty minäkäänlaisia kriisitoimia tähän asuntorakentamisen tilanteeseen tarttumiseksi. On nimittäin niin, että toimimattomuus tässä hetkessä johtaa pahimmassa tapauksessa siihen, että hallituksella on edessään vielä suurempia ongelmia mutkan takana, ja niitäkin ongelmia hallitus syventää tekemällä mittavia sosiaaliturvaan, työttömyysturvaan liittyviä leikkauksia.

Tämän puheenvuoron halusin tässä yhteydessä käyttää, kun edustaja Viljanen erään toisen kriisin mainitsi. Aivan yhtä lailla tämä asuntorakentamisen kriisi on sellainen, johon toimenpiteitä olisi sopinut odottaa tässä lisätalousarviossa.

Keskustelu päättyi.

Lisätalousarvioaloite LTA 1/2023 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Es-sayah)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 5/2023 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 10.10.2023 klo 12.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen